

Uvodnik

Andrej Vončina

Nekaj peklenskega

Živimo v precej zmedenih časih, ko ljudje izgubljamo stik sami s sabo. Evropski človek si že dolgo časa žaga vejo, na kateri stoji, s tem, ko zavrača svoje kulturne korenine, kamor spada tudi krščanstvo. Žal pa tudi kristjani nismo nič kaj drugačni, kakor dokazuje vprašanje, ki mi ga je prejšnji teden v pogovoru zastavil prijatelj, zakaj namreč v Cerkvah skoraj nič, če sploh kaj, govorimo o peklenu. Vprašanje sicer ni povsem pravilno, saj papež Benedikt o poslednjih rečeh, torej tudi o peklenu, precej govori, kakor dokazuje njegova okrožnica *Spe salvi* in njegova knjiga-intervju *Luč sveta*, postane pa dramatično, ko ugotovimo, kako so naše pridige praktično brez tovrstnih vprašanj. Morda se je v preteklosti res dajalo preveč poudarka na pekel in greh oz. samo na določeno (zgrešeno) interpretacijo teh dveh stvarnosti, danes pa ugotavljamo, kako je to tabu tema, ker lahko poveča že tako ali tako velik strah, ki naseljuje današnjega zahodnega človeka. In vendar mislim, da je sodobnega človeka strah tudi zato, ker se o poslednjih rečeh premalo sprašuje, ker ni več naravnani v večnost. Tu se postavi še težava 'prvih reči', torej greha in človekove zaznamovanosti z njim. Nekje na Slovenskem je neka katehistinja elegantno zaobšla pri verouku temo, ki je govorila o grehu, češ kaj boš še s tem bremenil uboge in nedolžne otroke. Morda bi tisti v Cerkvi, ki o teh vprašanjih nočejo govoriti, bodisi na ambonu ali v veroučni učilnici, radi bolj ugajali ljudem, jim Cerkev in katoliški nauk bolj približali. Morda bi radi bili bolj pozorni na aktualna vprašanja, ker so ta - po njihovem mnenju - bolj nujna od vprašanj večnosti. Toda, če Cerkev ne nudi več ljudem tistega 'pogleda čez', če se ukvarja samo s socialnimi vprašanji, pa čeprav se zdijo ta v danem trenutku najpomembnejša, potem ne pove nič tako bistveno drugačnega od katere druge podobne ustanove, od katerega drugega tovrstnega nauka. Kaj mi pomaga, če mi duhovnik govori o tem, kako moramo biti med seboj prijatelji, strpni, nenasilni, če pa potem na vsakem koraku vidim, da na ta način nikamor ne prilezeš, ker se ljudje med seboj le še prerivajo, s pomočjo takšnih in drugačnih sredstev, da bi prišli do boljšega položaja, da bi si zgradili kariero in povečali svoj kapital, s čimer bi potem lahko uživali preostali čas svojega bivanja, saj potem itak ni nič? Potem nima nobenega smisla postarati se in sploh živeti, če nisi uspešen. Brez obzora večnosti res nima nobenega smisla hoditi v Cerkev, sploh zato ne, ker bi brez istega obzora bila naša 'Mati in Učiteljica' zadnja, ki bi o socialni pravičnosti lahko govorila. Naš cilj vendarle ni raj na zemlji, tega zaradi svoje zaznamovanosti z grehom ne bomo nikdar več mogli vzpostaviti. Naš cilj je srečanje z vstalim Kristusom - do tega pa nas Cerkev ne samo lahko pripelje, ampak je to njena prvotna naloga. To srečanje nas lahko spremeni in pokaže, kako pomembno je dobro živeti sedanjí čas, ker se sedaj odločamo za eno od dveh možnosti, o katerih lepo pove prvi psalm: "Gospod pozna pot pravičnih, pot krivičnih pa vodi v pogubo" (Ps 1,6). Podobno pravi eden od prvih krščanskih spisov, Didahe: "Dve poti sta: pot življenja in pot smrti". Po kateri bomo hodili, je naša odločitev, da stopimo na pravo, pa imamo možnost vse do smrti. Po velikem mislecu Pascalu imamo vse do konca življenja možnost stati na Boga ali na nič, na Božjo ljubezen ali proti njej. Lahko se torej odločimo za stanje ljubezni ali za stanje, ko nas to obkroža in si želi, da bi bili tam tudi mi, mi to čutimo, pa ne moremo več tja, ker smo se bili tako odločili. Mar ni to peklensko?

Veselo plahutanje jader

Barkolana 2011

Foto Marinka Corelli

DVS Bodeča neža je predstavila svojo prvo zgoščenko Bodečenežno navdušile goriško občinstvo

Petje je lahko nežno, zelo nežno. To je vsakomur jasno. Mnogi pa si ne predstavljajo, da je lahko tudi bodeče: zbadljivo petje pri poslušalcu ne ostane neopazno, ampak ga zbode in se v njem usidra. In petje je nazadnje lahko tudi bodečenežno, to pomeni, da je občuteno in polno energije, da je čustveno in čutno. In bodečenežno petje so kot lastno blagovno znamko v prejšnjem tednu predstavila dekleta pri DVS Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela. Ni torej težko razumeti, zakaj so se vrhovska dekleta tako poigrala s svojim imenom pri poimenovanju svoje prve zgoščenke. Bodečenežno je CD, ki predstavlja razvoj in pomembne mejnike deklishe pevske zasedbe v zadnjih štirih letih in ki so ga vrhovska dekleta pod taktirko zborovodkinje Mateje Černic prejšnji teden predstavile v dveh večerih. Zgoščenka, ki se navzven predstavlja v prijetnih belo-vijoličnih odtenkih in se pri tem sklicuje na cvet, po katerem nosi ime deklishe vokalna skupina, je doživela ognjeni krst "na domačih tleh", v Lokandi Devetak na Vrhu Sv. Mihaela. Tam so pevke v torek, 4. oktobra, pred ožjim krogom domačih in prijateljev javnosti predale sadove svojega večletnega naprežanja po čim bolj kakovostnem podajanju zahtevnega in raznoliškega repertoarja iz svetovne zborovske zakladnice. Ob prisotnosti soveden-

skih županje Alenke Florenin, deželnega svetnika Igorja Gabrovca, predsednice Zveze slovenske katoliške prosvete Franke Padovan in predsednika Združenja cerkvenih pevskih zborov Daria Bertinazzija so vrhovska dekleta predstavila izsek iz slovenske

ljudske in avtorske zakladnice. Pesmi, ki jih je DVS Bodeča neža podala, so bile okvir za dve različni predstavitvi same zgoščenke in delovanja društva. S tehničnega in strokovnega vidika je CD Bodečenežno predstavil dirigent Mirko Ferlan. Najprej se je zaustavil pri zunanji podobi in grafični izdelavi zgoščenke, za kateri je poskrbel Lorenzo Drascek.

/ stran 16
AČ

MUZEJ REVOLTILLA Občina Trst

Okvirne strateške smernice novega prostorskega načrta

Potem ko je zloglasna varianta regulacijskega načrta št. 118 po zmagi leve sredine na zadnjih občinskih volitvah dokončno propadla, je bilo treba na novo zasnovati celoten postopek. Tržaški župan Roberto Cosolini, ki si je prav zaradi kočljivosti zadeve pridržal urbanistični resor, in pristojni odborniki so se naloge takoj lotili. "Ni še potekel rok 120 dni od volilne zmage in danes lahko že ponosno predstavimo okvirne strateške smernice, na podlagi katerih bomo zasnovali nov prostorski načrt občine", je dejal župan Cosolini, preden je ob prisotnosti odbornice za javna dela Elene Marchigiani in odbornika za gospodarski razvoj Fabia Omera na javnem srečanju v avditoriju muzeja Revoltilla v sredo, 5. oktobra, razčlenil po-

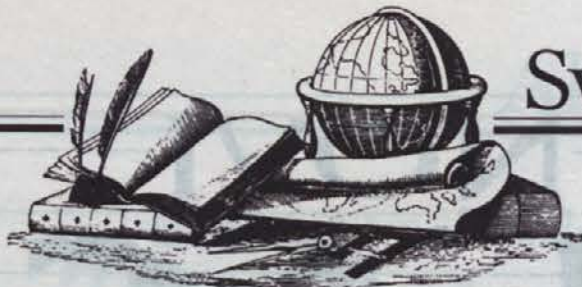
samezne postavke direktivnega dokumenta. Idejno razsežnost novega prostorskega načrta je župan sintetiziral že v izjavi, s katero je varianta 118 opredelil za goli "gradbeni načrt, ne pa za načrt, ki bi cilj na kakovostno preosnovo okolja tržaške občine." Končni cilj novega prostorskega načrta bo opredeliti splošno podobo Trsta in okolice v razdobju prihodnjih 15-20 let. Pri tem bo treba zasledovati "ravnovesje med javnimi in skupnimi interesi ter interesi posameznih občanov: osrednje vodilo pa bo usmerjeno v iskanje vzdržnega razvoja celotnega področja", ki ga župan ne tolmači v smislu golega obsega občine, temveč ga vstavlja v širši okvir pokrajine in tudi sosednje Slovenije.

/ stran 11
IG

Politika

Na 16. pokrajinskem kongresu SSK za Goriško je tajnik Julijan Čavdek spregovoril o aktualnih vprašanjih

Župana občin Cerklje in furlanskega kraja Cassacco, Miran Ciglič in Vannes Assaloni, sta v soboto, 1. t. m., na posebni slovesnosti v Cassaccu podpisala listino o pobratenju občin. V njej sta se zavezala, da bosta "storila vse, kar je v njihovi moči, za spodbujanje in krepitev prijateljskih vezi med občinama in vsestranskega sodelovanja naših občanov in občanov. Iz medsebojnih razlik, ki so nas razdvajale v preteklosti, bomo črpali dragocene izkušnje in z njihovo pomočjo razvijali vrednote zaupanja, sprejemanja, dobrosrčnosti in solidarnosti. Pestrost kultur bo širila naša obzorja, nas bogatila in krepila našo željo po zvedavi radovednosti, ki bo podirala meje in nas ustvarjalno povezovala". Prireditelj je potekala v slovenskem in italijanskem jeziku, prireditelj slovesnosti sta pomagala Caterina Ambrosi in predsednik SSO za Goriško Walter Bandelj. Skupina Tantaruzzi in zbor Iskrice ter učenci OŠ Cerklje so popestrili slovesnost.

Ob nedavnih izjavah ministra Žekša Osuplost SSO

Svet slovenskih organizacij z začudenjem sprejema v vednost izjave, ki jih je minister za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjan Žekš izrekel na srečanju z uredništvom in z upravo Zadruga Primorski dnevnik dne 7. oktobra letos na sedežu Primorskega dnevnika v Trstu.

Ministrove besede, "da moraš nekaj narediti za skupnost, ne pa da samo hodiš na neke seštanke", so dokaj čudne. Več de-

setletij se SSO trudi in dela za slovensko narodno skupnost v Italiji, in to v časih, ko ni za svoje delo prejel niti dinarja iz takratne Jugoslavije. Zato takih očitkov SSO enostavno ne more sprejeti.

SSO je prepričan, da so take trditve v skladu s težnjami, ki so se zadnja leta uveljavile v določenih slovenskih krogih, da so nekatere teme iz naše preteklosti prvorazredne, ostale pa drugorazredne. Ko je določen argu-

ment enostavno neprijeten ali pekoč, se prestavi v nižji razred in postane nevreden obravnave. Naša narodna skupnost v Italiji bo lahko neobremenjeno načrtovala svojo prihodnost samo, če bo pogumno in odkrito razčistila tudi svojo bližnjo preteklost oziroma probleme, ki jih je ta pustila za seboj. Pogoj za iskreno in neobremenjeno načrtovanje našega jutri predpostavlja, da so izhodišča jasna in obče sprejeta. V to smer gre tudi predlog, da se ustanovi delovno omizje SSO+SKGZ, ki bi se končno objektivno lotilo tudi teh problemov v duhu konstruktivnega in iskrenega dogovarjanja.

peti vse svoje sile izključno v dobiti slovenske narodne skupnosti, ki jo ščitijo republiška ustava, deželni statut in norme, ki so izšle iz mednarodnih sporazumov. Priznanje SSO in SKGZ kot enakovredni referenčni organizaciji je gotovo nova etapa na poti boljše organiziranosti naše stvarnosti v mejah dežele Furlanije Julijske krajine. SSO si bo po svojih najboljših močeh tudi v prihodnje prizadeval za vsesplošni in pluralni razvoj slovenske narodne skupnosti v Italiji; s temi besedami končuje svoje tiskovno poročilo predsednik SSO Drago Štoka.

Petega oktobra je bil v Uradnem vestniku FJK objavljen odlok predsednika deželne vlade Renza Tonda o priznanju SSO in SKGZ kot referenčni organizaciji slovenske jezikovne manjšine v naši deželi. Predsednik SSO dr. Drago Štoka je ob tem dejstvu ponovno poudaril veliko vlogo, ki jo morata v

današnjem času odigrati obe krovni organizaciji. Živimo v času hude ekonomske krize, ki je zajela ne samo Italijo in Slovenijo, ampak vso Evropo in dejansko ves svet. V teh ne-lahkih časih imata krovni organizaciji med Slovenci v Italiji veliko odgovornost, da bosta znali s svojim koordiniranim delom in pozitivnim sodelovanjem na-

Še vedno aktualno vprašanje

"Manjkajoči italijanski Nürnberg"

V ponedeljek, 4. oktobra, je Društvo slovenskih izobražencev v Trstu začelo novo letno sezono srečanj in predavanj, ki se bodo zvrstila v prihodnjih mesecih do konca junija prihodnjega leta. Na prvem srečanju je bil govor o še vedno aktualnem vprašanju po vojne defašizizacije italijanskega državnega aparata, ki bi morala vključevati tudi sojenje vojnim kriminalcem, ki so zakrivali številne in hude zločine na vojaško zasadenih ozemljih tujih držav od Jugoslavije (vključno Slovenije) do Albanije, Grčije in Etiopije. Med temi so bili številni znani generali in oficirji, katerih izročitev so zahtevale navedene države. Šlo je namreč za nekaj sto pripadnikov redne kraljeve vojske, fašistične milice in drugih specialnih oddelkov. Zadevno problematiko s posebnim poudarkom na sistematičnem izmikanju italijanskih vojskih oblasti, ki so izšle iz odpor-niškega gibanja, sta zelo natančno in dokumentirano prikazala na omenjenem predavanju inž. Peter Merku' in njegova žena prof. Mirella Urdih, oba pristna Tržačana, ki sta si desetletja služila vsakdanji kruh v Nemčiji, kjer še vedno živita. Posebno Peter Merku' sistematično raziskuje od-nos predvsem današnjih nemških generacij do preteklega nacističnega režima ter pogumna dejanja najvišjih državnih predstavnikov glede obžalovanja in obsodbe storjenih zločinov in krivic, ki jih je zakrivila nacistična Nemčija med vojno.

Že na konferenci treh velikih sil na Jalti januarja 1945 je bilo sklenjeno, da bodo po končani vojni sodili vojni zločinci. Na konferenci v Potsdamu julija in avgusta 1945 so se zavezniški izrecno dogovorili o ustanovitvi izrednega mednarodnega sodišča za sojenje nacističnih zločincem. To medzavezniško sodišče je po skoro enoletnem delovanju, ki je potekalo v Nürnbergu 1. oktobra 1946, izreklo stroge obsodbe, vključno smrtno, 22 največjim nacističnim zločincem. Temu glavnemu procesu je nato sledilo še 12

"malih nürnberških procesov". Podobni sodni procesi bi morali biti izpeljani tudi proti italijanskim vojnim zločincem za dejanja, storjena na po fašistični Italiji zasadenih področjih, a do njih ni nikdar prišlo, ker so se povojne italijanske vlade s spretno diplomacijo tako dolgo izmikale njihovi izročitvi državam, ki so jih tuje države zahtevale, ali da bi jim sodila italijanska sodišča. S tem

človeštvu oz. so bile pri njih soudeležene". Tako dobesedno določa 45. člen Pariške mirovne pogodbe z Italijo, podpisane v Parizu 10. februarja 1947.

Ker Italiji ni uspelo izločiti iz mirovne pogodbe tega določila, je začela zavajati mednarodno javnost z ustanovitvijo svoje preiskovalne komisije na vojnem ministrstvu in zagovarjanjem stališča, da so za sojenje vojaškim osebam

za zločine, storjene v vojaških posegih v inozemstvu, pristojna sodišča države, kateri omenjene osebe pripadajo. Predsedniku Kontrolne zavezniške komisije je italijanska vlada sporočila, da dopušča možnost, da omenjenih 40 obtožencev preda vojaškemu kazenskemu sodišču zaradi kršitve mednarodnega vojaškega prava.

V taktiki zavlačevanja v pričakovanju "ugodnejših časov" so italijanske oblasti sprva načrtovale formalno sprožiti vprašanje o zločinih Jugoslavije proti italijanskim državljanom, a so to zamisel kmalu opustile. Nadaljevala je z izjavami o pripravljenosti soditi vojnimi zločincem v Italiji. 16. februarja 1948 pa je vlada vojaškim

sodnim oblastem naročila, naj začnejo začeti sodnih postopkov. Izkazalo se je, da je čas delal v korist Italije. Z nastopom hladne vojne med obema blokoma so zahodni zavezniški začeli popuščati. Tako je Velika Britanija že 16. aprila 1948 uradno sporočila, da se ne bo več sklicevala na 45. člen mirovne pogodbe (dva dni pred parlamentarnimi volitvami). Pred tem so podobno stališče zavzele Francija in ZDA. Po izbruhu spora med Titom in Stalinom junija 1948 tudi Jugoslavija ni več pritiskala. Italija je tako dobila priložnost, da celotno vprašanje o izročitvi ali sojenju doma vojnimi zločincem arhivira s svojevrstno formalno motivacijo, da "manjka pogoj recipročnosti" Jugoslavije!

Alojz Tul

Ob uradnem priznanju FJK SSO in SKGZ Štoka je poudaril pomen organizacij

Petega oktobra je bil v Uradnem vestniku FJK objavljen odlok predsednika deželne vlade Renza Tonda o priznanju SSO in SKGZ kot referenčni organizaciji slovenske jezikovne manjšine v naši deželi. Predsednik SSO dr. Drago Štoka je ob tem dejstvu ponovno poudaril veliko vlogo, ki jo morata v

današnjem času odigrati obe krovni organizaciji. Živimo v času hude ekonomske krize, ki je zajela ne samo Italijo in Slovenijo, ampak vso Evropo in dejansko ves svet. V teh ne-lahkih časih imata krovni organizaciji med Slovenci v Italiji veliko odgovornost, da bosta znali s svojim koordiniranim delom in pozitivnim sodelovanjem na-

nakazani selitvi. Resnica pa je, da še vedno ni točno določenega načrta glede tempistike in finančnih sredstev, ki bi omogočila ureditev novih prostorov v doglednem času. Zato v danih pogojih Slovenska socio-psihopedagoška služba, ki kljub zagotovitvi delovnih pogojev in ne razpolaga niti z vodjo slovenskega jezika, res ne potrebuje dodatnih pretresov in zmede. Župani okoliških občin so se prejšnji teden na Pokrajinski dogovorili za sestanek z vodstvom zdravstvenega podjetja, a tega srečanja še ni bilo. Od zdravstvenega podjetja čakamo jasen in verodostojen načrt, ki naj točno določi vse korake do dokončne ureditve delovanja slovenske službe.

Obornica Retove uprave Daniela Pallotta očitno nima jasnih pojmov glede razlogov, ki so privedli do odlaganja "začasno" selitve Slovenske socio-psihopedagoške službe s sedanjega sedeža v ul. Farneto v ul. Vespucci pri Sv. Jakobu. Novi prostori za slovensko službo so več kot dobrodošli, vendar le pod pogojem, da odgovarjajo stvarnim potrebam pomembne storitve v korist otrok in staršev slovenske narodnosti. Zato smo pozdravili tako možnost ureditve novega in prostornejšega sedeža na območju pri Sv. Ivanu kot tudi alternativo na Opčinah. Začasno poslopje pri Sv. Jakobu pa ne odgovarja nobenemu od nakazanih pogojev, saj je z ozi-

rom na lokacijo slovenskih šol odročeno in tudi ne jamči celovitosti ter avtonomije slovenske službe. Vsekakor ni tudi primerno, da bi se služba v krajšem časovnem razmiku kar dvakrat selila. Prostor v ul. Farneto so bili zadovoljivi vse do danes, zato ni razumljivo, zakaj je selitev nujno potrebna kar čez noč. Vprašljiv je tudi pojem "začasnosti" selitve, ki se prav z lahkoto zavleče v nedogled. Če je zdravstveno podjetje res našlo nove prostore, potem naj služba potrpi še leto ali dve v dosedanjih. Zmeda dvojne selitve bi bila neopravičljiva tako z vidika uslužbencev kot tudi vseh tistih, ki se je poslužujejo. Tako zatrjujejo tudi starši, ki so v nekaj tednih zbrali že preko tisoč podpisov proti

Povejmo na glas

Amanda ali slast uničevalnih izzivov

Zelo žalostna je zgodba o Amandi Knox in Raffaele Sollecitu ter toliko bolj o Meredith Kercher, ki je pred skoraj štirimi leti v ne do kraja pojasnjenih okoliščinah izgubila življenje. Njihova zgodba, v njej nastopata še temnopolta Patrick Lumumba in Rudy Guede, v prvi vrsti ni žalostna zaradi oprostilne sodbe, ki seveda zasluži posebno in vsekakor kritično obravnavo, pač pa je pretresljiva zaradi dejstva, kako lahko mladi ljudje zaradi tragične lahko-miselnosti končajo v območju zločina. Uporabljamo besedo lahko-miselnost, ker si je težko predstavljati, da je bil uboj nesrečne Meredith nameren in vnaprej načrtovan, prej je bil posledica igre večine, da skupinsko vsili svojo voljo osebi, ki ji ne pomaga nihče in se upira. Nesporo je namreč, da je šlo v tej zgodbi za "kollektivno nasilje" in "željo po razbremenosti", nesporno je tudi, da so bili Amanda, Raffaele in Rudy obtoženi umora, da je bil nož osrednje in uporabljeno orodje in da je nadalje šlo za spolno nasilje ter rop žrtve. Če bi šlo za spre-vržene osebe, pričujoče razmišljanje niti ne bi imelo več kot toliko smisla. Ker pa se takšne in podobne tragedije lahko zgodijo marsikomu od mladih, ki še niso prepoznali usodne meje zla, smo pri razsežnosti nesrečnega slučaja, ki utegne doleteti zdaj tega ždal onega in ga je zato koristno pravočasno proučiti. Jasno je, da moramo biti skrajno pazljivi, če se podajamo v območje nepredvidljivega tveganja in kadar nas to tveganje oziroma otipljiva nevarnost

prekomerno priteguje. Lahko namreč pride do slasti doživljanja nevarnosti in ljubezni do nevarnosti same, kjer pa bi se že morali zaustaviti. Če nas npr. močno priteguje nevarnost velike hitrosti, se naša vožnja lahko konča tragično, za nas in še za koga drugega. Če mlade priteguje nevarnost velike doze droge, se to lahko konča tragično. Če mlade priteguje spolnost na način, ki je predrzno tvegan, potem se tudi to lahko konča tragično. Če pa koga priteguje želja po izživljanju nad osebo, ki se ne more braniti, je tragedija že stopila čez prag. Slasti doživljanja tvegane nevarnosti bi se torej morali že vnaprej izogniti, kajti po svoji moči je neskončno bolj uničujoča od "normalne" zasvojenosti, čeprav iz nje izhaja. Je pa še nekaj, mimo česar v zgodbi o Amandi in njeni družbi nikakor ni mogoče. Prva stvar je ta, da je bil eden od domnevnih storilcev, Rudy Guede, dokončno obsojen na šestnajst let zapora, ki ga preživlja v Viterbu. Ni logično, da je bil pri tragičnem dogodku edini storilec le on, kar pomeni, da bi morali njegov primer ponovno obravnavati. Druga stvar pa je še neskončno pretresljivejša, in sicer, da nista niti Amanda niti Raffaele ob oprostilni razsodbi in s tem osvoboditvi ubite Meredith sploh omenila, kot da Meredith ni nikoli bilo, kot da ni bila nesrečna žrtev in kot da ne obstajajo njeni bližnji, ki so jo izgubili nepreklicno za vselej. Tovrstni molk je grozljiv, in to je nepopisno.

Janez Povše

Odgovor deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca odbornici Pallotta

Podpora Slovenski socio-psihopedagoški službi

Obornica Retove uprave Daniela Pallotta očitno nima jasnih pojmov glede razlogov, ki so privedli do odlaganja "začasno" selitve Slovenske socio-psihopedagoške službe s sedanjega sedeža v ul. Farneto v ul. Vespucci pri Sv. Jakobu. Novi prostori za slovensko službo so več kot dobrodošli, vendar le pod pogojem, da odgovarjajo stvarnim potrebam pomembne storitve v korist otrok in staršev slovenske narodnosti. Zato smo pozdravili tako možnost ureditve novega in prostornejšega sedeža na območju pri Sv. Ivanu kot tudi alternativo na Opčinah. Začasno poslopje pri Sv. Jakobu pa ne odgovarja nobenemu od nakazanih pogojev, saj je z ozi-

rom na lokacijo slovenskih šol odročeno in tudi ne jamči celovitosti ter avtonomije slovenske službe. Vsekakor ni tudi primerno, da bi se služba v krajšem časovnem razmiku kar dvakrat selila. Prostor v ul. Farneto so bili zadovoljivi vse do danes, zato ni razumljivo, zakaj je selitev nujno potrebna kar čez noč. Vprašljiv je tudi pojem "začasnosti" selitve, ki se prav z lahkoto zavleče v nedogled. Če je zdravstveno podjetje res našlo nove prostore, potem naj služba potrpi še leto ali dve v dosedanjih. Zmeda dvojne selitve bi bila neopravičljiva tako z vidika uslužbencev kot tudi vseh tistih, ki se je poslužujejo. Tako zatrjujejo tudi starši, ki so v nekaj tednih zbrali že preko tisoč podpisov proti

16. pokrajinski kongres SSk za Goriško / Tajniško poročilo

Politika ima svojo veliko odgovornost za današnje krizno stanje

Minula petek in soboto, 7. in 8. oktobra, je bil v Kulturnem centru Lojze Bratuž in na sedežu Stranke Slovenska skupnost na drevoredu 20. septembra v Gorici pokrajinski kongres stranke Slovenske skupnosti, ki se ga je udeležilo - poleg deželne in krajevnega vodstva SSk - veliko članov in somišljenikov stranke. Uvodnega večera, na katerem je imel tajniško poročilo pokrajinski tajnik Julijan Čavdek - objavljamo ga v celoti -, se je udeležil dobesedno ves politični vrh goriške pokrajine; med gosti so bili goriški župan Ettore Romoli, deželna svetovalec Gaetano Valenti in Igor

ni in drugi.

Pokrajinski tajnik Julijan Čavdek je imel tale govor:

"Spoštovani somišljeniki in somišljenice, cenjeni gostje, pri srčen pozdrav na 16. pokrajinskem kongresu stranke SSk za Goriško.

Ob začetku svojega poročila želim v imenu goriškega dela Slovenske skupnosti čestitati Republiki Sloveniji za 20. letnico samostojnosti, z željo, da bi se plodni odnosi s Slovenci v Italiji ohranjali in razvijali. Prav tako želimo poudariti 150-letnico združitve Italije, v upanju, da bomo narodne skupnosti upoštevale kot resnično bogastvo, ki pri-

tako izvolili Igorja Gabrovca v Deželni svet. V goriški pokrajini je SSk takrat dosegla 2,59%. Nadaljnji volilni rezultati so bili prav tako spodbudni. To gre še posebej poudariti za letošnje pokrajinske volitve, ki so naši stranki prinesle podpredsedniško mesto v pokrajinskem odboru.

Spodbudno in temeljno ostaja delo vseh izvoljenih upraviteljev in članov sekcij SSk, ki jih je več kot trideset in si dnevno prizadevajo za dobrobit celotne skupnosti. Njim in vsem tistim, ki so na raznih volilnih preizkušnjah sprejeli povabilo za kandidature, je stranka izredno hvaležna. Dobro se namreč zavedamo, da je danes politična opredelitev delikatna zadeva, še posebej, ko gre za opredelitev za stranko, ki zastopa slovensko narodno skupnost.

Današnji, 16. pokrajinski kongres pa je potrebno usmeriti v prihodnost. Živimo v težkih časih. Gospodarska in finančna kriza zavirata zaupanje v naložbe in razvoj. Sporno moralno in etično obnašanje vidnih političnih predstavnikov še toliko bolj oddaljuje ljudi in družbo od zanimanja za politično dogajanje in tudi udeleževanje. To pa je izredno nevarno za demokracijo.

Politika ima svojo veliko odgovornost za današnje krizno stanje. Po drugi strani pa ni druge poti, razen politične, da se iz tega izvlečemo. To nas mora že danes prepričati, da se na nove čase čim prej in čim boljše pripravimo. Iz tega nismo izvzeti niti pripadniki slovenske narodne skupnosti, naša civilna družba in tudi ne naša politična organiziranost.

Slovenci, ki živimo na Goriškem, predstavljamo tisti del prebivalstva z največjo integracijo. Goriška, področje, ki se razprostira od Jadranskega morja do Brd, ima med glavnimi značilnostmi obmejni pas. In to obmejnost smo znali izkoriščati in črpati priložnosti, ki so se sproti ponujale. Danes temu lahko dodamo še evropsko razsežnost, ki je prav tako priložnost, a zahteva posebno pripravo in znanje. Zaradi tega je naša skupnost pomemben element v goriškem pokrajinskem družbenem tkivu. Ne moremo se sicer ponašati s številčnostjo, razpolagamo pa z zadovoljivo kakovostjo in s poznavanjem področja, da lahko damo uspešen vsestranski doprinos. Uspešen doprinos pa je tudi odvisen od primernih pogojev. Med te spada izvajanje oziroma neizvajanje določil zaščitne zakonodaje, ki temelji na dveh državnih zakonih 482/99 in 38/01 ter na deželnem zakonu 26/07. Ne želimo biti retoričen ali ponavljajoč. Vendar prav je, da se o tem govori. Nekateri deli zaščitne zakonodaje so bili izpolnjeni in za to se je treba zahvaliti tistim javnim upravam, ki že leta uvrščajo spoštovanje narodnih skupnosti med temelje svojih programov. Veliko ostaja pa še neizpolnjenega.

Predvsem v mestu Gorica pričakujemo, da bomo vendarle dokončno obrnili stran. Dolgoletni zahtevi po dvojezičnih napisih na podlagi 8. in 10. člena zakona 38/01 ter vrnitvi Trgovskega doma se danes pridružujejo še druge skrbi. Zmanjšanje rajonskih svetov je

za goriške Slovence velik problem. Deželni zakon žal ni upošteval evropske in državne zaščitne zakonodaje. Predlog o skrčenju števila rajonskih svetov z deset na štiri pa je prava krivica, ki nas prizadene na področju soudeležbe pri upravljanju ozemlja in pri številu izvoljenih rajonskih predstavnikov. Ukinitve rajonskih svetov v Podgori, Pevmi-Oslavju-Št. mavru in Štandrežu bi bila za Slovence nesprejemljiva izguba. Drugo aktualno odprto

prašanje zadeva slovenske jasli, kjer ni na vidiku posebne lestvice, kot je že ustaljena praksa v slovenskih vrtcih in osnovnih šolah. SSk je mnenja, da bi Gorica lahko bolj izkoriščala priložnosti, ki jih nudi evropska zakonodaja za čezmejna območja. Prvi pogoj tega pa je uspešno sodelovanje s sosednjimi občinami Nova Gorica in Šempeter-Vrtojba. Kot stranka smo seveda pozorni tudi do vseh drugih problematik, ki se tičejo gospodarstva, socialne, zdravstva, urbanistike ipd. Vsa ta področja lahko uspešno razvijamo in sprotim vprašanjem dajemo primerne odgovore, če jih je mogoče obravnavati z avtonomijo in koordinacijo. V tem smislu bi bilo črtanje Pokrajine Gorica velika izguba. Pri SSk se zavedamo, da mora država opraviti temeljno racionalizacijo državnih stroškov. Ni pa prav, da zaradi tega posega po tistih ustanovah, ki ravno z vidika finančnih stroškov predstavljajo najmanjše breme. Isto velja za majhne občine, še posebej za tiste, v katerih je prisotna slovenska narodna skupnost, kot je to Števerjan. Upajmo, da bo Dežela FJK uveljavila svojo avtonomijo in ohranila sedanjo institucionalno strukturo goriške pokrajine.

Kot sem že omenil na začetku, SSk ocenjuje, da smo Slovenci na Goriškem uspešna družbena skupina. Razpolagamo s ključnimi strukturami in uslugami, ki so nam do danes zagotovile obstoj in razvoj. Na raznih področjih dosegamo pomembne rezultate, ki niso le priznanje za nas, temveč za celotno Goriško. Zato pri SSk ocenjujemo, da so javna sredstva, ki jih slovenska narodna skupnost prejema, dobro in učinkovito izkoriščena. Ob tem pa je še veliko narejenega s prostovoljnimi delom, kar predstavlja hrbtenico delovanja naše civilne družbe. Naša glavna hiba pa je še vedno zgodovinska razdeljenost, ki se odraža na različnih področjih, najbolj pa še vedno v politiki. To predstavlja pravi anahronizem, glede na to, da Slovenci v veliki večini podpiramo levo sredino. SSk je v teh letih dala nekaj konkretnih pobud za rešitev tega perečega vprašanja. Žal, se stanje ni spremenilo. V določenih okvirih se je še zaostriло in konkretnih rešitev verjetno v bližnji prihodnosti nam ne bo uspelo najti. To pa pomeni, da bo težje oblikovati učinkovite razvojne smernice.

Ta razdeljenost se kaže tudi v odnosu do krovnih organizacij SSO in SKGZ, za kateri je SSk zadovoljna, da ji je deželni odbor priznal na podlagi 5. in 6. člena zakona 26/2007. Za vse nas bi bilo nedvomno pozitivno, ko bi lahko bili odnosi s SKGZ na enaki ravni, kot jih ta krovna organizacija ima z drugimi strankami, za katere volijo Slovenci. Pri tem pa se zavedamo, da bo to težko izvedljivo iz prej navedenih razlogov.

16. pokrajinski kongres SSk za Goriško poteka tik pred predsta-

di izven strankarskih okvirov. Kongres je pa poklican tudi, da oblikuje politične smernice za obdobje 2011-2014 in izvoli nov pokrajinski svet. To je pomemben trenutek, ki mu moramo posvetiti primerno pozornost. Ne smemo ga imeti za rutino. Moč Slovenske skupnosti je od nekdaj slonela na prepričanju, da moramo Slovenci biti v politiki resen, enakovreden in avtonomen subjekt. Zakoreninjenost stranke med ljudmi je živela iz srčnega prepričanja, da je politika eden glavnih dejavnikov za povezo-

Foto DPD

Gabrovca, predsednik goriške pokrajinske uprave Enrico Gherghetta in podpredsednica Mara Černic, tajnik Levih demokratov za Goriško Giuseppe Cingolani, predstavnik slovenske komponente Levih demokratov Aleš Waltritsch, občinski svetovalec Levice in svobode Livio Bianchi.

pomore k ugledu države.

Tri leta so za nami. Prejšnji 15. pokrajinski kongres se je začel pod močnim vtisom preranega odhoda dr. Mirka Špacapana in uspešnega samostojnega nastopa SSk na deželnih volitvah leta 2008, kjer smo skupno dosegli 7008 glasov oziroma 1,24% ter

Foto DPD

vitvijo kandidatur za primarne volitve leve sredine, na katerih bo določen županski kandidat za goriško občino. Volilna tekma je izrednega pomena, ker je zmaga v dometu leve sredine. Tudi zaradi vsedravnih okvirov imamo pred sabo edinstveno priložnost. Imamo pa tudi negativno izkušnjo izpred petih let, ko smo Gorico izgubili po lastni krivdi. Tega ne smemo pozabiti. Pred sabo moramo imeti končno zmago ter upoštevati vse tiste priložnosti, ki se nam ponudijo, da jo lahko dosežemo.

Tako goriška sekcija kot pokrajinsko tajništvo SSk sta temu vprašanju posvetili veliko pozornosti in sklenili, da je potrebno poslušati mnenje kongresa. Odločiti moramo o samostojnem nastopu ali o podpori kandidatu druge stranke. Dolgoletna izkušnja nam je pokazala, da je za stranko, kakršna je naša, pomembno imeti pragmatično strategijo, ki ji zagotavlja prisotnost tam, kjer se odloča. V tem smislu je sodelovanje z Demokratsko stranko obrodilo pomembne obojestranske rezultate. Uspešna politika pa je tudi tista, ki ji uspe pridobiti nove lju-

vanje, skupno delo in razvoj Slovencev v Italiji. V današnjih časih je to toliko bolj pomembno. Še posebno pomembno je, da vse to prenesemo na mlade generacije in zaradi tega smo pri SSk ponosni, da imamo dejavno mladinsko sekcijo. Mlade spodbujamo, da se približajo političnemu delovanju in na tak način dajo svoj doprinos k boljši družbi in predvsem svoji prihodnosti.

Ob koncu se želim zahvaliti vsem sodelavcem iz pokrajinskega tajništva, s katerimi smo oblikovali to triletno. Bilo je zelo intenzivno, živahno, večkrat utrudljivo in tudi skrbni ni manjkalo. Bilo pa je lepo, ker so nas vse skupaj še vedno družile pristne vrednote prijateljstva, iskrenega sodelovanja in požrtvovalnosti. Hvala vsem in uspešen kongres za vse nas!

V soboto jutraj je bil kongres zelo živ, saj so na njem pretresali dosedanje delovanje stranke Slovenske skupnosti, določili, da bodo na primarnih občinskih volitvah za Gorico podprli kandidata Levih demokratov Giuseppeja Cingolanija, kot so tudi izvolili pokrajinski svet stranke za Goriško.

Nov pokrajinski svet Slovenske skupnosti

1. Edi Keber KRMIN
2. Wanda Gradnik KRMIN
3. Marjan Drufovka ŠTEVERJAN
4. Milko Di Battista ŠTEVERJAN
5. Hadrijan Corsi ŠTEVERJAN
6. Jurij Hlede ŠTEVERJAN
7. Dominik Humar ŠTEVERJAN
8. Lovrenc Persoglia PEVMA-OSLAVJE/Gorica
9. Gabrijela Vidmar PEVMA-OSLAVJE/Gorica
10. Silvan Primožec PEVMA-OSLAVJE/Gorica občinski svetnik
11. Walter Bandelj PODGORA/Gorica
12. Milan Jarc PODGORA/Gorica
13. Robert Devetak GORICA
14. David Grinovero GORICA
15. Niko Klanjšček GORICA
16. Bresciani Carlo GORICA
17. Bernard Špacapan GORICA
18. Mirjam Bratina GORICA
19. Silvan Škorjanc GORICA
20. Marilka Korsič GORICA občinska svetnica
21. Mara Černic GORICA pokrajinska odbornica
22. Marjan Brescia ŠTANDREŽ/ Gorica
23. Mario Mucci ŠTANDREŽ/ Gorica
24. Dimitrij Tabaj ŠTANDREŽ/ Gorica
25. Chiara Mucci ŠTANDREŽ/ Gorica
26. Božidar Tabaj ŠTANDREŽ/ Gorica občinski svetnik
27. Kristjan Tommasi SOVODNJE
28. Peter Černic SOVODNJE
29. Branislav Černic SOVODNJE
30. Julijan Čavdek SOVODNJE
31. Marko Jarc DOBERDOB
32. Dario Bertinazzi DOBERDOB
33. Aldo Jarc DOBERDOB
34. Boris Vižintin DOBERDOB
35. Mirjam Likar LAŠKO
36. Matevž Čotar MLADINSKA SEKCIJA
37. Matija Figej MLADINSKA SEKCIJA
38. Jurij Klanjšček MLADINSKA SEKCIJA
39. Patrik Komjanc ŠTEVERJAN
40. Igor Gabrovca DEŽELNI SVETNIK
41. Damjan Terpin DEŽELNI TAJNIK

Nadzorni odbor

- 43-1 Štefan Bukovec
- 44-2 Robert Devetak
- 45-3 Damjan Paulin

Razsodišče

- 46-1 Marjan Terpin
- 47-2 Benjamin Černic

Upravni odbor Sklada »D. Sardoč« - Onlus razpisuje natečaj za dodelitev sledečih štipendij za šolsko leto 2011/2012:

- pet štipendij v znesku osemsto evrov za učence Državne dvojezične osnovne šole v Špetru. Prošnji morata biti priložena družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov;
- eno štipendijo v znesku tisoč osemsto evrov za dijake višjih srednjih šol, ki obiskujejo pošolski program EKSTRA, ki ga organizirata Slov.I.K. in Dijaški Dom Simona Gregorčiča. Prošnji morata biti priložena družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov;
- pet štipendij v znesku dva tisoč evrov za univerzitetne študente. Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: fotokopija univerzitetne knjižice z učnim načrtom in izidi opravljenih izpitov, družinski list ter davčna prijava vseh družinskih članov;
- štipendijo v znesku štiri tisoč evrov za podiplomski študij ali specializacijo. Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: potrdilo o opravljenem univerzitetnem študiju s končno oceno, družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov.

V prošnjah morajo biti navedeni podatki o drugih prejeto štipendijah. Pri dodelitvi štipendij bo upravni odbor upošteval predvsem študijske uspehe in potrebe posiljevalcev na osnovi 5. člena statuta sklada. Štipendije bodo dodeljene najkasneje do 16. decembra 2011. Za vse potrebne informacije so na razpolago člani odbora Boris Peric (048132445) in Karlo Černic (048178100). Zambresarini naj dostavijo prošnje do 15. novembra 2011 v zaprti ovojnici na sledeči naslov: SKLAD - FONDAZIONE D. SARDOČ C/O Slov.I.K. K.D. enter, Corso Verdi 8, 55, 34170 Gorica

Sklad »D. Sardoč« se zahvaljuje vsem, ki s prispevkom »petih tisočink« omogočate skladu podelitev štipendij.

Ob dvajsetletnici smrti narodno zavednega Primorca (I.)

G. Pilat – ljudski duhovnik

Anton Pilat se je rodil 11. oktobra 1909 v ponosnem zgodovinskem in spomenikov polnem Štanjelu, ki je z bližnjo okolico dal še druga dva znamenita duhovnika, dr. Antona Mahničja in Jožeta Abrama, da drugih znanih osebnosti ne omenjamo. Anton Pilat spada v tisto ugledno vrsto primorskih duhovnikov, ki so v letih Italije pod fašistično nadvlado bodrili slovensko zavest svojega verskega občestva in v času druge svetovne vojne oziroma v NOB stali na strani svojega ljudstva ter ob lastni nevarnosti reševali pred okupatorji posameznike, večsah cele vasi. Vse te in podobne zasluge pa nekaterih duhovnikov niso obranile pred preganjanji in šikaniranjem s strani "ljudske" (beri: komunistične) oblasti, ki je po vojni priredila nekaj več ali manj montiranih procesov z zelo hudimi obsodbami (glej: Joško Kragelj, *Moje ječe*), ves čas pa gledala duhovnikom pod prste in jih na podlagi ovadb za navidezne ali resnične "prekrške" tudi kaznovala. Letos spomladi (16. aprila) smo obhajali 20. obletnico smrti zelo zaslužnega, a tudi izredno skromnega "gospoda Pilata", kot so ga splošno imenovali. Ob njegovem pogrebu leta 1991 v Štanjelu me žal ni bilo zraven. To mi je zameril tudi njegov prijatelj sobrat, sedaj že sedem let pokojni msgr. Franc Rupnik iz Zadloga

pri Črnem Vrhu nad Idrijo. Ko je bil dekan v Kobaridu, je v beneško-slovenski štirinajstodnevnik *Dom* o njem napisal nekrolog, v katerem me je prijateljsko pokaral, da "tudi njegov/Pilatov/

vode onstran krivične meje Anton Pilat, sin delavske, železničarske družine, v Štanjelu so prišli iz Istre (Pazina), je bil član tiste male skupine poznejših primorskih bogoslovcev, ki so že pod Italijo odšli na gimnazijski študij v Ljubljano, v "škofove zavode" v Šentvid nad Ljubljano, namesto v Gorico ali Koper; ne glede na to, da so bili v Ljubljani za starše mnogo večji stroški in še meja je bila vmes. Mladi, talentirani kraški dijak Pilat, dober pevec in celo igralec na violino, je bil tako skupno z Želetom s Pivškega in nekaterimi drugimi deležen kakovostnega srednješolskega pouka v stari Sloveniji (Jugoslaviji). Že s tem samim pa je dobil črno piko doma pri italijanskih oblasteh. Bogoslovje je seveda študiral v Gorici, posvečen pa je bil v Trstu, 2.7.1933. V istem, za Slovence nesrečnem letu ("anno XI. Era fascista") je bila slovenščina v Benečiji popolnoma pregnana tudi iz cerkve, novomašnik Pilat pa je dobil prvo kaplansko službo v Solkanu, tako rekoč v Gorici. Tu je ostal šest let. Čeprav ga oblasti niso preganjale, jim je bil sumljiv zaradi svoje močne narodne zavesti, ki jo je kazal tudi na zunaj. V Solkanu je postajalo duhovnik, ki žal ne bo naveden ali obravnavan v kakem leksikonu, čeprav bi to vsekakor zaslužil. Namesto v Gorico, v škofove za-

meščen v Batuje (in potem v Brda) narodnozavedni župnik Anton Krapež. V nekoliko odročno, a še kar veliko župnijo, v Otalež na Cerkljansko, ki se kot manjša vas ponaša z nenavadno prostorno, veličastno cerkvijo sv. Katarine (Velike) in dvema podružnicama, je tik pred vojno po šestih letih kaplanovanja torej prišel za dušnega pastirja takrat šele tridesetletni Anton Pilat. Tu je ostal kar 26 let; res ni zgradil kake cerkve, toda veliko je žrtvoval za svoje ljudi in hrabro je ob strani ljudstva vzdržal vse hude čase. Bil je osebno sila skromen, veliko let je prebil brez redne gospodinje, deloma zaradi razmer, deloma zavoljo svojega odrekovanja sicer opravičljivi še tako skromni udobnosti. Čeprav nekam asketske narave, je bil odprt in prijazen družaben. Ni bilo lahko upravljati razsežne župnije, ki je poleg Otaleža obsegala še vasi Jazne, Plužnje in Lazec na pobočjih Bevkovega Vrha na desnem bregu Idrije z mnogimi raztresenimi domačijami, in še strme in grapaste Masore od visokega Jelenka do Straže. Leta 1939 se je italijanska oblast najbrž oddahnila, da je mladi solkanski kaplan, zaveden Slovenec, šolan v Ljubljani, odšel iz predmestja Gorice na rob Škofije in pokrajine, v "Gore", na mejo kraljevine. Prijalo pa je tudi mlademu duhovniku s Krasa, da se reši prevelikega nadzorstva v Gorici in pride med Gorjane, čiste Slovence, kjer je blizu stara Slovenija, tam čez pa Ljubljano, kjer se je šolan in ga je privlačevala kot narodno središče.

Tomaž Pavšič
/ (dalje v prihodnji številki)

Zahvalna maša za beatifikacijo drinskih mučenk

Slovesnost bo v Žužemberku

V Žužemberku bo v soboto, 22. oktobra 2011, ob 10.00, zahvalna maša za beatifikacijo drinskih mučenk. Somaševanje škofov in duhovnikov bo vodil kardinal dr. Franc Rode. Ob 9.00 bo molitvena ura in predstavitev mučenk slovenskega rodu s. Krizine Bojanc in s. Antonije Fabjan, pri maši bodo peli združeni zbori žužemberške dekanije. Slovesnosti se bodo udeležile tudi predstavnice redovne družbe hčera Božje ljubezni iz Hrvaške ter Bosne in Hercegovine, iz katere so izhajale mučenke.

Razglasitev drinskih mučenk za blažene Razglasitev drinskih mučenk za blažene je v športni dvorani Zetra v Sarajevu v Bosni in Hercegovini potekala v soboto, 24. septembra 2011. Slovesnosti, ki jo je vodil prefekt Kongregacije za zadeve svetnikov kardinal Angelo Amato, se je poleg novomeške škofa Andreja Glavana in celjskega škofa Stanislava Lipovška udeležilo več deset duhovnikov in okrog 700 ro-

marjev iz Slovenije. God bl. drinskih mučenk bodo v novomeški škofiji obhajali 15. decembra.

Drinske mučenke Papež Benedikt XVI. je podpisal odlok o razglasitvi Božjih služabnic drinskih mučenk za blažene, ker so utrpeli smrt zaradi sovražstva do katoliške vere (in odium fidei). Drinske mučenke

so bile redovnice iz družbe hčera Božje ljubezni: s. Marija Julija (rojena Kata Ivanišević), s. Marija Bernadeta (rojena Terezija Banja), s. Marija Krizina (rojena Jožefa Bojanc), s. Marija Antonija (rojena Jožefa Fabjan) in s. Marija Berchmana (rojena Carolina Anna Leidenix). Med njimi sta bili tudi slovenski redovnici iz današnje novomeške škofije: s. Krizina (Jožefa) Bojanc iz župnije Šmarjeta in s. Antonija (Jožefa) Fabjan iz župnije Hinje. Redovnice so požrtvovalno negovale bolnike in velikodušno skrbele za otroke različnih ver in narodnosti v državnem Otroškem domu na Palah v Bosni in Hercegovini. Četniki so jih 11. decembra 1941 nasilno odvedli s Pal v smeri Goražda. Pot v snegu in mrazu je trajala štiri dni. V večernih urah 15. decembra so v vojašnico v Goraždu, kjer so bile zaprte v drugem nadstropju, vdrli pijani četniki z namenom, da bi jih onečastili. Štiri izmed njih so skočile skozi okno, nato pa so jih vojaki z noži pokončili in jih vrgli v reko Drino. S. Berchmano, ki zaradi starosti ni zdržala naporne poti do Goražda, so po vsej verjetnosti 23. decembra 1941 ubili v Sjetlini. Dodatne informacije o slovesnosti v Žužemberku dobite na sedežu Škofije Novo mesto, Kaptelska ulica 1, p. p. 182, 8001 Novo mesto, tel. 01/384-44-01, e-naslov: skofija.novo.mesto@rkc.si ali v župniji Žužemberk, Zafara 20, 8360 Žužemberk, tel. 07/308-71-95, e-naslov: zuzembek@volja.net.

Vabilo k sodelovanju

Bi prižgali letos svečo manj?

Na Ministrstvu za okolje in prostor so pred letošnjim praznikom vseh svetih pripravili akcijo z naslovom *Bi prižgali letos svečo manj?* ter k sodelovanju in podpori povabili tudi katoliško Cerkev. Slovenski škofje so na seji SSK, ki je 26. septembra 2011 potekala v Kopru, podprli pobudo. Z omenjenega Ministrstva bodo v naslednjih dneh župnijam in Sloveniji poslali reprezentativni fotografiji oz. plakata, ki bosta ljudi nagovarjala, da bi prižgali svečo manj. Škofje prosijo duhovnike v župnijah, naj slikovno gradivo razobesijo na župnijskih oglasnih deskah in

tudi na druge načine spodbudijo k večji ekološki ozaveščenosti, vernike in vse ljudi dobre volje pa posledično vabijo, naj ob tej priložnosti raje darujejo za maše oz. v druge dobrodne namene. **Razlogi za nastanek akcije in analiza razmer v Sloveniji** Slovenci na pokopališčih vsako leto prižgemo 4.500 ton sveč, kar nas uvršča na prvo mesto v Evropi. Ob prazniku vseh svetih in spominu vseh vernih rajnih prižgemo več sveč na prebivalca kot kateri koli drug narod na svetu, kar predstavlja tudi goro odpadkov. Vlada Republike Slovenije je sicer že sprejela uredbo o ravnanju z odpadnimi nagrobnimi

mi svečami. Pokopališča morajo imeti ločene zabojnike, proizvajalci in distributerji pa morajo z vključitvijo v sheme za ravnanje z odpadki poskrbeti, da bodo tovrstni odpadki tudi ustrezno obdelani. Težava s tem še zdaleč ni odpravljena. Lončki nagrobnih sveč so večinoma izdelani iz PVC, manjši del pa tudi iz drugih plastičnih materialov in stekla. PVC, ki vsebuje ostanke voska, je manj primeren za recikliranje, sežig z energetsko izražbo pa se lahko izvaja le v napravah, ki so opremljene z ustreznimi filtri, ker se pri sežigu sprošča strupen plin klor, ki se pretvori v

klorovodikovo kislino (HCl). **Besede Karla Gržana, povezane s problematiko pretiranega prižigjanja sveč** "In na koncu bo vsa ta plastika, ki je težko razgradljiva, končala

v zemlji, ki je prostor telesnih ostankov naših dragih rajnih. Paradoksalno je, da ne uvidimo, kako brezumno smetimo to, kar bi moralo biti sveto. Dovolj je, da

prižgemo svečo pozornosti. Ne potrebujemo gore plastike. Naredimo korak naprej. Čas je, da premostimo pretirano kopičenje sveč in način krašenja grobov, ki je prepogosto znamenje nezdravega primerjanja in frustracij. Pokazimo svojo samozavest, prinesimo cvet z lastnega vrta (če je le mogoče) in svečo, ki bo dejansko svečka pozornosti, in molimo. Prav molitev nas odpira v tisto zaznavo presežnih resničnosti, iz katerih so rajni sveti in svetli in so duhovna opora in moč našemu življenju. Skrajni čas je, da prarastemo površnost in se prepustimo tistemu razkošju, v katerem ni dneva mrtvih, ampak svetih".

Misli ob knjigi Priročnik za mamice

Prioritete v družinskem življenju

Náčeloma ni moja naloga pisati ocene knjig, niti o njih razpravljati. Nisem literarni kritik. Sem preprosto strastna bralka pisane besede, katere idealen dan bi opisala nekako takole: velik udoben naslanjač, topla odeja in kopica knjig naokoli. Od nazadnje tako preživetega dneva je že zelo zelo daleč. Dandanes se veselim večerov, ko nisem preutrujena, da lahko preberem nekaj strani, preden me zlozi spanec. Skratka, danes bi rada govorila o knjigi, ki sem jo najprej zelo močno zavračala, četudi jo je izdala ena slovenskih priznanih katoliških založb. Slika na platnici ni bila čisto nič vabljiva, naslov pa še manj: *Priročnik za mamice s podnaslovom Kako doseči red v hiši*

in mir v duši. Avtorica knjige je Holly Pierlot, izdala jo je Založba Emanuel, Ljubljana, 2010. "Ah, spet eden instant priročnikov, ki obljublja čudežne rešitve..." sem si rekla, ko sem jo zagledala na polici knjigarne. Ker je knjigarna moje običajno zatočišče, sem jo kmalu spet zagledala in kot mačka okrog vrele kafe hodila okrog nje. Postavljanje družinskih pravil kot "način, kako krščanska mama odgojva Božjemu vabilu k svetosti", lepo vas prosim. Pri tretjem obisku sem podlegla in si jo kupila. In jo doma odložila na polico. "Boji se knjige, kako banalno", boste rekli! Ampak ste se kdaj za-

lotili, kako se podzvestno izogibate temu, kar bi lahko prineslo spremembo v vaše življenje, čeprav je to pozitivna? Jaz sem se že velikokrat. No, ko sem končno premagala odpor, sem knjigo odprla in jo prebrala na dušek. Ker se lepo bere in ker ima veliko povedati. V drugo sem jo brala s svinčnikom in samolepilnimi označevalniki v roki. Zdaj je

opremljena kot priročnik s temeljnega področja izbranega študija – takega, h kateremu se večkrat vračam, ker ima v sebi osnove.

Ko v družino pridejo otroci – pa če imaš enega, dva ali pet – je prva stvar uskladiti družinske in službene ter ostale obveznosti. Z več otroki moraš postati samo bolj ustvarjalen pri tem početju... Začne pa se s postavljanjem prioritete. Ampak te so malo drugačne, kot bi lahko kdo pričakoval... Avtorica, mama petih otrok, poudarja pet prioritete. Kot prvo postavi molitev. Ali bolje iskanje lastne poti do Boga. Preko prejetja zakramentov, osebnih molitev, duhovnih pogovorov, branja duhovne literature. Da svoje življenje poskuša osvetliti s perspektivo Božjega. In obenem najbolj poudarja prav to, da se Bog razodeva v življenju posameznika na edinstven način. Na meni je, da si vzamem čas in odkrijem, kateri je moj način. Druga prioriteta je biti oseba. Skrb za la-

stno duhovno, duševno in telesno zdravje. Z majhnimi koraki. S potrpežljivostjo do sebe. In zavestjo, da si vreden, da poskrbiš zase. Znana je prispevka reševanja na letalu: ko padejo maske izpod stropa, si jo prej nadenite sebi, kot svojemu dojenčku, ker če se vi onesvestite, tudi dojenčku ne boste mogli pomagati. Tretja prioriteta je biti zakonec. Zavestno dajanje sebe drugemu: svoj čas, svojo pomoč, oporo, prisotnost, svojo osebo. Neprestano iskanje poti, da vzpostavljate harmonijo. In ne odideš takoj, ko gre kaj narobe. Zavestno se izogne debati o tem, kaj mora kdo narediti, ampak na prvo mesto postavlja darovanje drugemu. Ampak pozor, to je "še" tretja prioriteta. In "še" četrta prioriteta je biti starš (meni ljubi izraz je "roditelj"). In to takšen, ki s svojim odnosom oblikuje osebo, ki bo dejavno prispevala k boljši družbi. Največja pridobitev za družbo so moji otroci, če jih bom vzgojila v poštene kristjane, pravi. Bog je dal moje otroke meni,

ne komu drugemu, še doda. Biti zgled, ker ne moreš od njih zahtevati več, kot od sebe. Poslušati. "Biti zanje kanal Božje ljubezni". In jim urediti notranji kompas, da se v njih rodi želja delati dobro.

Na zadnje mesto – prav na zadnje mesto postavi "biti hranitelj". Ampak to zadnje mesto je še kako pomembno. Ker nas je Bog postavil kot oskrbnike tega, kar imamo, "... pa naj bo malo ali veliko, nam je bilo zaupano, in sicer v dvojni namen: ohraniti, kar smo prejeli, hkrati pa vse pomnožiti". Posebej poudarja pojem "dajanja desetine": ne glede, kako slab je družinski materialni položaj, dajati bolj ubogim od nas. Mogoče je moj izvod knjige popisan in okracljan kot učbenik, ker je najtežje osvojiti najbolj enostavne stvari. In ker si tisto, kar je vredno, vedno znova postavljati pred oči. Ker z vsako prebrano besedo, je seme posejano. Kaj bo dozorelo, je pa skrivnost. In želja tega, kar bi lahko bilo.

Alenka Hvalica

Zakaj se ljudje bojijo se poročiti?

Strah in pogum stopiti na skupno pot

Prejšnji teden je Cerkev na Slovenskem obhajala dvajseti teden za življenje. Ker smo prepričani, da je najprimernejša zibelka za življenje stabilna družina, želimo pobliže pogledati, kakšno je "zdravje" družin in zakonskih zvez v okolju, v katerem živimo. Najprej pade v oči podatek, da je vedno več ločitev in razporok, vzporedno pa vedno manj zakonskih zvez. Kaj tako straši ljudi, da bežijo od poroke? Pojav sicer ni nov, podatki pa so neizprosni in ne obetajo nič dobrega, seveda če znamo gledati dlje od svojega nosu. V italijanski družbi je bilo lani kar trideset tisoč porok manj kot leto prej. Leta 2008 se je poročilo 41 prebivalcev na deset tisoč, leto kasneje pa 36. Drastičen padec! Zanimivo je, da upada število vseh "vrst" porok: vedno manj je prvih, prav tako drugih, tistih s tujcem, v cerkvi in civilnih. Veča pa se število teh, ki sobivajo, in izvenzakonskih otrok. Desno in levo se govori o družini; toda družina, kot smo jo poznali doslej, se korenito spreminja in je vse manj to, kar je bila nekoč. Zakaj se torej ljudje poročajo vedno manj? Eden izmed razlogov je gotovo nestalna, začas-

na služba, ki vedno bolj označuje današnjo družbo in brez dvoma ni v oporo človeku, ki bi rad zastavil daljnoročen življenjski načrt. Državni statistični urad Istat

nost! Vsakdo se zanaša samo nase in sprejema obveze, dokler mu to "paše"... Splošna kultura je v zadnjih dveh desetletjih bolj kot kdajkoli prej osredotočena na osebno blag-

navaja, da je brezposelnost tretja mladih, delavcev z nestalno službo pa naj bi bilo vsaj štiri milijone. In vendar obstajajo še drugi razlogi. Marsikdo trdi, da ekonomski dejavnik ni odločilen; tisto, kar prevesi jeziček na tehtnici, je sprememba vrednosti oz. pomena, ki ga dajemo poroki. Vedno več ljudi jo ima zgolj za birokratsko opravilo in ne za javno dejanje, ki ima svojo težo v skupnosti in družbi. Vrednotno razliko je danes osebna individual-

injo in dobro počutje. Moderno je - se počutiti dobro! To je prioriteta, vse drugo lahko počaka... V takem okolju poroka, ki človeka "prisili", da se sooča z drugim in prevzema dolžnosti do drugih, dobesedno straši, saj ogroža naše bitje in žitje in... dobro počutje. Strah pred drugim, pred novimi navadami, strah pred prihodnostjo. Poročiti se pomeni se obvezati in "zavezati" pred družbo in pred zakonom, pomeni imeti

pravice, pa tudi dolžnosti. Zlasti pa: biti odgovorni. To je načrt, ki zahteva napor in požrtvovalnost, še zlasti v prvih letih skupne poti. Čeprav besedi nista kaj dosti moderni, sta pa v življenju izredno pomembni, če le zmremo narediti korak dlje in usmeriti pogled preko obzorij neposrednih osebnih koristi.

Verjetno pa le nismo dovolj "poučeni" oz. okrog sebe žal nimamo dovolj izkušenj, ki bi govorile o tem, da je zakon "prostor", v katerem se dve osebi lahko počutita ne le dobro, temveč tudi - bolje.

Poroka je zelo osebna izbira, ki pa ima hkrati pomembno družbeno razsežnost, saj povezuje širši krog ljudi, ki so lahko v oporo in dajejo trdnost zvezi zakoncev. Če te "mreže" ni, je razmerje med dvema osebam bolj "neobvezujoče", šibko in krhko.

Torej strah pred obvezo. Predvsem zato, ker je "za vse življenje". In to v družbi, ki nas prepričuje, da moramo loviti trenutek, spremembo, novost; to, kar pride in kmalu mine. Ne pa to, kar ostane. Verjetno prav zato živimo v družbi praznih zibelk. Tečemo in hitimo ter se zaman sprašujemo, zakaj nismo srečni. Res je, življenje je eno samo. Da bi ga v polnosti izživel, pa morda potrebujemo malo več poguma.

Danijel Devetak

Kratke

Sedmo svetovno srečanje družin

V Milanu bo od 30. maja do 3. junija 2012 pod geslom Družina: delo in praznovanje potekalo 7. svetovno srečanje družin. Za to priložnost

je papež Benedikt XVI. 23. avgusta 2010 napisal posebno pismo, v katerem je razložil tudi glavno temo srečanja. Delo in praznovanje sta tesno povezana z življenjem v družini, saj jo močno oblikujeta in zaznamujeta. Delo in praznovanje sta že v Svetem pismu predstavljena kot Božja darova, ki sta notranje povezana med seboj in nujno potrebna za celostni in vsestranski človekov razvoj.

Katehetsko gradivo za 7. svetovno srečanje družin

Svetovno srečanje družin želi prispevati k ohranjanju in spodbujanju pristno človeškega v današnjem svetu, upoštevajoč spreminjajoče se oblike družinskega življenja v današnjem svetu. V Medškofijskem odboru za družino so v ta namen za pastoralne sodelavce, župnijske skupnosti, družine in druge zainteresirane prevedli posebno katehetsko gradivo. Njegov namen je spodbuditi pogovor in razpravo o pomenu družine, delu in praznovanju.

Gradivo je razvrščeno v deset poglavij, ki zadevajo različna področja družinskega življenja: od oblikovanja življenja v družinski skupnosti, preizkušenj, družbe in dela do sodobnih izzivov, s katerimi se srečujejo člani družin. Vsako poglavje oz. katehetska enota je sestavljena iz svetopisemskega odlomka, svetopisemske kateheze, citata iz besedil cerkvenega učiteljstva ter iztočnic za pogovor (v skupini).

Besedilo knjižice je dostopno na povezavi: <http://aktualno.rkc.si/?id=11641&fmod=13>.

Dodatne informacije dobite v Škofijskem uradu za družino pri ge. Mariji Maučec - Suša na Ciri-Metodovem trgu 4 v Ljubljani, tel. 01/23-47-582, e-naslov: urad.za.druzino.lj@rkc.si ali v Nadškofijskem uradu za družino pri ge. Darji Kalamar Frece na Slomškovem trgu 19 v Mariboru, tel. 0590/80-305, e-naslov: urad.druzina@nadskofija-maribor.si.

Vseslovensko srečanje molitvenih občestev Katoliške karizmatične prenoval

V župnijski cerkvi Marijinega Brezmadežnega Srca na Pragerskem pri Slovenski Bistrici bo v soboto, 15. oktobra 2011, od 9.00 dalje potekalo vseslovensko srečanje molitvenih občestev Katoliške karizmatične prenoval. Udeleženci bodo na dopoldanskem delu srečanja spregovorili o osebnih izkušnjah vere, poleg molitve in slavljenja pa bodo na sporedu tudi osebna pričevanja. V popoldanskem delu bodo nadaljevali z molitvijo in pričevanji, sklep pa bo ob 16.00 z mašo, ki jo bo daroval mariborski nadškof metropolit msgr. dr. Marjan Turnšek. Po maši bo priložnost za individualno molitev.

Predstavitelj karizmatične prenoval v Duhu

Karizmatična Prenova v Duhu je eden od prenovitvenih tokov (gibanj) v katoliški Cerkvi, ki so značilni za obdobje po II. vatikanskem cerkvenem zboru (1962-1965). Njeni nastanki segajo v leto 1968 v ZDA, od koder se je hitro razširila in poleg katoliške vključuje tudi druge krščanske cerkve po svetu. Ocenjujejo, da je v Prenovo vključenih okrog 600 milijonov vernikov iz različnih krščanskih cerkva. V molitvena občestva Prenove redno prihaja več kot 100 milijonov katoličanov, kar kaže na to, da gre za najmočnejši pokoncilski duhovni tok. V Sloveniji se občestva Prenove, ki jih je več kot 100, zbirajo že več kot 30 let.

Gibanje Prenove in iz njega izhajajoči duhovni tok najprej in predvsem razumejo kot Božji dar, ki ga ne zaznamuje izrazita in navzven prepoznavna oblika duhovnosti, ampak gre predvsem za resno razumljeno, mišljeno in živeto krščanstvo, katerega bistveni del je dar Svetega Duha. Gre za bolj živo zavedanje resničnosti Jezusove Očetove obljube o Tolažniku (prim. Jn 16,7) oziroma moči z višave (Lk 24,49), ki je na binkoštni praznik in pozneje v prvih krščanskih občinah rodilo sadove, ki jih imenujemo karizme oziroma darovi Svetega Duha. Karizme v Cerkvi obstajajo tudi danes in karizmatična izkušnja prve Cerkve, zapisana v Svetem pismu, je temelj govora o karizmah v Cerkvi tudi danes. Karizmatičnost je bistveni element krščanstva, vključen v prenovalo vere in Cerkve skozi njeno celotno zgodovino. Prenova s svojim delovanjem poudarja to razsežnost vere.

Dodatne informacije dobite pri koordinatorju Katoliške karizmatične prenoval v Duhu gospodu Janezu Cerkovniku, e-naslov: prenova.v.duhu@rkc.si. Glej tudi <http://prenova.rkc.si/>.

Seminar prof. Tomislava Ivančiča na Teološki fakulteti v Ljubljani

Skupnost Molitev in beseda Slovenija v dvorani Teološke fakultete v Ljubljani od petka, 14., do nedelje, 16. oktobra 2011, organizira seminar z naslovom Učitelj ob izzivu novih časov. Seminar bo vodil prof. Tomislav Ivančič iz Zagreba, ki je svetovno priznani teolog, ustanovitelj Skupnosti Molitev in beseda ter utemeljitelj hagioterapije. Profesor Ivančič bo prikazal novejša spoznanja in rezultate znanstvenih raziskav o človeku z vidika nevroloških, bioloških, fizikalnih, filozofskih in teoloških znanosti.

Ob 80-letnici mučeniške smrti duhovnika Bogumila Nemca

Usque ad martirium

Novembra bo poteklo osemdeset let od mučeniške smrti komenskega dekana Bogumila Nemca, na čigar grobu se je 46 duhovnikov zaobljubilo, da se bodo navalu fašistovskega poganstva uprli ter da bodo vztrajali pri pouku v slovenskem jeziku, če bi bilo treba tudi do mučeništva - usque ad martirium! Ni šlo za revolucionarnje, ampak za duhovnike, ki so se upali upreti poganskemu fašizmu leta 1931, dve leti po konkordatu! Do mučeništva! Bogumila Nemca so položili v grob 24. novembra. Zaobljubo so ponovili nekaj dni za tem na pogrebu dejansko odstranjenega nadškofa Sedeja 3. decembra v baziliki na Sveti Gori. Nekdanji nadškof Frančišek Borgia Sedej, prizadet tudi zaradi nadaljevanja preganjanja duhovnikov, je preminil le osem dni za Nemcem. Komenski dekan je umrl v goriškem sanatoriju sv. Justa 22. novembra 1931, nekaj dni po nasilnem zasliševanju na goriški kvesturi. Po prisilnem umiku nadškofa Sedeja 28. oktobra in po imenovanju škofjanskega upravitelja Sirotiča, ki je rovaril proti nadškofu, so italijanske oblasti okrepile zatiranje slovenske duhovščine. Kvestura je spet postavila nekaj duhovnikov pod policijsko nadzorstvo, dekana Nemca pa so poklicali v Gorico na zasliševanje. Kot razbojnika so ga fotografirali in mu odvzeli prstne odtise. Ko se je vrnil v Komen, je služabnica Cilka opazila krvne madeže na srjaci. Pod nadzor je bil postavljen že

31. oktobra kot antifašist, kar je razvidno iz osebne mape, ki jo hrani osrednji državni arhiv v Rimu. Notranje ministrstvo pa je zahtevalo nadaljnje informacije. Teh pa ni bilo treba več, saj je nekaj dni za tem umrl. Prefekt Tiengo lakonično sporoča, dne 28. novembra, v zvezi z zahtevo z dne 10. t. m., da je omenjeni duhovnik premrnil v Gorici 22. tega meseca. Mapa je naslovljena Nemec Teofil in ima karakteristiko antifašista. Prefekt sporoča nekaj dni prej, in sicer 14. novembra, notranjemu ministru in uradu za konfinacije ter osrednji kartoteki, da je goriški kvestor 31. oktobra izrekel duhovniku, katerega označuje za slovanskega iredentista ter antifašista, opomin. Svarilo je dejansko predstavljalo navadno uvod v hujše preganjanje. Svarilo so namreč poslali tudi na urad za konfinacije. Dekan Nemec je bil goreč duhovnik, priljubljen pri ljudeh, kjerkoli je služboval. Nadškof Sedej ga je odlikoval za častnega konzistorialnega svetnika. Fašisti so mu stalno delali težave, do ostrih napadov pa je prišlo po velikem šmarnu 1. 1931. Dekan je

nastopil proti plesu v Dopolavoru za Marijin praznik. Nemec se je rodil v Chvalenicah na Češkem 23. decembra 1868 očetu Vaclavu in materi Katarini Simec. Semenišče je obiskoval v Gorici, kjer je bil posvečen v duhovnika julija 1. 1894. Iz mape, ki jo hranijo v nadškofjskem arhivu v Gorici, je razvidno, da mu je praški kardinal Franc De Paula De Schonborn izdal dovoljenje za inkardinacijo v goriško nadškofijo 1. 1890. Nemec je bil imenovan najprej za župnega upravitelja v Zgoniku 1. 1908, nato za župnika 1. 1911, kjer je ostal do 1. 1922; torej 13 let. Leta 1922 je prevzel komensko faro in dekanat. Nemec je bil pobožen in napreden duhovnik, saj je že 1. 1929 posvetil v Brjah Kraljevo cerkev sv. Cirila in Metoda, ki je bila prva posvečena slovanskima svetnikoma na Slovenskem po mali padriški cerkvi. V poročilih so zanimivi žigi avstrijske uprave, kjer je normalno kraško področje označeno kot Primorje. Nad tem so se pred nedavnim zgražali nekateri italijanski nepismeni zgodovinarji v polemiki glede domnevnih širitvenih težanj Slovenije. Po vsej verjetnosti je Nemec

med tistimi češkimi duhovniki, ki so prišli kot bogoslovci v goriško semenišče v avstrijsko Primorje v drugi polovici 18. stoletja. Tržaški škof, Borštian Ivan Nepomuk Glavina, je bil na zdravljenju v Karlovih Varih. Zaskrbljen je bil nad skromnim duhovniškim naraščanjem pri nas (že takrat)! Objavil je proglas v Narodnem listu - Narodni Listy. Računajo, da je prišlo v Primorje do izteka devetnajstega stoletja več desetih čeških semeniščnikov. Eden od teh bogoslovcev je našel leta 1887 v drugem letniku goriškega bogoslovja kar 43 Čehov. Češki duhovniki so rešili verski in narodnostni značaj naših krajev in notranje Istre. Ob nastopu fašizma so mnogi morali zapustiti svoje fare in se umakniti v Jugoslavijo ali na Češko.

Nemcu je v Komnu nasledil kot dekan takrat 33-letni Viktor Kos. Drugi velikan slovenske duhovščine, ki je s kaplanom Mirkom Renerjem hotel prostovoljno v nemško deportacijo skupno z vaščani iz Komna, Tomačevice, Divč, Malega Dola in Branika. A to je druga veličastna, prav tako mnogo let zamolčana zgodba. Po osemdesetih letih pripravljajo v Komnu ob koncu novembra primerno spominsko svečanost ob obletnici mučeniške smrti Bogumila Nemca. Mašo zadošnico bo daroval župnik g. Peter Černigoj, predavala bo prof. dr. Jasna Fakin Bajec. Duša vsega pa je, kot za ohranjanje spomina na medvojno tragedijo, gospod Emil Švara.

(Podatki: PSBL, Rudolf Klinec: Primorska duhovščina pod fašizmom, Egon Pelikan: Tajno delovanje slovenske duhovščine pod fašizmom, ACS Rim)

Miro Oppelt

Kratke

Mednarodno priznani mladinski pevski zbor iz Španije na gostovanju v Gorici

Mladinski pevski zbor LEIOA KANTIKA KORALA je eden vodilnih baskovskih in španskih mladinskih pevskih zborov, ki bo v petek, 14. oktobra, gostoval v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.

Glasbeni večer spada v program letošnje koncertne sezone. Gre za mednarodno priznani mladinski zborovski skupino, ki je z nekonvencionalno programsko usmeritvijo in izvajalskim nivojem dosegla mednarodni sloves ter mnoge skladatelje navdihnili, da so pisali zanjo. Zbor sestavlja 50 dijakov konservatorija v Leioi - stari so od 10 do 17 let - in predstavlja srce velike ter ustvarjalne zborovske šole za mlade, v kateri delujeta dva mladinska in dva otroška zbora. Zbor je dobitnik številnih mednarodnih zborovskih nagrad. Izdal je tudi šest zgoščenk. Zbor se bo predstavil z izborom skladb iz svetovne literature ter z baskovsko ljudsko pesmijo. Poleg glasbenega užitka nas bodo baskovski gostje pri izvajanju pesmi obogatili s koreografijami, kar bo gotovo prava paša tudi za oči. Predprodaja vstopnic že poteka. Informacije na tel. 0039 0481 531445, info@kclbratuz.org.

Evento palazzo v prostorih goriške pokrajinske palače

V petek, 23. septembra, je v prostorih goriške pokrajinske palače potekalo odprtje skupinske razstave fotografij članov fotokluba Skupina75. Prostor goriške pokrajine bodo kmalu obnovljeni, zato se je pokrajinska uprava odločila, da bo do 15. oktobra nudila prostor za različne razstave. Na vabilo pokrajine je poleg drugih organizacij odgovorili tudi fotoklub Skupina75. Razstavljajo

fotografi mlajše generacije: Tamara Puc, Robert Strahinjič, Katerina Pittoli, Slavica Radinja, Metka Skrt, Daniela Štekar, Sandi Gorkič, Teja Pahor, Yuliya Chumachenko in Igor Škorjanc. Vsak razstavlja po dve fotografiji. Razstava je na ogled vsak dan v času odprtja pokrajinskih uradov.

Predstavitve knjige Kobariško berilo tudi v prostorih galerije Ars

Po predstavitvenem večeru v Kobaridu je Kobariško berilo, ki ga je zbral in uredil prof. Peter Stres, izdala pa Goriška Mohorjeva družba, doživelo ob lepem številu poslušalcev tudi goriško predstavitev v prostorih galerije Ars nad Katoliško knjižarno na goriškem Travniku v ponedeljek, 10. oktobra. Avtorja in prof. Marjeto Pisk, ki sta spregovorila o zanimivi publikaciji z raznolikimi vsebinami, je pozdravil msgr. dr. Oskar Simčič, predsednik goriške založbe.

organizaciji goriške Državne knjižnice v sodelovanju s Tempi irregolari literary agency iz Gorice je v četrtek, 6. oktobra, potekalo v hiši Ascoli v istoimenski ulici srečanje s pisateljem Borisom Pahorjem. Povod za prijeten kulturni večer je bil italijanski prevod njegovega romana *V labirintu - Dentro il labirinto*, ki je izšel pri založbi Fazi Editori. Po uvodnem pozdravu direktorja knjižnice Marca Menata, ki se je spomnil, da je Pahor že bil gost goriške italijanske publike pred desetimi leti, je o avtorju, njegovem delu in omenjenem romanu spregovorila velika poznavalka pisateljevega opusa prof. Tatjana Rojc. Prevajalka Martina Clerici ga je res izvrstno prevedla in za boljše razumevanje dodala tudi primerno spremno besedilo, o povedala. Gre za zgodbo o Tržačanu in slovenski narodni

Boris Pahor gost Državne knjižnice
"Ne udejanjamo tega, za kar smo se borili"

skupnosti v mestu v desetletju po drugi vojni, o pravici do obstoja in labirintu idej. Pisanje je za Pahorja nuja, "da bi svet ne pozabil", je dodala. Pisatelj sam je povedal, da prevedeni roman ni enostaven, temveč kompliciran. V klenih besedah je nato v Dantejevem jeziku izrazil

Foto DPD

svoje razočaranje nad časi, v katerih živimo, saj "ne udejanjamo tega, za kar smo se borili". Ljudje

Darovanje krvi z izredno tradicijo

Doberdobski krvodajalci praznovali 40. "rojstni dan"

Pomembno poslanstvo krvodajalstva je iz dneva v dan vse bolj na dlani. Krvodajalci nevede vsak dan rešujejo številna življenja in za to največkrat sploh niso deležni posebne pohvale. Zaradi tega so krvodajalska združenja v današnji družbi tako pomembne organizacije. Pri nas jih poznamo domala v vsaki vasi. Doberdobsko združenje krvodajalcev praznuje letos okroglo 40. obletnico delovanja. Ob tej priložnosti je v nedeljo, 18. septembra, priredilo prav posebno slavo. Praznično jutro je ob prisotnosti številnih sekcij iz tržiškega območja, pa tudi krvodajalskih združenj iz Slovenije, tako ponovno postavilo v ospredje pomembnost preprostega dejanja, ki lahko reši življenje številnim ljudem.

Najprej so se krvodajalci ustavili pri spomeniku padlim v 2. svetovni vojni v Doberdolu. Venec ni položilo samo krvodajalsko združenje, pri svečanosti je sodeloval tudi doberdobski župan Paolo Vizintin. Venec mestne občine Kranj pa je položil še tamkajšnji župan Mohor Bogataj, gost doberdobskih krvodajalcev. Po polaganju vencev so se krvodajalci udeležili maše, ki jo je daroval doberdobski župnik g. Ambrož Kodelja. Vsaka krvodajalska sekcija je bila prisotna s svojim praporom. Ob koncu maše so skupaj še zmolili krvo-

dajalčevo molitev. V spremstvu melodij pihalnega orkestra Kras pod vodstvom Patricka Quaggiata se je slavlje nadaljevalo v župnijski dvorani v Doberdolu. Svečanosti so se udeležili tudi doberdobski župan Paolo Vizintin in podžupanja Luisa Gergo-

šla seveda ustanoviteljem, ki so leta 1971 v Doberdob vnesli "revolucionarno" idejo krvodajalstva: to so bili Jožef Ferfolja, Jožef Ferletič in pokojna Karlo Lavrenčič in Lado Gergolet. Jarc je Ferfoljo in Ferletiča nagradil s posebnim priznanjem za njuno

let, župan MO Kranj Mohor Bogataj, pokrajinski svetnik Mario Lavrenčič, predsednik tržiškega območnega združenja krvodajalcev Franco Devide, predsednik območnega združenja Rdečega križa (OZRK) iz Kranja Marijan Gantar, predsednik OZRK iz Kamnika Vladimir Breznik, predsednik OZRK iz Nove Gorice Dušan Ambrožič in predsednica krajevne organizacije Rdečega križa iz Nove Gorice Vislava Ušaj. V pozdravnem nagovoru je predsednik Združenja prostovoljnih krvodajalcev iz Doberdola Aldo Jarc poudaril, da je visoki jubilej priložnost za čestitke vsakemu doberdobskemu krvodajalcu in krvodajalki. Posebna zahvala je

štiridesetletno delovanje in pomoč. Govor predsednika Alda Jarca se je sklenil z optimistično noto: število vpisanih članov je namreč danes preseglo deset odstotkov prebivalstva doberdobske občine, veliko je tudi mladih. Napovedovalca Jari Jarc in Greta Lefons sta nato podala

razčlenjen zgodovinski pregled vse od začetkov, ko so morali ustanovitelji vaščane ozvesti glede pomena in potrebe po darovanju krvi, do zadnjih projektov, ki spadajo v širši kontekst družbenega in humanitarnega angažiranja.

Visoki jubilej so pozdravili tudi številni gosti: doberdobski župan Vizintin je podčrtal velik družbeni pomen krvodajalcev in pripomnil, da bi si zaslužili večjo pozornost pri državni in deželni vladi. Lavrenčič je doberdobske mu združenju krvodajalcev čestital tudi v imenu pokrajinskega predsednika Enrica Gherghette in se tudi sam zaustavil pri družbenem pomenu krvodajalske organizacije. Devide je opozoril na problem pomanjkanja osebja v transfuzijskih centrih. Bogataj in Gantar sta podčrtala že obstoječe sodelovanje med MO Kranj in Doberdobom na področju krvodajalstva in humanitarnih pobud.

Napovedala pa sta tudi podpis listine o sodelovanju na drugih področjih, začenši s civilno zaščito, šolstvom in kulturo. Svečanost je sklenil ženski zbor Jezero pod vodstvom Daria Bertinazzija, ki je za glasbene intermezze poskrbel tudi med samo proslavo.

AC

SCGV EMIL KOMEL Pierluigi Cappello in glasba

Ko se srečata poezija in glasba

Glavni junak večera z naslovom *Pierluigi Cappello in glasba*, ki je potekal v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v soboto, 8. oktobra, je bila poezija, čista lirika pesnika iz Kluža, ki velja za enega najboljših italijanskih sodobnih poetov. V poezijo kot nekaj magičnega se je zaljubil, ko je v srednji šoli profesorica brala francoski nacionalni ep *Pesem o Rolandu* in izvirniku. Iz notranje nuje je začel najprej risati, nato pisati.

Foto DPD

Poezija ima posebno moč, "zmore osvobodjati domišljijo", je povedal. "Potem ko jo zapišem,

še vedno ne razmišljam o razvoju sveta in družbe, o čemer govori tudi sedanja kriza. Mnogi so se borili za svobodo, ki pa je še vedno nismo dosegli. Ustvariti bi morali bolj človeško družbo! Pahor je spregovoril tudi o koncentracijskih taboriščih; o tistih, v katerih so Jude čakale plinske celice, smrt in peči, pa tudi o tistih, v katerih so bili zaprti ljudje, ki so se borili za svobodo. O teh se malo ve, "ljudje pa morajo vedeti". Nazadnje je povedal nekaj besed tudi o fašističnih taboriščih, do katerih je prišlo

pred fojzami in Rižarno, in (ne) življenjskih razmerah v njih. "Tudi to bi morali razložiti mladim".

Desno: Pierluigi Cappello in David Macauli. Spodaj: Alessandra Schettino in Neva Klanjšček

Foto DPD

ni več moja, ampak vaša", saj zgane življenjsko in kulturno izkušnjo slehernebralca. "In se prerodi", iztrgana iz klešč sodobnega časa in ekonomske logike. Cappellova poezija je poezija majhnih ljudi. "Gledam s pogledom ljudi, ki so šli pred menoj", saj "naš smisel je pomišljaj med letnico rojstva in smrti, napetost med dvema trenutoma tišine".

Naše življenje se ne ujema z biologijo, "v meni odzvanja moje ljudstvo, prav tako kot v vas", je povedal zbranim, ki so se odzvali z zelo dolgim aplavzom. Poslušati Cappella, kako na glas razmišlja in tankočutno bere svoja dela, je namreč pravi užitek. Dogodek, ki je nastal v organizaciji Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel v sodelovanju s KC Lojze Bratuž, pokroviteljstvo pa so mu dali pokrajinska uprava, Inštitut za srednjeevropska kulturna srečanja, videmska univerza in Lions Club Gorizia Host, je doživel krstno predstavitev prejšnjo soboto v Gorici, dan kasneje so ga ponovili v Teatru S. Giorgio v Vidmu; ob koncu oktobra je na programu nastop v Rimu, kasneje morda še kje drugje. V imenu

upravnega odbora šole Komel in njegove predsednice Mare Čerčnic je občinstvo pozdravila Marilka Koršič. Pokrajinski odbornik za kulturno Federico Portelli je pohvalil sodelovanje društev, ki so omogočila tako kakovosten kulturni večer. Glavno zaslugu za njegovo uresničitev ima skladatelj in profesor kompozicije David Macculi, pesnikov prijatelj; zbral je skupino skladateljev (to so Barbara Magnoni, Renato Miani, Mario Pagotto, Stefano Pelagatti, Claudio Perugini, Roberta Silvestrini, Andrea Talmelli, Wojciech Widlak), ki so uglasbili pesnikova - italijanska in furlanska - dela. Nastali so samospevi za sopran in klavir, dela, ki sicer nimajo nič kaj opraviti s pevnostjo romantičnih Liederjev; gre namreč za sad podživiljanj skladateljev, ki se ukvarjajo pretežno z atonalnostjo in sodobnimi - tudi neubranimi in razbitimi - kompozicijskimi slogi, zaradi česar so bile njihove stvaritve težavne tako za izvajalke kot tudi za poslušalce. Mladi, a izkušeni sopranistka Alessandra Schettino in pianistka Neva Klanjšček sta jih vsekakor res dobro poustvarili in si res zaslužili topel aplavz publike in skoraj vseh prisotnih skladateljev. / DD

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2011

Fojeva Markolfa za prijeten uvod v niz predstav

Ob nastopu jeseni, ne sicer take lepe sončne, kot je bila letos do pred nekaj dnevi, se rada prikrade v dušo melanholija. Da bi se to ne zgodilo ljubiteljem gledališke umetnosti na Goriški, že enajsto leto skrbi Prosvetno društvo Štandrež, ki tudi v letošnji sezoni radoživo ponuja niz petih komedijskih predstav ljubiteljskih gledaliških skupin z raznih koncev Slovenije in seveda med njimi tudi novo uprizoritev domačega dramskega odseka. Njegovi člani se bodo namreč pod režijsko taktirko Jožeta Hrovata premierno predstavili v januarju 2012 s komedijo *Cvetje hvaležno odklanjamo*, ki sta jo napisala Norman Barrash in Carroll Moor.

Na sončno, čeprav bolj mrzlo nedeljo, 9. oktobra, se je začel posrečeni niz ljubiteljskih gledaliških predstav, edina tovrstna abonmajska ponudba pri nas, ki vsakič beleži polnozasedeno župnijsko dvorano A. Gregorčič v Štandrežu. Uvodni akordi v zelo živahnem ritmu so zazveneli ob gostovanju Kulturnega društva Rudija Jedretiča iz Ribnega pri Bledu, ki so v režiji Sergeja Verča ponudili v pogled komedijo *Markolfa* italijan-

skega avtorja in igralca Daria Foja (4. 3. 1926), poznane zaradi jedkosti in ujedljivosti ostrega peresa. Z vrtoglavi vrtinčenjem prizorov, v katerih je poleg prota-

Foto DP

gonistov v ospredju velika omara, kamor se z zaletom zatekajo obubožani markiz, ki so mu za petami upniki, njegova "dolgona" služkinja Markolfa, ki postane kar naenkrat "vabliva" nevesta, samo zato, ker je dobitnica velike vsote na loteriji, je Verču in igralcem uspelo zgraditi lepo, všečno predstavo v tekočem prevodu Marije

Kacin. Dodatno razgibanost celoti prispevajo songi Marija Čuka z glasbeno opremo Toma Hmeljaka in ob plesnih korakih Janeza Mejača. Igralci Rado Mužan

(markiz), Janez Kristan (France, oskrbnik), Kaja Mužan (Rezka, njegova zaročenka), Mihaela Pesrl (princesa, markizova ljubica), Borut Pangerc (Pepček, hlapec), Jože Kleinberger (prodajalec časopisov), predvsem pa Tatjana Skumavc (Markolfa) s svojo živo, sočno igro so v pospešenem tempu, tekoče in sproščeno uprizorili to

komično farso, zgodnje komedijsko delo Daria Foja, in z njim kar glasno prišepnili gledalcem, da je vse bolj ali manj relativno, in da čeprav markizi, princeze... ne gošpodujejo več, se človeške zablode in skomine po denarju ponavljajo tudi v našem času. Dolg hvaležen aplavz je publika namenila izvajalcem in prisotnemu režiserju Verču za urico lepega gledališkega užitka.

Pred predstavo se je Božidar Tabaj zahvalil gledalcem, ki so tudi letos z vpisom abonmaja zasedli vse možne sedeže v dvorani, in pri srčno pozdravil goste iz Ribnega pri Bledu, katerih društvo bo prihodnje leto slavilo 110-letnico delovanja. Napovedal je tudi, da bo naslednja predstava v nedeljo, 6. novembra, ko bo KUD Svoboda iz Zaloga nastopilo s komedijo Marcela Francka *Pelikan ali otroci po želji* v režiji Jožeta Valentica. Po njej bo družabno srečanje ob pečenem kosanju in novem vinu. 11. decembra, ko bo nedeljo v komedijske barve odelo Gledališče pod Kozolcem iz Šmartnega ob Paki, ki bo prišlo v goste z delom Thomasa Brandoma *Charleyeva teta* v režiji Jožeta Kranjca, bodo za gledalce ob bližajočih se praznikih pripravili srečelov.

Komedijske akorde bo v novem letu, v nedeljo, 15. januarja 2012, zaigralo Kulturno društvo Domošina iz Ospa z igro Jeana Jacquesa Bricaireja *Vsega je kriva država* v režiji Edite Frančeskin.

Iva Koršič

OSLAVJE 100. življenjski jubilej domačinke

Vse najboljše, gospa Pepca!

Na Oslavju je v letošnjem poletju praznovala stoti rojstni dan Jožica Graver. Gospa, ki jo sovaščani poznajo pod imenom Pepca Brščakova, se je rodila v Podgori 7. avgusta 1911. Ko je bila stara le štiri leta, se oddiša s tremi brati, sestro, očetom in materjo v begunstvo, najprej na Češko, nato pa v Ljutomer. Tam je njen oče pomagal kmetom. Ti so imeli radi njega in celotno družino, zato so se tam počutili zelo dobro. Po vojni so se vrnili na Oslavje. Dva brata sta zaradi bolezenske epidemije umrla. Veliko let je s sestro in starši preživela na Oslavju, na do-

mačiji, ki se ji reče pri 'Fkvihi'. Njena sestra se je poročila v času vojne. Fašisti so ustrelili njene očeta v noge in je zaradi posledic te nesreče umrl. Pepca se je poročila z domačinom, Miljotom (Emilom) Pintarjem. Rodila sta se jima hči Irena in sin Boris. Leta 1951 ji je umrl mož, zato je morala sama skrbeti za družino. Že ko je bila majhna, je šivala, tako si je lahko pomagala, ko je ostala vdova. Doma je šivala, kuhala in pazila na otroke. Obdelovali so tudi kakšno njivo, da so imeli kak poljski pridelek zase. Deset let po moževi smrti se je z otrokoma

preselila v hišo na Oslavju, kjer živi še danes. Do devetdesetega leta je še vedno šivala, popravljala je jope in hlače. Ko je bila mla-

da, je šivala tudi zelo lepa oblačila: bele moške srajce in poročne obleke. Stara leta preživlja v družinskem krogu. Nekdaj je bila vedno energična in se "tudi hudiča ni ustrašila". Pomagala je bolnim in je bila vedno vpeta v vaško življenje, zato ni čudno, da jo je za stoti rojstni dan obiskalo veliko sovaščanov, voščiti pa ji je prišla tudi občinska odbornica Silvana Romano. Pepca je v mladosti rada hodila in je imela tudi veselje do petja. Ko so jo obiskali predstavniki krajevne skupnosti Pevma, Štmaver in Oslavje, je skupaj z njimi zapela Kol'kor kapljic, tol'ko let. Obisk je bil zato toliko bolj prijeten, saj se je vsakega obiska zelo razveselila.

Slavica Radinja

AŠZ Olympia v novi športni sezoni Razveseljivo število malih gojencev

Dne 3. oktobra se je v telovadnici AŠZ Olympia v Gorici začela nova sezona tudi za otroško in mladinsko telovadno dejavnost. Pravzaprav moramo reči, da se je začelo novo šolsko leto, saj se sezona 2010/2011 za trenerje sekcijske športne gimnastike, športno ritmične gimnastike, gymnplayja in športnega plesa ni končala in se je kar prelila v novo sezono 2011/2012. To pa zato, ker meseca junija trenerji Miha Vogrinčič, Matija Komel, Damijana Čučut ter pomožni vadiatelji Marija Jussa in Maja Devetak niso odšli na zaslužene počitnice, temveč so vroče poletne mesece preživeli v poletnem središču v vlogi animatorjev. Poletno središče je AŠZ Olympia že drugo leto zapored organiziralo za svoje pripadnike, člane

Poleg likovnih, novinarskih in različnih delavnic so otroci imeli na razpolago veliko športno izbiro: na igrišču zavoda so se igrali skupinske družabne in športne igre z žogo (odbojko, nogomet,

med dvema ognjema...), plavalili so v bazenu, tekmovali v štafetah, poligonih, lovih na zaklad, društvena telovadnica na drevoredu 20. septembra pa jim je bila na razpolago za gimnastične dejavnosti, ples in sploh za vse dejavnosti v primeru slabega vremena. Vsa športna dejavnost je potekala pod pokroviteljstvom ZSSDI. Poletni trud trenerjev je novo šolsko leto nagradil s presenečenjem, saj je v društvene sekcije pripeljal nepričakovano število

Miha Vogrinčič in Matija Komel sta orodne telovadce razdelila v tri starostne skupine: vrtec, 1. in 2. razred osnovne šole, 3. - 5. razred in nižja srednja šola. V tri skupine so razdeljene tudi deklice športne ritmične gimnastike, trenirajo pa jih Damijana in Mija Čučut s pomočjo pomožnih vadiateljic Marije Jussa in Maje Devetak. Za vse skupine potekajo treningi ob ponedeljkih in četrkih v društveni telovadnici. Tri so tudi skupine športnega plesa (junior, senior in over), ki trenirajo ob torkih in petkih v baletni sobi Kulturnega centra L. Bratuž.

V torek in petek poteka v telovadnici še vadba predšolskih otrok (skupina Gymplay), v katero tudi letos društveni kombi - z dovoljenjem didaktičnega ravnateljstva slovenskih vrtcev in osnovnih šol - pripelje otroke iz mestnih vrtcev Max Fabiani, ulice Brolo in iz pevškega ter števverjanskega vrtca.

Vpisovanje se v vse skupine in sekcije nadaljuje še do konca meseca oktobra. Informacije na telefonsko številko 335 5952551 nudi Damijana Čučut.

DČ

Obvestila

Združenje prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodenj vabi na Baklado v nedeljo, 16. oktobra, na Peči. Zberemo se ob 18.30 v prostorih kotalkarskega drsališča, od tod pa se bomo skupaj odpravili na Baklado skozi stari del Peči, po ulici pot na Roje do Štradalte, nato pa se vrnemo na štartni kraj. Sledila bo krajša zakuska in družabnost. Lepo vabljeni krvodajalci in seveda sorodniki ter prijatelji. Celoten izkupiček večera bo kot ponavadi namenjen dobroteljni ustanovi Via di Natale v Avianu.

Občina Sovodnje ob Soči in Združenje prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodenj vabita na predavanje z naslovom SKRB ZA ZDRAVJE JE NAŠA DOLŽNOST v sredo, 26. oktobra 2011, ob 20. uri v dvorani Zadržne banke Doberdob in Sovodnje, Prvomajska ulica. O boju proti raku dojk, drugih oblikah raka in preventivi bosta spregovorili dr. med. Mojca Senčar, predsednica slovenskega Združenja Europa Donna in viš. med. sestra Tatjana Kumar, članica upravnega sveta.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško v sodelovanju s KRUT-om vabi člane in prijatelje na prireditve Starosta mali princ, ki bo v nedeljo, 23. oktobra. Zjutraj bo krajši izlet v Gonars za poklon žrtvam in v Palmanovo. Kosilu v Ogleju bo sledila vožnja v Gorico, kjer bodo v Kulturnem domu ob 17. uri nastopili upokojenski zbori Primorske. Informacije in prijave po tel. 0481 532092 (Emil D.) in 0481 390688 (Saverij).

Cestitke

Mali JAN je s svojim prihodom osrečil mamico Katjo in očka Matjaža. Srečni družinici iz srca čestitajo vsi pri Zvezi slovenske katoliške prosvete.

Zahvala

Gospa dr. Manuela Quaranta Špacapan se osebno in v imenu Onlusa "Mirko

Špacapan-Ljubezen za vedno", katere je predsednica, zahvaljuje vsem sorodnikom in prijateljem g. Dušana Drufovke, ki so v spomin na svojega dragega darovali kar 1200 evrov za to ustanovo. Dr. Quaranta poudarja, da spomniti se ljubljenih oseb s solidarnostno gesto pripomore k temu, da ostanejo žive med nami. Prav sedaj ta Onlus financira dve pomembni pobudi: pomoč Hospicu iz Martignacca z zdravnikom, specialistom za paliativno zdravniško oskrbo in psihološko pomoč bolnikom in njihovim svojcem, ki prihajajo v Day Hospital oddelka onkologije v Vidmu. Zato so take geste, kot je bila ta v spomin na pokojnega g. Dušana, v čast temu, ki jih naredi, in osebju Onlusa omogočajo nadaljevati njihovo poslanstvo.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 14.10.2011 do 19.10.2011)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 MHz; za Furlanijo 103.7, 103.9 MHz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 MHz; za spodnjo dolino Bele 98.2 MHz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 MHz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob sobotah, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored: **Petek, 14. oktobra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2. **Nedelja, 16. oktobra** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju. **Ponedeljek, 17. oktobra** (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila. **Torek, 18. oktobra** (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem. **Sreda, 19. oktobra** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Primorski pridigar Janez Svetokriški - Izbor melodij.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
DEKANJA ŠTANDREŽ
SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA

vljudno vabijo na predavanje za utrjevanje duha

KRŠČANSKA SOLIDARNOST ALI HUMANITARNA AKCIJA?

predavatelj **Imre Jerebič**,
tajnik slovenske Karitas

Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 13. oktobra 2011, ob 20.30

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Koncertna sezona
2011-2012

Mladinski pevski zbor
**LEIOA KANTIKA KORALA
ŠPANJA**

Basilio Astulez, zborovodja

na sporedu umetne in ljudske baskovske pesmi

Kulturni center Lojze Bratuž
petek, 14. oktobra 2011, ob 20.30

Slovensko stalno gledališče - abonmajnska kampanja 2011-12

Zabavno v novo sezono po naših društvih

Kaj bo Slovensko stalno gledališče ponudilo svojim obiskovalcem, katere bodo najbolj zanimive in mikavne vsebine, kaj se skriva za programsko knjižico, nam bosta letos razkrila dva izredna "poznalca" tržaške ustanove, priljubljena igralca Minu Kjuder in Adrijan Rustja. Kar je zapisano v programski knjižici, bo tako zažvelo, z dodatnimi detaili, v zabavnem skeču, ki ga je podpisal sam Rustja. Gostovanje mini predstave z naslovom *Ma me prou provociraste...* kot vabilo k vpisu abonmaja se je pričelo v sredo, 5. oktobra, na Stadionu 1. maja, kjer sta gledališčniki sprejela SKD Slavko Škamperle in ŠZ Bor. V soboto, 8. oktobra, je bilo na sporedu drugo srečanje, tokrat v Tržaški knjižarni na povabilo Slovenskega kluba. V oktobru bo skoraj vsak dan na voljo prijetna prilika za neformalno soočanje z repertoarjem letošnje sezone Slovenskega stalnega gledališča, ki bo tako rekoč obiskalo vsakega, saj so se na povabilo odzvala številna društva na Tržaškem in Goriškem. Pri nadaljnjih srečanjih bodo sodelovali SKD Igo Gruden, SKD

Slavec Ricmanje-Log, SKD Tabor, Društvo Slovencev miljske občine Kiljan Ferluga, SKD Primorec, Društvo slovenskih izobražencev, SKD Barkovlje, SKD Vigred, KD Kraški dom in SKD France Prešeren. Duhovita predstavitev sezone je bila na sporedu v torek, 11. oktobra, v Nabrežini, 13. oktobra v Ricmanjih; nadaljevala se bo 19. oktobra na Opčinah, 21. oktobra v Miljah, 22. oktobra v Trebčah, 24. oktobra v Peterlinovi dvorani v Trstu, 25. oktobra v Barkovljah, 26. oktobra v Šempolaju, 27. oktobra v Repnu in v soboto, 29. oktobra, v Boljuncu. Vabilo k abonmaju zaobjema tudi goriško območje, saj bo skeč za predstavitev programa na sporedu v petek, 14. oktobra, na sedežu SKD Danica na Vrhu, v soboto, 15. oktobra, ob 18.00 na Bratinovem dvorcu v

Gorici (v primeru slabega vremena pa v baru centra Bratuž) s sodelovanjem Kulturnega centra Lojze Bratuž, Kulturnega doma Gorica in goriškega sedeža ZSKD, 17. oktobra v avditoriju v Ronkah

s sodelovanjem Združenja staršev romjanske šole, SKD Jadro in SKD Tržič, 18. oktobra v Galeriji 75 na Bukovju v Števerjanu v sodelovanju s SKD Briški grič in Skupino 75, v četrtek, 20.

oktobra, pa na sedežu društva Hrast v Doberdolu, kjer bo večer v sodelovanju omenjenega gostitelja in društva Jezero. Vstop je brezplačen. Ob koncu vsake gledališke "provokacije" bo predstavnik gledališča na voljo za rezervacije abonmajev kot tudi za dodatne informacije o sezoni in o abonmajskih formulah. Vse novosti in vsebine sezone so na voljo tudi na spletni strani gledališča www.teaterss.it. Med najbolj razveseljivimi in koristnimi novostmi, ki bodo zaznamovale letošnjo sezono, bo ugodnost parkirnega prostora in prevoza v gledališče. Abonenti reda C bodo imeli na razpolago avto-bus, ki bo ob nedeljah brezplačno vozil po okoliških vaseh do gledališča in nazaj, za ostale rede pa bodo imeli abonenti na razpolago parkirne bone po izjemni ceni 1,50 evrov (štiri ure) za parkirno hišo ParkSi' na ulici Pieta' 7. Ob petkih in sobotah bo avto-bus brezplačno vozil iz parkirne hiše v gledališče in nazaj za predstave, ki so vključene v osnovni abonma in bodo odigrane v veliki dvorani.

(Ko človek začne misliti kot računalnik)

Ekološki humanizem

Ekologija in humanizem sta dva popolnoma nasprotna pola, pa vendar ju sedaj zelo radi uporabljajo. Vsi vemo, da je ekologija veda

je za otroka ključnega pomena. Samo po sebi ni narobe obvladati računalniško znanje, ampak to, da iz naše zavesti izginja občutek za realni, vidni,

Henrik Skolimowski

o okolju, humanizem pa nazor, ki temelji na spoštovanju človekovega dostojanstva in skrbi za človeka. To je osveščenje o tem, kar je Bog zapovedal po svetopisemskem sporočilu v raju prvim staršem. Spomin mi poroma v leto 1974, ko je znani poljski filozof Henryk Skolimowski napisal vsaj za tedaj zelo odmeven članek s podobnim naslovom. V njem med drugim pravi: "Moderna tehnologija (op.: tu misli na računalništvo) nas je zavedla, kot skupek življenjskih strategij ... in se hkrati izkazala za ekonomsko kontraproduktivno..." To pomeni, da sedanja informacijska družba ne pozna smisla kvantitete. Ob tem navaja, da ni nevarno, če računalniki začnejo misliti kot človek, ampak je mnogo bolj nevarno, če človek začne misliti kot računalnik. Ob tem nehoti trčimo na sodobni način izražanja. To bi v enainvajsetem stoletju ne smelo biti neločljivo povezano z računalniško tehniko. Vsi pa vidimo, da šole vedno bolj učijo učence operirati z računalniškimi sistemi, namesto s tistimi sistemom, ki

in osebno razsodnost. Informacijska družba postaja družba dezinformiranosti, ker nam informacije, ki so zbrane v računalniku, ne pomagajo niti toliko, da bi znali normalno živeti. Računalnik ni stroj modrosti, ker je stroj in kot tak ne pozna smisla kvantitete. Posebno še, ker prav računalniki znajo kopičiti - delati kvantiteto - lahko tudi nekvalitetnih stvari, zato nam tudi ne more pomagati pri iskanju kvalitete življenja. Tehnološka novost, kot je računalnik, je človeka v odnosu do družbe in okolja spremenila v izoliranega osamljenca, ki stik s svetom ohranja samo še s tehniko - računalnikom. Čim bolj je kdo več računalnika, čim več ga uporablja, tem bolj se odtuja od normalnega človeškega življenja. Računalniška zasvojenost pa je že, če kdo zna samo nekaj operacij in "visi na računalniku", tu je ujetost v človekovo odtujenost od okolja in življenja... Ob tem se zastavlja novo vprašanje: Ali se z računalništvom res širi človekova svoboda? Sodobna kompjuterizacija ima

svoje posledice, ki vplivajo na nas, če hočemo ali ne! Tu pa se postavlja vprašanje, kaj je s človekovo svobodo. Če gledamo z vidika tradicionalnega pojmovanja svobode, potem spoznamo, da z računalništvom človek podzavestno zapade v sodobni tipični elektronski zapor, ker v njem ni več prostora za nič drugega kot za to, kar je strukturno pogojeno logiki stroja - računalniku. Pri človeku odpade vsaka spontano-st, domišljija, prav tako tudi

smisel za duhovne vrednote in tudi vero... Ko človek postane računalnikovo orodje, ne računalnik človekovo, potem ne razvija svoje odgovornosti, ni več avtonomen in svoboden, ker mu je postal računalnik oblika novega suženjstva. Od tu dalje pa se začne tudi naše zavedanje: "Kaj je z uporabo računalnika? Ali mi je res samo orodje ali sem jaz postal njegov suženj?"

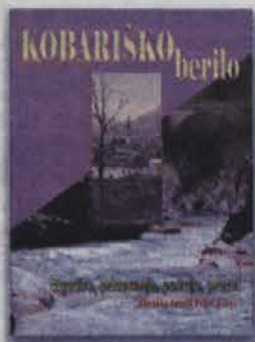
Ambrož Kodolja

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

NOVOSTI

Franc Križnar in Štefan Mauri
BITI SAM
(avto)portret skladatelja Štefana Maurija

KOBARIŠKO BERILO
Zgodbe, pričevanja, poezija, proza
Zbral in uredil Peter Stres

Aleksij Pregarc
AMEBNO RAZKOŠJE

Kratki

Uspešno 13. Fotosrečanje

V soboto, 1. oktobra, je v Kulturnem domu potekalo 13. Fotosrečanje, ki ga je priredil fotoklub Skupina 75. Fotosrečanje vsako leto povezuje različne fotografe in umetnike. Fotoklub si je vedno prizadeval, da bi poleg klasičnih oblik fotografske govornice prikazoval tudi inovacije in eksperimentalnost. Letošnja novost je video-art. Gre za delo izraelske umetnice Shimrit Malui, ki je kljub mladosti že dosegla umetniško

Marko Vogrič, *Jamesonij planota s serije Mechanobotanica*
(camera obscura, tisk Van Dyke brown)

zrelost. V video delih raziskuje duhovno povezavo z naravo, prav tako pa se v njih prepletajo drobci osebnih spominov s temo materinstva in ljubezni. Fotografije Primoža Breclja prikazujejo na prvi pogled preproste vsakdanje elemente, ki jih odlikujeta živahnost in svežina. Gianluca Groppi v svojih analognih fotografijah, urejenih v diptihih, išče šibkosti in oholost sodobne družbe. Hrvaški avtor Zoltan Nagy prikazuje pokrita telesa in obraze, ki nakazujejo težave s sporočanjem, ki jih ima sodobna družba. Jasna Samarin razgradi in ponovno splete delčke fotografij v kolaže na dolgih panojih. S tem doseže nove in vznemirljive podobe. Francesco Sambo, strokovnjak za digitalno umetnost, ustvarja nenavadne kraje in situacije ter nemirne človeške like. Pred fotografskim objektivom oživijo podobe bojevnikov in šamanov, ovitih v papir. Fotografije Marka Vogriča popeljejo v skromno mehanično delavnico, ki pa se spremeni v herbarij, saj se med stiskalnicami in stroji pojavljajo raznoliki cvetovi, ki so v nasprotju s hladnimi delovnimi površinami. Letošnji gost Fotosrečanja je združenje Associazione Culturale Marghera Fotografia, ki je prejelo že veliko priznanj na državni in mednarodni ravni. Na razstavi sodelujejo člani združenja Fabrizio Brugnano, Cristiano Corte, Paolo Croci, Andrea Miatto, Michele Mattiello, Thomas Ortolan, Nicola Verardo in Roberto Vecchiato. Fotosrečanja se je udeležilo veliko ljubiteljev fotografije. Za glasbeno kuliso je poskrbel trio z Glasbene matice, ki ga sestavljajo Andrejka Možina, Kristina Frandolič in Marta Donnini. Dela razstavlja očih avtorjev je predstavila fotografinja in umetnostna kritičarka Lorella Klun. Razstava bo odprta do 15. oktobra 2011, od ponedeljka do petka: od 10. do 13. in od 16. do 18. ure ter v večernih urah med kulturnimi prireditvami. / SR

Vrsno / Predstavitev knjige Popotovanje z Gregorčičem: Med nebom in zemljo

V četrtek, 13. oktobra 2011, bo ob 17. uri na Vrsnem pred Gregorčičevo domačijo predstavitev knjige Mihaela Glavana *Popotovanje z Gregorčičem: Med nebom in zemljo*. Knjigo, ki jo je izdala in založila Goriška knjižnica Franceta Bevka, bo predstavil avtor besedila, izbora poezije in urednik Mihael Glavan. Večer prireja Tolminski muzej v sodelovanju z Goriško knjižnico Franceta Bevka.

Poslušajmo ... z branjem

Swingle singers - Jazz Sebastian Bach (Philips, 1963)

Ta teden, dragi ljubitelji srečanja z brano glasbo, namenjamo pozornost klasični plošči, ki po mojem mnenju ne sme manjkati v osebni zbirki vsakega poštenega 'uhologa'. Bogata in dolga zgodba pevske skupine Swingle singers se začne prav tu, pri Jazzu Sebastianu Bachu. Leta 1963 je pariški vokalni sestav, kasneje s slavo ovenčan v Angliji, ponudil svetu genialno različico baročnega mojstra Johana in ga preoblekel v sodobno tuniko jazz. Morda vinilne plošče še niste držali v rokah, nedvomno pa je njihova inačica "Arie na četrti struni", uvodna skladba poljudnoznanstvene oddaje Superquark, prodrla v kolektivno znanje našega srednjeevropskega konteksta. Swingle singersi je skupaj zbral navdušenec a cappella glasbe Ward Swingle v Parizu leta 1962, deset let so uspešno doživljali na Francoskem, nato pa eksponentno rasli na angleškem diskografskem trgu. Po desetih izdanih plošč in stotinah svetovnih koncertov so bolj ali manj zdravo prijadrali do leta 2011, ko se svetu predstavljajo v spremenjeni oktetski zasedbi, a z isto ljubeznijo do prevajanja klasične in sodobne glasbe v z jazzom prepojeno vokalno glasbo. Jazz Sebastian Bach je enkrat in, morda, neponovljiv plošček, ki mi daje misliti. Dandanes je hibridizacija in mešanje kulturnih elementov tudi v glasbi vsakdanji pojav, ki ga prav zato zlahka spregledamo. Manj pozorno uho 21. stoletja bi zato JSB zlahka deklariralo. Prva plošča Swingle singersov pa je za pozornega opazovalca biser kakovostnega "mešanja". Bila so leta, ko je elementarna preprostost še kaj veljala ... in obveljala. Večno aktualna.

Jernej Šček

Kratki

Nominacija Borisa Pahorja je bila predstavljena v Evropskem parlamentu

Dr. Milan Zver je v sredo, 5. oktobra, v imenu slovenske delegacije pri Evropski ljudski stranki v Evropskem parlamentu, katere člana

sta tudi dr. Romana Jordan Cizelj in Lojze Peterle, predstavil kandidaturu slovenskega pisatelja ter borca za svobodo misli in človekove pravice Borisa Pahorja za nagrado Saharov 2011. Nagrado za svobodo misli Saharov Evropski parlament že več kot dvajset let podeljuje izjemnim osebam, ki se borijo proti nestrpnosti, fanatizmu in zatiranju. Letos je bilo vloženih pet kandidatur, štiri posamične in ena skupinska. Pahor je bil edini kandidat, ki mu je uspelo dobiti podporo za nominacijo s podpisami posameznih poslancev. Podprli so ga poslanci iz 19 držav članic EU, med njimi je bilo kar 9 vodij nacionalnih delegacij. Dr. Zver je na predstavitvi povedal, da bi si vsi letošnji kandidati zaslužili nagrado, saj so vsak na svoj način dali izjemen prispevek človeštvu. Obenem je poudaril, da je Boris Pahor odličen kandidat, saj se je vse svoje življenje zavzemal za pravice manjšin in manjšinskih jezikov, se boril proti totalitarnim režimom in se s svojimi dejanji izkazal za človeka visokih moralnih standardov in osebnostne integritete. Do konca oktobra bo konferenca predsednikov Evropskega parlamenta iz ožjega izbora kandidatov izbrala zmagovalca, slovesna podelitev nagrade pa bo potekala na plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta 14. decembra v Strasbourgu.

Pisatelj Boris Pahor v Lancianu

V kraju Lanciano v pokrajini Chieti v Abrucih je od 22. septembra do 2. oktobra potekal po pokroviteljstvu deželnih, državnih in mednarodnih ustanov festival Harmonije Marenostrum. Zvrstilo se je veliko glasbenih, gledaliških, didaktičnih prireditev in predavanj. Enega viškov manifestacije, ki so se je udeležili umetniki in kulturniki iz petih različnih držav, je po mnenju organizatorjev pomenila navzočnost častnega gosta, tržaškega pisatelja Borisa Pahorja, ki ga je predstavil prof. Giulio Lucchetta z vseučilišča v Chietiju. Dne 1. oktobra zvečer je pisatelj prvič nastopil v prisotnosti oblasti, književnikov in občanov, kjer je poudaril na današnje hude čase, ko moramo biti pozorni, da se ne izrodijo v izbruhe. Dan kasneje je v občinskem gledališču spregovoril o svojih delih; zvečer pa so v cerkvi sv. Lucije ponudili bralno predstavo novele Rože za gobavca - ki govori o tragični usodi Lojzeta Bratuža - v interpretaciji Danieleja Ruzzierja in režiji Ulderica Mananija. V ponedeljek, 3. oktobra zjutraj, je bilo na

sporedu še srečanje z višješolci iz Lanciana: kot živa priča zgodovine 20. stoletja jim je Pahor, rojen leta 1913, s svojim živim

pripovedovanjem dopovedal, da o zgodovini ni dovolj pisati v knjigah, ampak jo je treba posredovati in pripovedati zlasti mladim, da bi ti lahko bolj cenili visoko vrednoto svobode. Šolarjem, ki so ga pozorno poslušali, je govoril o Slovencih, o izkušnji koncentracijskih taborišč in odporniškem gibanju, o fašističnem zatiranju, o pomenu preteklosti, ko so hoteli brisati jezik in istovetnost, ter sedanjosti, ki si zatiska oči in briše spomin. S preprostimi in jasnimi besedami je poslušalce pozval, naj se zavzemajo za strpno in odprto Evropo, ki v različnosti jezikov in kultur vidi bogastvo.

V eni knjigi zbrani v stoletjih nastali zapisi iz Planinskega raja

Zgodbe, pričevanja, proza Kobariške

Kobariško berilo je najnovejša knjiga zgodovinarja, pedagoga, politika in narodnjaka Petra Stresa, v kateri je avtor zbral in uredil zgodbe, pričevanja, poezijo, prozo in nekatere manj znane ali pozabljene, iz zaprašenih arhivov rešene dogodke in stvaritve. Knjigo je, ob pomoči kobariške občine, izdala Zadruga Goriška Mohorjeva družba. Ob prisotnosti predstavnikov Mohorjeve družbe iz Gorice sta 4. oktobra v Domu Andreja Manfreda v Kobaridu knjigo predstavila prof. Peter Stres in prof. Marjeta Pisk, ki je povezovala predstavitve. Avtor je rojak z Idrškega, ki upokojen živi v Goriških Brdih, kjer je bil dolga leta ravnatelj osemletke in se je dejavno vključil v slovensko kulturno in politično življenje na obeh straneh nekdanje meje. Večer je kulturno še dodatno obarval nastop Mešanega pevskega zbora Planinska roža Kobarid. Nalašč za to priložnost je avtorjev brat Jože

prisotne povabil še na prigrizek domačih dobrot, kot so kruh, sladice, mošt ..., med katerimi je posebno njegov sir z matajurske kravje planine lep primer obujene in posodobljene tradicije. Predstavnica Mohorjeve dr. Marija Česčut se je zahvalila prisotni kobariški županji Darji Hauptman, ker je občina z znatnim prispevkom omogočila, da je knjiga sploh lahko izšla. Kot je videti, jim tako mati kot mačeha pri njihovi kulturni dejavnosti v te namene zagotavlja zelo skromna sredstva. Županja se je zahvalila avtorju in Mohorjevi, saj bo knjiga tudi dobra podlaga za nadaljnje utrjevanje samozvesti in pripadnosti slovenskim koreninam, literarne ustvarjalnosti o tej temi ter za dodatno oblikovanje prepoznavnih turističnih produktov oz. tovrstne znamke kakovosti. Peter Stres je v predstavitvenem

pogovoru z Marjeto Pisk povedal, da je bil njegov namen obnoviti zgodovino Goriške, pri čemer pa

Foto Mirjam Simčič

je postal pri raziskavah posebej pozoren na Kobariško, o kateri so bili doslej zapisi razpršeni vse-

povsod. Zato je začutil močno potrebo, da bi pomembnejše podatke strokovno obdelal in povezal v celoto. Kljub obsežnosti knjige je v tej izdaji ostala zunaj še kakšna četrtina gradiva, čeprav že rešenega iz zaprašenih, pretežno ljubljanskih arhivov, kar jim je sedaj uspelo prenesti v novogoriški arhiv. Njegovo največje zanimanje so

posebnosti je navedel kobariške konje in čebelje panje. Vse to je mogoče danes vključiti v kulturno dediščino za poučevanje v šolah in uporabo v turistične namene. Gre še za leposlovna besedila, kako je delovala fantazija v literarnih (izbranih zgolj kakovostnih) tekstih Simona Gregorčiča, Jože Lovrenčiča, Gradnika, Zorzuta ..., ki se nanašajo na Kobariško. Knjiga zajema dokumente, vključno iz obdobja prve svetovne vojne s katastrofalnimi posledicami (porušene, izropane vasi in mnoge cerkve, pokopališča, uničeni gozdovi, travniki, neposejane njive, vrtovi) in takoj po njej, ko so bili nemilostno prepuščeni državi, ki jih je napadla. Prav ta fronta, v kateri skušajo italijanski zapisi nekako opravičiti svoj vojaški poraz, ne omenjajo pa svojega človeškega poraza, zaradi odnosa do domačinov med zasedbo in še zlasti po njej, ko se je italijanska država že pred nastopom fašistične oblasti obnašala kot trd, nekulturen okupator. Posebej za Kobariško berilo so natisnjeni trije članki vnuka Jože Lovrenčiča, zgodovinarja dr. Andreja Vovka. Kobariško kraji- no opisuje še en domačin, znani

venetolog dr. Joško Šavli, prvo omembo Kobarida pa je iz arhivov v Čedadu in Vidmu poiskal msgr. Franc Rupnik, pok. kobariški dekan, ki je, po Stresovem mnenju, opravil tako obsežno raziskavo kot kakšen poklicni zgodovinar, obenem pa je daleč ne nadomestljiv tudi na področju kulturnega in s tem duhovnega povezovanja za padec meje, tudi v tukaj in tam opranih glavah. Vse to so verodostojne priče o življenjskem utripu tega primorskega trga z okolico, na koščku slovenske zemlje. Posebej visoke slovenske pisne in bralne kulture kmečkega prebivalstva, ki je najbolj presenetljivo tiste, ki so menili, da ga bodo čez noč poitalijancili s korenčkom ali palico. Najbolj žalostno pa je, da najbolj odgovorni za grozodejstva v času okupacije fašizma in komunizma niso bili obsojeni niti simbolično, njihovi nasledniki pa danes iz zaslepljenosti ali materialnih koristi imajo za svoje sveto poslanstvo to ponoviti v taki ali drugačni obliki in barvi. Bogastvo utripa Kobariške prenaša kobariški človek še naprej, v vsej pestrosti, kulturni, obče-družbeni ustvarjalnosti in drži, ki jo potrjuje in zagotavlja za naprej tudi Kobariško berilo.

MM

SNG Nova Gorica / Premiera: Cifra, mož
Zelo težko je postati
boljši človek!

V petek, 29., in v soboto, 30. septembra, sta bili v mali dvorani, veliki pridobitvi Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, uradni premieri, pravzaprav krstni uprizoritvi na Slovenskem dela *Cifra, mož - Kopf oder Zahl* nemške avtorice in igralk Katje Hensel (Hamburg, 1967), ki je bila prisotna na sobotnem večeru. Predstava, nastala ob sodelovanju Kulturno umetniškega društva Pozitiv Ljubljana in Umetniške gimnazije Nova Gorica, sicer že nekaj časa kroži po šolah, saj je namenjena predvsem mladim. Kot svobodna igralka Katja Hensel deluje v raznih gledališčih v Nemčiji, pa tudi drugod. Kot je zapisano v vselej izčrpnih vsebini gledališkega lista, je zadnja leta tudi producentka, režiserka in radijska voditeljica. Igra *Cifra, mož* je nastala "po naročilu", ko je Henslova na Cipru in v Nemčiji

vodila gledališke delavnice o temi nasilja med mladimi, ki je žal prisotno tudi na šolah (upajmo, da so naša zamejska šolska poslopja še "male mirne oaze", kjer se, Hvala Bogu!, nasilna dejanja

Režijo je podpisal mladi Marko Bulc, režiser in pisec tekstov ter dramaturg. Dramatiziral je med drugim roman *Čefurji raus!* in to zelo uspešno monodramo tudi zrežiral. Od sezone 2010/11 je

Medea Novak in Arna Hadžialjević kot Krištof in Drugi

umetniški vodja Gledališča Glej v Ljubljani. V nekaj več kot enourni predstavi *Cifra, mož* je protagonist Krištof, petnajstletnik, ki se je ravno vrnil iz poboljševalnice in bi rad popolnoma preusmeril svoja življenjska pota. A kaj, ko je to tako težko! Težko je preslišati glas nekdanjih tovarišev v zabodnih podvigih in se brzdati ter se ne vdajati več slabim zgledom in na splošno ne podlegati več taki družbi, ki vleče na stranpota. Krištof je napet, nemiren, živčen, razdvojen. Ta razdvojenost, njegov alter ego je v predstavi zmeraj ob njem kot lik

Mestna galerija v Novi Gorici

Razstava del umetnika
Kostje Gatnika

V četrtek, 29. septembra, so v Mestni galeriji Nova Gorica odprli pregledno razstavo Kostje Gatnika. Predstavljen je izbor del iz umetnikovega kompleksnega in raznoliškega opusa. Biti sam svoj, ne pripadati nobeni skupini, formalni ali neformalni, ostati in obstati ter pri tem vtisniti neizbrisni pečat, vse naštetu velja za Gatnika in njegovo ustvarjanje. "V Gatnikovem primeru je bolj kot vzporednice s sodasnimi likovnimi tokovi tre-

ba iskati sinergije v širši konstelaciji kulturnega protitoka - rockovske glasbe in undergrounda, prepričljivih in navdušujočih vzorcev alternativnega mišljenja in delovanja", piše na spletni strani Mestne galerije Nova Gorica. Gatnika in njegovo delo je na odprtju predstavil likovni kritik Brane Kovič. Dejal je, da ima umetnik za seboj "impozanten opus s kar nekaj pionirskimi prispevki v kontekstu sodobne slovenske likovne in oblikovalske produkcije". Kostja

Gatnik se ukvarja s slikarstvom, z grafičnim oblikovanjem, ilustracijo, fotografijo ter ostalim, kar je povezano z likovno dejavnostjo. Ilustriral in opremil je več kot 80 knjig, izdelal veliko plakatov in ovitkov za plošče, izdelal zbirko stripov, oblikoval

lutke, gledališke kostume in je tudi avtor častnega znaka Republike Slovenije. Doslej je imel 20 samostojnih in več skupinskih razstav v Sloveniji in v tujini. Za svoje delo je Gatnik prejel številne nagrade na področjih slikarstva, stripa, ilustracije in grafičnega oblikovanja, med drugim leta 2010 Prešernovo nagrado za življenjsko delo na področju likovne umetnosti in leta 2011 Levstikovo nagrado za življenjsko delo. Razstava bo na ogled do 21. oktobra.

Kratke

Slovenščina "pepelka" na Visoki šoli za tolmače in prevajalce v Trstu

V torek, 4. oktobra 2011, je italijanski dnevnik objavil daljši članek v zvezi s številnimi težavami, ki jih ima Visoka šola modernih jezikov za tolmače in prevajalce v Trstu. Članek jasno poudarja težave zaradi drastičnega zmanjšanja dotacij, kar resno ogroža kakovost prestižne in priznane izobraževalne ustanove tržaškega vseučilišča: uprava je črtala poučevanje kitajščine, ohromljeno je poučevanje arabščine, razpolovljeno število stalnih docentov, zaprta so vrata novim raziskovalcem itd. "V članku pa ni niti besedice o slovenščini na šoli, ki je drugi jezik tega mesta, je jezik sosednje države in ne nazadnje tudi jezik skupnosti, ki je zgradila Narodni dom – se pravi v času fašizma oropano poslopje, v katerem ima danes svoj sedež šola za tolmače in prevajalce", kritično ocenjuje deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec, ki je naslovil daljše pismo rektorju tržaške univerze prof. Francescu Peroniju in ravnateljici VŠMUTP prof. Nadine Celotti.

V svojem dopisu je deželni poslanec Gabrovec posebej podčrtal, da je že – sedaj upokojena – prof. Marija Pirjevec opozarjala, naj fakulteta razpiše mesto za slovenista, ki bi jo nadomestil po odhodu v pokoj. Naposled je fakulteta razpisala sicer v prejšnjih letih dve profesorski mesti v predmetni skupini slovenščine, vendar – za ruščino! Slovenščina sedaj torej nima stalno nameščenega profesorja na tej fakulteti, ampak samo pogodbene docente in dve lektorici. Zato zato uradno skrbi rusist, prof. Ivan Verč. Poleg tega je po odločitvi fakultetnega sveta predmet "zdrsnil" z mesta drugega na mesto tretjega jezika, kar pomeni, da morajo študenti dobro obvladati vsaj dva tuja jezika, da lahko vpišejo slovenščino kot tretji predmet. "To močno otežuje, če že ne dejansko onemogoča študentom, pripadnikom naše manjšine, da študirajo slovenščino na tej fakulteti", je še zapisal Gabrovec, ki je poleg tega poudaril pomen poučevanja slovenščine zlasti v času, ko je naš jezik polnopraven jezik Evropske zveze, da o vlogi in pomenu slovenskega jezika in kulture v Trstu niti ne govorimo. Zato Gabrovec poziva rektorja, naj vrne slovenščini na VŠMUTP mesto, ki ji naravno pripada.

Udbovski atentati na Koroškem

Prihodnji "ponedeljkov večer" Društva slovenskih izobražencev bo 17. oktobra namenjen srečanju z odličnim raziskovalcem naše polpretekle zgodovine in publicistom Igorjem Omerzo, ki bo predstavil svojo knjigo Od Belce do Velikova ali kako sem vžljubil bombo. Večer soprijemata knjižnica Dušana Černeta in Mohorjeva založba iz Celovca.

Delo na 385 straneh najprej opisuje življenje in nasilno smrt emigranta Janeza Topliškega, ki se je leta 1963 namenil z orožjem zrušiti jugoslovansko komunistično diktaturo in vzpostaviti samostojno Slovenijo.

Drugi, obsežnejši del knjige pa predstavlja 13 bombnih atentatov na dvojezičnem Koroškem v letih 1972-79, zlasti zadnjega v Velikovu, ki je bil najbolj odmeven in tragičen. Avtor na podlagi arhivskih dokumentov podrobno analizira značaj in delo slovenske ter vezne jugoslovanske Udbe, njuno vlogo pri terorističnih dejanjih onkraj državne meje in pa usodo protagonistov. Omerzove objave, ki so za nekatere očito neprijetne, so med drugim spodbudile omejevalne popravke slovenskega zakona o arhivih, ki pa jih je kmalu izničilo ljudsko glasovanje. Izsledke svojih raziskav je začel lani predstavljati javnosti z izredno odmevno študijo Edvard Kocbek, Osebnosti dosje št. 584.

O manjšinskih šolah je treba drugače razmišljati

Profesorski zbor Državnega tehniškega zavoda Žiga Zois je na svoji zadnji seji sklenil, naj ravnateljica posreduje pri pristojnih oblasteh, da pride do razdružitve tretjih razredov dveh smeri, ki so na šoli, se pravi smeri za upravo, finance in marketing (trgovska) ter smeri za gradnjo, okolje in teritorij (geometri), ki imajo združen pouk pri skupnih predmetih, ki niso značilni za vsako smer.

Združitev je nastala po odločitvi šolskih oblasti, ki leta 2009 niso sprejele dveh ločenih prvih razredov za trgovsko in geometre, ker naj bi bilo za dva ločena razreda premalo dijakov.

Pri tem niso upoštevale, da je npr. smer za geometre edina tovrstna slovenska višja srednja šola v Italiji in da zato ne smemo uporabljati za manjšinsko šolo kriterijev, ki veljajo za večinske šole.

Iz istih razlogov je prišlo lani do razdružitve prvih razredov obeh smeri na šoli Žiga Zois, ki jih je deželno šolsko ravnanstvo združilo, ker naj bi bilo za dva razreda premalo vpisanih, ministrstvo pa jih je, po večkratnih posegih, razdružilo pred koncem leta 2010. Pri tem so tudi ugotovili, da so stroški, ki naj bi jih država imela zaradi razdružitve, skoraj neopazni. Nerazumljivo je torej, zakaj se ni isto zgodilo tudi za tretje razrede, kjer je položaj popolnoma enak, saj bi razdružitev dejansko pomenila le dodatne tri ure pri enem predmetu, učinek za dijake pa bi bil gotovo pozitiven, saj bi se lahko končno učili vsak v svojem razredu in po smeri, ki so jo izbrali.

Zato profesorski zbor zavoda Žiga Zois pričakuje, da bo prišlo po posegu ravnateljice pri pristojnih oblasteh do odločitve, ki je v skladu s statusom manjšinske šole. Gre za skrb, za katero bi se morali vsi zavzeti. / Profesorski zbor Državnega tehniškega zavoda Žiga Zois

NARODNI DOM Predstavitev Jezikovne svetovalnice

Potrebno sredstvo za boljše doajemanje slovenskega jezika

V četrtek, 6. oktobra, so v Narodnem domu predstavili zanimivo in koristno storitev Jezikovne svetovalnice, ki sodi v sklop evropskega načrta JezikLingua.

Posebnosti jezikovnega načrta so predstavili Suzi Perot, znanstvena koordinatorica projekta, Matejka Grgič, znanstvena direktorica Slovenskega izobraževalnega konzorcija in lektorica za slovenski jezik na tržaški univerzi, ter jezikoslovca Petra Mišmaš in Rok Žaucer.

Po uvodni razlagi Suzi Perot, ki je prisotnim razčlenila posebnosti in poslanstvo načrta JezikLingua, je Matejka Grgič podrobneje obrazložila način delovanja Jezikovne svetovalnice. "Gre najprej za nov pristop do jezika in se bistveno razlikuje od lektoriranja besedil", je poudarila. Lektorirati besedilo pomeni enostavno, da avtor poveri nekemu nalogu, da besedilo popravi: ta postopek lahko izhodiščni tekst korenito preobliči do mere, da se avtorstvo samega celo porazgubi. "Kot že sama beseda pove, jezikovno svetovanje temelji na drugačnem pristopu, saj

se cenzor prevesi v svetovalca, ki avtorja besedila napoti k pravi uprabi jezika, mu obrazloži izvor napak in ustrezne popravke – ga skratka vzgaja". Po istem principu bo delovala spletna jezikovna sve-

tovalnica (www.jesv.eu), ki bo brezplačna in anonimna storitev, svoje delovanje pa bo navezovala na okolje jezikovnih stikov. Namenjena je govorcem slovenskega jezika, ki izhajajo z območja slovensko-italijanskega jezikovnega stikanja. Za cilj si v svetovalnici postavljajo dvig jezikovne ozaveščenosti uporabnikov. To bodo

na razumljiv način odgovorili in hkrati podali čim več koristnih jezikovnih informacij. V primeru jezikovnih zadreg bodo tudi razložili, zakaj do zadrege sploh prihaja ter kako in s

kakšnimi pripomočki podobne zagate rešiti v prihodnosti. Izbor prejetih vprašanj in odgovorov si bodo uporabniki lahko ogledali v posebnem razdelku spletne strani. Vprašanja bodo v izboru seveda navedena povsem anonimno, brez kakršnih koli podatkov, ki jih je uporabnik navedel ob registraciji. Poleg vprašanj bo jezikoslovna ekipa sprejemala v ogled tudi kratka besedila v slovenskem jeziku (do 2.000 znakov), za katera bodo podali svoje mnenje glede jezikovne ustreznosti: ali bi bilo po njihovi oceni besedilo v širši javnosti sprejeto kot jezikovno primerno ali pa bi bilo potrebno svetovati, naj besedilo preneha podrobnejši jezikovni pregled. Če besedilo zahteva

samo manjše popravke oziroma spremembe, bodo te tudi navedli in na kratko utemeljili. Na spletni strani jezikovne svetovalnice bodo med drugim na voljo tudi koristne zunanje povezave (slovarji, pravopisi). Storitve bo na voljo do konca projekta JezikLingua leta 2013.

IG

Foto IG

DSI Prvi večer letošnje sezone

O zamujeni priložnosti "italijanskega Nürnberga"

V Peterlinovi dvorani je prejšnji teden po poletnem premoru in septembrskem višku sezone s 46. Drago stekel prvi večer Društva slovenskih izobražencev, in sicer o temi "neimenovanih procesov, ki bi jih italijanski režim zaslužil", kot je uvodno povedal Sergij Pahor.

Tokratni gost se že dolgo ukvarja z raziskovanjem mednarodnih sporazumov in procesov ter s problematiko meddržavne sprave z dokumentiranjem dejstev in vestnim raziskovalnim delom. Tako je inž. Peter Merku' z ženo Mirello Urdih predstavil procese proti vojnim zločincem po drugi svetovni vojni. Vsem je znana zamujena priložnost "italijanskega Nürnberga", saj se Italija v nasprotju z Nemčijo ni nikoli soočila s svojimi zločini, počasi pa le prihaja resnica na dan.

Govornik je pojasnil, da pod naslovom "Manjkajoči italijanski Nürnberg" gre razumeti tri variante, in sicer proces nemških kriminalcev v Italiji pred angleškim sodiščem, proces nemškimi kriminalcem v Italiji pred italijanskim sodiščem in proces domnevnim italijanskim kriminalcem v Italiji pred italijanskim sodiščem. Do prvega primera ni nikoli prišlo, ker bi lahko povzročilo krizo. Kar se tiče nemških kriminalcev, je italijanska vlada omejila ovadbe nemških

osumljenih ali preiskovanih vojakov na posebno hude primere ter jih od dva tisoč obsodila samo trinajst. O tem se je že veliko govorilo, dobro znana je "omara sramote".

Inž. Merku' je prisotnim postregel s podrobnim zgodovinskim pregledom zabeleženih dogodkov nemških kriminalcev v Italiji in italijanskih kriminalcev nasprotno od druge svetovne vojne dalje. Italija je že leta 1944 hotela kaznovati Nemce, ki so opravili zločine v Italiji. Dne 26. aprila 1945 so ustanovili posebno centralno komisijo za zločince po letu 1943. Čeprav je vlada to zadrževala, so preko ilegalnega tiska dotevale novice o italijanskih zločinih na vojnih območjih. "Poleg tega", je dodal Merku', "je bilo v Italiji dobro znano, kako so se Italijani obnašali po svetu". Tako je Benedetto Croce leta 1944 v svojem govoru v Bariju dejal, da se mu stidi obnašanja vojakov Garibaldijeve in Mazzinijeve Italije. Do februarja 1945, ko je Jugoslavija predložila seznam štiridesetih italijanskih vojakov, med katerimi sta bila npr. Mario Roatta in Taddeo Orlando,

se o procesih ni govorilo, saj bi to kršilo narodno zavest. Kot je znano, je Mariu Roatti uspelo ubežati in se je s pomočjo Vatikana zatekel v tedaj fašistično Španijo.

Drugačnega novembra 1945 je itali-

politike. Na koncu je italijanska vlada pozorno preučila stanje in omejila ovadbe nemških kriminalcev na posebno hude primere.

Ne samo da je italijanski tisk bil nastrojen proti agresiji svojih vojakov, saj je "dober italijanski vojak bil nenasičen in je ščitil narod pred drugimi vojaškimi tolpami", celo dnevnik Il Meridiano je poročal, da žalimo celoten narod, če trdimo, da je italijanska

Foto Kroma

janski zunanji minister De Gasperi napovedal začetek obsodb Nemcev z zahtevo njihovega sodnega preganjanja, da ne bi slučajno ostali nekaznovani. Zanimivo je, da se je italijanski ambasador v Moskvi Pieroni izrazil nezaupljivo do De Gasperijeve

vojska zagrešila zločin, saj je najhujše, kar so zakrivali Italijani to, da so ukradli kako kokoš. V primerjavi z Italijani – "dobrimi ljudmi" – pa je bila obsodba nemških vojnih zločincev seveda enoglasna...

Šin

Praznik narodno-zabavne glasbe in zamejskega slovenstva

16. izvedba Kraškega oktoberfešta v Praprotnu

Tudi letos je za vikend, ko se množice trejo na tržaškem nabrežju ob Barcolani, stekel Kraški oktoberfešt je za vse tržaške Slovence praznik, na katerem se ob domači glasbi zberemo in družimo, kar je za živost skupnosti, kot je naša, nujnega pomena.

Petkov večer, 7. oktobra, je bil v znamenju dobre glasbe, saj se je najprej predstavila slavna godbena skupina Salež. Kdor tega še ne ve, Salež je vas, v kateri je dobrih muzikantov več kot prebivalcev samih. Razposajeni godbeniki so ogreli oder za prihod balkanskih junakov Kraških ovčarjev. V soboto popoldan, 8. okto-

bra, so organizatorji priredili otroški ex-tempore in taborniški kotichek, starejši pa so se lahko pomerili v briškoli in ogledu številnih plesnih skupin. Za konec je mrzlo noč ogreval ansambel Alter ego. Dogajanje 16. Kraškega oktoberfešta je kot vsako leto doživelo vrh na nedeljo. Prekrasno jesensko jutro je veliko ljubiteljev narave z obeh strani meje izbralo za pohod "Na Krasu je krasno", za katerega so poskrbeli SKD Vigred, vaška skupnost Tublje, Jamarsko društvo Grmada, Razvojno društvo Pliska in

Planinski odsek SK Devin. Kot vsako leto je bil obisk le-tega zelo dober, razveseljuje pa nas lahko samoumevna bližina Kraševcev z obeh strani nekdanje meje. To so pobude, ki skoraj neopazno ustvarjajo skupni slovenski kulturni prostor, in glede na videno, lahko trdimo, da smo na dobri poti. Prijeten praznik se je tudi letos končal z množično obiskanim Kraškim muzikfeštom, na katerem se tradicionalno predstavljajo amaterski godci in pevci narodno-zabavne glasbe iz Tržaške, Goriške,

Benečije in Slovenije. Število ansamblorjev je bilo veliko kakor tudi preproste ljudske vneme in izkazane ljubezni do godčevstva, ki se poleg harmonik in kitar poslužuje ljudskih glasbil, kot so npr. lončeni bas, violina in t. i. "bidofono". Zadnji ples so vodili mladi Kraški muzikanti, ki so nas spodbudili, da se bomo Kraškega oktoberfešta v Praprotnu udeležili tudi naslednje leto. Upajmo, da bomo mladi razumeli pomen teh srečanj in jih varno peljali naprej v prihodnost.

Jernej Šček

G. Jože Špeh se je poslovil od svojih župljanov

"Za rast otroka je potrebna globoka duhovnost"

V petek, 30. septembra, se je župnijska skupnost s Kontovela uradno poslovila od svojega dosedanjega dušnega pastirja, g. Jožeta Špeha, ki bo svoj duhovniški poklic nadaljeval v Bregu: skrbel bo namreč za Ricmanje, Boršt in Boljunec.

Posloviti se od nekoga ni nikdar lahko, še zlasti ne takrat, ko si skupno soustvarjal določeno skupnost: vsak s svojega položaja, vsak s svojimi iskrenimi prepričanji in željami. G. Špeh je odšel na dan sv. Hieronima, zavetnika župnije, velikega poznavalca in prevajalca Svetega pisma, tiste svete besede, ki mu je bila nadvse blizu in jo je vernikom odločno in jasno razlagal ter približal v lepi slovenščini.

G. Jože Špeh je na skrajni kraški rob, kjer se apnenec prevesi v flišasto podstat, prispel pred dvajsetimi leti, pozimi l. 1992. Pri nas v zamejstvu se je dušni pastir nastanil leta 1990 in kot kaplan najprej skrbel za slovenske vernike iz Barkovelj. Dve leti kasneje ga je tedanji tržaški škof Lovrenc Bellomi zaprosil, naj svoj poklic ponese še med kontovelske vernike, po smrti duhovnika g. Bogatca pa je ob prevzetju proseške župnije zapustil barkovljansko.

"V teh dvajsetih letih na Kontovelu in v obdobju, ko sem oskrboval proseško župnijo, sem se

na obe stvarnosti in na vernike, ki tu živijo, močno navezal. Pri rasli so mi k srcu", nam je povedal g. Špeh, ki je petkovo bogoslužje daroval z rojanskim

Foto IG

dušnim pastirjem g. Francem Vončino. G. Špeh Brega ne pozna, začetno obdobje bo zato namenjeno nastanitvi in spoznavanju okolja, "prepričan pa sem, da me bo ves ta čas in tudi v prihodnje spremljal optimizem", je dodal. Kontovelsko-proseško obdobje pa bo za vedno ostalo v njegovem srcu, v sebi bo nosil spomine na lepe in težke trenutke, ki jih je tu doživel:

"Poskušal sem storiti največ, kar se je dalo. Resnici na ljubo nisem naletel na velik odziv župljanov. Nastala pa je vsekakor skupina oseb, ki je delavno in prizadevno stala ob meni in mi vlivala upanja tudi v težjih duhovniških trenutkih". Kot je na slovesnem bogoslužju v imenu kontovelske verske skupnosti poudarila Irena Rustja, je g. Špeh nedeljo za nedeljo, redno in požrtvovalno, praznik za praznikom vsakič spodbujal Kristusove obhajance s prodorno mislijo ali pridigo, s katero je globoko analiziral stanje duha v sodobni družbi. "Bile so vedno izzivalne, včasih nas katera misel ni nagovorila ali pa tudi je nismo hoteli slišati, to pa ni nič hudega. Cerkev smo vsi, vsi jo oblikujemo in dialog mora biti vedno dobrodošel. Vse pa seveda v luči Najvišjega". Predstavnica verske skupnosti je g. Špehu zaupala, da do ločitve prihaja nepričakovano: "Mislim, da ne pretiravam, če poudarim, da prav nihče ni te novice sprejel ravnodušno. Postal si naš. Spoznali smo se v tem lepem času, se sprejeli in z najboljšimi željami delali skupaj. Skupaj smo gradili dvajsetletno zgodovino kontovelske cerkve. Poleg gospoda

Bogatca si bil na našem griču najdlje. In tudi župnikovanje na Kontovelu je bilo v tvojem mašništvu najdaljše". Slovo g. Špeha je bila obenem priložnost za postavljanje ključnih vprašanj glede prihodnosti župnije. "Kdo bo upravljal Kontovel? Bo še samostojna župnija? Bo slovenski jezik še edini odmeval med temi zidovi? Ali bodo bogoslužja še redno tukaj?" se je vprašala Irena Rustja. "Nerealno je misliti, da se bo še kdo preselil v naše župnišče, premalo vas je dušnih pastirjev, lepo pa bi bilo, da bi za nadaljnje odločitve vsaj vprašali za mnenje tudi nas Kontovelve. Odločitve "od zgoraj" niso namreč vedno priljubljene in - odkrito povedano - med nepriljubljene odločitve spada tudi tvoja premostitev". In nazadnje še prisrčno voščilo dušnemu pastirju, naj ga na novi poti kot doslej vselej spremljajo "vera, upanje, ljubezen, pa tudi naše, kontovelske misli bližine in zahvale".

G. Špeha smo vprašali, kakšne misli so ga spremljale ob njegovem odhodu in s kakšnimi željami stopa na novo duhovniško in življenjsko pot. "Prepričan sem, da se starši naših otrok premalo zavedajo pomena, ki ga transcendentna vertikala ima pri vzgoji. Otrokom ne smemo ponujati le materialnih dobrin ali golega šolskega znanja. Za njihovo pokončno rast je potrebna globoka duhovnost, ki bo otroke vselej spremljala na življenjski poti in zaradi katere bo njihova odraslost popolna. Te misli me resnično skrbijo, kot človeka in kot duhovnika".

IG

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev, Knjižnica Dušana Černeta in Mohorjeva založba Celovec vabijo v ponedeljek, 17. oktobra, v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu. Igor Omerza bo predstavil svojo knjigo o tragičnih prigodah Janeza Topliškega ter o udbovskih atentatih na Koroškem Od Belce do Velikoveca ali kako sem vzljubil bombo. Začetek ob 20.30. **Skavti v Šklednju:** skavti so začeli redne tedenske sestanke; nanje vabijo tudi nove člane. V Šklednju (Dom Jakoba Ukmarja) se srečujejo tako volčiči in volkuljice (od 7. do 10. leta) kot izvidniki in vodnice (11-15 let) vsako soboto med 14.30 in 16. Za informacije: szso@skavt.net ali 347.8391257 (Luka).

Skavti v Bregu: skavti so začeli redne tedenske sestanke; nanje vabijo tudi nove člane. Volčiči in volkuljice (7-10 let) se srečujejo

vsako soboto med 15. in 17. uro v Mladinskem krožku v Dolini, izvidniki in vodnice (11-15 let) pa prav tako vsako soboto med 15.15 in 16.45 v Mladinskem domu v Boljuncu. Za informacije: szso@skavt.net ali 347.8391257 (Luka).

Klub prijateljev prireja v četrtek, 27. oktobra 2011, izlet v Čedad (ogled mesta) in Gonars. Vpisovanje do zapolnitve mest. Informacije na tel. št. 040 225468 (Vera). Vabljeni!

Darovi

Misijski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje Rogelj Anica - ZDA 5 \$, Morenčič Dragica - Celje 5,00 evrov, Zera Franco 85 evrov; za akcijo riža otrokom misijonarja patra Pedra Opeke na Madagaskarju: Breznik Katica - Maribor 60 evrov; za misijonarja Ernesta Saksido - Brazilija: N. N. 30 evrov.

FANTJE IZ POD GRMADE

vabijo na

KONCERT DEKLIŠKE VOKALNE SKUPINE BODEČA NEŽA

ob izidu prve zgoščenke Bodečenežno

CD bo predstavil Mirko Ferlan

sobota, 15. oktobra 2011, ob 20.30

cerkev sv. Janeza Krstnika v Štivanu

Pevska akademija Križ

Note na morju

Sodelovanje sedmih ruskih in kitajskih glasbenih ustanov z ustvarjanjem mednarodne delovne ekipe in z izvedbo šestih koncertov med Italijo in Slovenijo v sklopu opernega projekta je nov umetniški podvig pevske Akademije kriškega basista Aleksandra Švaba. Masterclass, iz katerega so nastali trije koncerti in spored prizorov iz Mozartove opere Don Giovanni, je dobil pokroviteljstvo Pokrajine Trst. Predsednica Maria Teresa Bassa Poropat je zato izrazila dobrodošlico mladim ruskim in kitajskim udeležencem in se je udeležila njihovega koncerta *Note na morju* v lepi, čeprav akustično neprimerni dvorani z razgledom na zaliv Skladišča 26 - sedež tržaškega Bienala.

Izbor glasov in narodnih izvorov je bil tokrat še bolj pester, saj so se večletnim in novim članom Akademije iz Italije, Slovenije in Mehike priložnostno pridružili pevci s priznanega moskovskega konservatorija, iz pevske šole gledališča v Samari, s konservatorijev v južnoruskem Rostovu in v Chengduju na Kitajskem. Pri klavirju so se zvrstili Italijana Desire' Broggi in Paolo Troian ter Rusinja Uliana Sorokina, posebno presenečenje pa je predstavljala nastop virtuoza na domri, neke vrste mandolini, Valentina Cekrighina.

Produkcija Akademije ni razočarala v tej novi preobleki, ki je u-

poštevala in ovrednotila specifično posameznih udeležencev s pisano revijo narodnih "barv": z latinsko toplino, s slovanskim melanholičnim temperamentom, z občuteno eksotično noto kitajskega ljudskega speva, italijansko komunikativnostjo in s slovenskim melosom. Program so dodatno popestrili nekateri dramatizirani prizori iz najnovejše uprizoritve kriške Akademije, opere Ljubzenski napoj, iz vedno priljubljene Puccinijeve Boheme, ne nazadnje še pokušnja iz sedanjega laboratorija o Don Giovanniju, pri katerem sodeluje, v vlogi zbor, navdušena višješolska mladina.

Komorne in operne arije so z ekspresivnimi in tehničnimi izzivi preizkusile pevce in podčrtale njihove značaje kot tudi ambicije. Tudi tokrat je revija postavila v ospredje nekaj zanimivih, vokalno in izvajalsko zrelih glasov, katerim bi lahko privoščili lepo operno kariero. Pevcem masterclassa bomo v prihodnjih dneh lahko prisluhnili pri izvedbi ciljnega projekta, in sicer izbora arij in prizorov iz opere Don Giovanni, ki bo premierno zazvenela v soboto v ljubljanskih Križankah, v nedeljo pa v dvorani prestola Miramarskega gradu. Zadnja ponovitev gala koncerta opernih in komornih arij bo na sporedu 17. oktobra v Piranu.

PAL

BARKOLANA 2011 Zmaga jadrnice Esimit Europa 2

Prav enako kot lani

Prav tako kot lani je tudi na tokratni 43. Regati Barkolana slavila jadrnica Esimit Europa 2. Najbrž so bodisi člani posadke bodisi njihovi tekmeči že na startu vedeli, da je ob pihanju zmerne burje izid največje regate v Sredozemlju že zapisan. Edino spremembo v scenariju bi lahko opredmetil nov rekordni čas, s katerim bi jadrnica slovenskega podjetnika Igorja Simčiča prekosila njen lanski časovni podvig. Do tega pa ni prišlo, Esimit Europa 2 je regatno polje preplula v 57 minutah in 57 sekundah (lani je za isto pot porabila 56 minut in 13 sekund). Esimit Europa 2 z nemškim jadralcem Jochenom Schümannom kot skiperjem je regato sredi Tržaškega zaliva odlično začela, na koncu pa je veter v zadnjem delu močno popustil, tako da rekorda na regati tokrat ni bilo. Po hitrem startu je skoraj 31 metrov dolgi Esimit le še povečeval vodstvo ter prepričljivo in pričakovano slavil.

"Ekipa je v Tržaškem zalivu treni-

rala dober teden in v tem času spoznala vse posebnosti jadrnanja v tem zahtevnem okolju s spremljivim vetrom na različnih delih regatnega polja. Skupaj z navigatorjem Juanom Vilo, taktikom Vasilijem Žbogarjem in Sidneyjem Gavignetom ter krmarjem Albertom Bolzanom smo izbrali odlično strategijo, ki se je obrestovala z novo zmago. Čestitke tudi ostali ekipi, opravili so izjemno delo", je po zmagi dejal skiper Schümann, 37-letnik, ki je bil dvakrat član zmagovite posadke na pokalu Amerike (2003, 2007) in trikrat najboljši na olimpijskih igrah (v Montrealu leta 1976, v Seulu leta 1988 in v Atlanti leta 1996). V 24-članski zvezdniški mednarodni posadki je bil tudi

najboljši slovenski jadrnec v olimpijskih razredih Vasilij Žbogar, srebrn v Pekingu in bronast v Atenah na OI v razredu laser. Tako kot lani je bila tudi letos druga slovenska Maxi Jena krmarja Mitje Kosmine. Maxi Jena je bila najboljša predlanski, tokrat pa je že devetici osvojila drugo mesto in za Esimitom zaostala več kot 20 sekund. Slovenski uspeh je s četrtim mestom zaokrožil Veliki viharnik s krmarjem Dušanom Puhom; pred njim je bila na tretjem mestu hrvaška jadrnica Shining Umag.

Foto Marinka Corelli

S 1. strani

Okvirne strateške smernice...

Župan se točno zaveda, da nekdanji finančni aduti, na katerih je Trst živel, se v prihodnosti ne bodo obnavljali, prav zato bo nov prostorski načrt, skladno z ovrednotenjem že obstoječih resursov področja, še kako pomemben za vzpostavitev novih gospodarskih perspektiv. Skratka, razvoj ne bo smel preokračati prednosti in kakovosti, s katerimi razpolaga občinsko območje. Ključna beseda je potemtakem sinergija - sinergija med

krajevnimi znanstveno-gospodarsko-turističnimi dejavniki, Trgovinsko zbornico, Pokrajino, univerzo, pristaniško oblastjo in drugimi. Podpirati bo treba tradicionalno kmetijsko dejavnost, ki ne sloni na intenzivnem gojenju proizvodov. Na korenito preoblikovanje industrijske cone, območje nekdanjega sejmišča, področje Marsovskega polja, nekdanje kasarne in staro pristanišče; določiti bo treba obenem pravnje

površine za odpadke in integrirati kraško področje v gospodarski in vsestranski razvoj občine. Posebno poglavje je župan namenil demografski oziroma stanovanjski politiki prihodnjega Trsta. Osrednje vodilo v prihodnje bo "preprečevanje nerazsodne uporabe tal". Župan je takoj pojasnil, kaj to pomeni: "Namen uprave je sicer zmanjševanje negativnega demografskega količnika prebivalstva, to pa bomo počeli skladno s pravnimi stanovanjskim

povpraševanjem. Določiti bomo morali tako ravnotežno politiko med stanovanjsko potrebo prebivalcev in dejansko teoretično nastanitveno zmoglostjo posameznih predelov". Prav zato bo prihodnji načrt cilj na obnovo in ovrednotenje že urbaniziranih ali zapostavljenih mestnih področij. Prostorski načrt bo nastajal tudi na ravnovesju med kmetijskim in zelenim ter urbanim okoljem, preosnovati bo treba obenem razmerje med središčem mesta in njegovimi obhodnimi predeli skladno z vizijo policentričnega okolja. Predmet obnove ne bi potemtakem postala gola poslopja, ampak širši mestni predeli.

Ponovna uporaba tovrstnih stanovanjskih in drugih objektov bi lahko tudi računala na spodbujalno finančna sredstva. V tej logiki je Cosolini namenil posebno pozornost okoljevarstveni in energetske-varčevalni politiki, ki naj bi jo prihodnji prostorski načrt udeležil na podlagi čim manjše uporabe osebnih vozil v mestu in večje uporabe javnih prevozov, z množitvijo kolesarskih prog in pomorskih prometnih tras v zalivu. Te smernice bo moral prostorski načrt po načelih prozornosti opredeliti v stalnem soočanju s krajevnimi zasebnimi dejavniki, to je z občani. "Načrt bo slonel

na pravnem presojanju različnih kontekstov, ki tvorijo občinsko območje. Tega ne bomo obravnavali kot površino, razčlenjeno na nepropustne dele, temveč kot dinamično tvorbo", je dejal župan, ki je sklepni del svoje obrazložitve namenil zaščitnim normam, ki bodo naravnane na temelj zaščite ozemlja, ne pa na njegovo nepristransko izkoriščanje: med temi je temeljnega pomena predpis, ki prepoveduje gradnje v razdalji do 5 metrov od meje zemljišča. Ostale zaščitne norme obravnavajo vsestransko znižanje indeksa zazidljivosti v posameznih gradbenih conah.

Center za slovenščino v Ljubljani

18. Zimska šola slovenskega jezika

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik v Ljubljani sporoča, da se bodo začeli zimski intenzivni tečaji slovenščine, in vabi k vpisu. **Prijavnica:** Zimski intenzivni jezikovni tečaj slovenščine je namenjen tistim, ki bi se radi v dveh tednih naučili čim več, v spremljevalnem programu pa spoznali slovensko kulturo in družbo.

popolnjevalce, priprava na izpit iz znanja slovenščine na visoki ravni). Posamezni izbirni tečaj bomo izvedli, če se bo zanj prijavilo vsaj pet študentov. **Kraj izvedbe tečaja:** Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, Ljubljana. **Potrdila in spričevala, potrdilo o udeležbi:** ob koncu Zimske šole boste dobili potrdilo, da ste se udeležili tečaja slovenskega jezika

vanj o slovenski kulturi, delavnic in športnih dejavnosti. Teh dejavnosti se boste lahko udeleževali v popoldanskem času, plačilo zanje pa je zajeto v šolnino. **Udeleženci:** Zimska šola je namenjena vsem, ki se želijo naučiti slovenščine. Udeleženci morajo biti stari najmanj 18 let.

Cene: 400 evrov za dopoldanski tečaj s spremljevalnim programom, 155 evrov za izbirni popoldanski tečaj. V ceno šolnine so všteti jezikovni tečaji in spremljevalni program. Učbenik boste kupili na tečaju po prvem srečanju s skupino. V ceno poleg tega ni všteto opravljanje izpita iz znanja slovenščine. **Prijave in plačilo:** na tečaj se lahko prijavite s prijavnico na naši spletni strani (<http://www.centerslo.net/prijavnice/zimska12-prijavnica-slo.asp>) do 9. januarja 2012. Ko bomo prejeli prijavnico, vam bomo po navadni ali elektronski pošti poslali račun. Tečaj je treba v celoti plačati najkasneje do 13. januarja 2012. Potrdilo pošljite na naš e-naslov center-slo@ff.uni-lj.si, po faksu (+386 (0)1 241 86 44) ali na naš poštni naslov (Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, Kongresni trg 12, SI-1000 Ljubljana). Prosimo vas tudi, da imate kopijo potrdila o plačilu s seboj na začetku tečaja, ker bomo tako lažje razjasnili morebitne nejasnosti. Po prejetju potrdila o plačilu vam bomo poslali sprejemno pismo in informativno gradivo o Zimski šoli. **Štipendije:** zamejci in potomci slovenskih zdomcev in izseljencev lahko zaprosijo za štipendijo. Prijavnico je treba poslati do 31. decembra 2011 na naš e-naslov, po faksu ali na naš poštni naslov. **Z veseljem vas pričakujemo v Sloveniji!** Fotografije 15. in 16. Zimske šole slovenskega jezika si lahko ogledate na spletnem naslovu: <http://picasaweb.google.com/apple.aphex>

Potek in trajanje: 23. 1. - 3. 2. 2012

Dopoldanski tečaj: vsak dan po 4 šolske ure, 40 ur, od ponedeljka do petka od 9.00 do 12.30

Izbirni popoldanski tečaj: če se želite še intenzivneje učiti slovenščine, se lahko odločite za izbirni popoldanski tečaj, to je dve dodatni šolski uri pouka na dan, vsak dan po 2 šolski uri, 18 ur, od ponedeljka do petka od 14.00 do 15.30. Glede na stopnjo znanja lahko izbirate med naslednjimi tečaji: za začetnike (konverzacija s fonetiko), za nadaljevalce (konverzacija za nadaljevalce), za izpopolnjevalce (konverzacija za iz-

na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani.

Kreditne točke: uspešno končana Zimska šola (dopoldanski in izbirni tečaj, skupaj 58 ur) je ovrednotena s 3 kreditnimi točkami (ECTS).

Potrdilo o znanju slovenščine: če želite pridobiti uradno spričevalo o znanju slovenščine, se lahko po koncu Zimske šole udeležite izpita iz znanja slovenščine, ki ga izvaja Izpitni center pri Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik. **Spremljevalni program:** v Zimski šoli poleg jezikovnega tečaja poteka tudi pester spremljevalni program, ki je sestavljen iz pred-

Predstavitev programov Slov.I.K.-a v letu 2011-12

Bogata izbira izobraževalnih tečajev

Slov.I.K. predstavlja izobraževalne programe, ki jih bodo izvedli v šolskem letu 2011-12.

Ekstra – program za dijake višjih srednjih šol s slovenskim učnim jezikom v Italiji

Program se bo letos izvajal v Trstu in v Gorici. Na obeh lokacijah bo potekal v obliki delavnic. Predvidenih je šest delavnic za starejšo skupino dijakov (3., 4. in 5. razred) in tri delavnice za mlajšo skupino (1. in 2. razred, letos samo v Trstu). Dodatne dejavnosti: štipendije za poletne šole, tečaji tujih jezikov in računalništva, pomoč pri učenju.

Multidisciplinarni program – za univerzitetne študente, ki so opravili maturo na šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji

Program poteka od oktobra do maja in predvideva 60 ur predavanj in delavnic, ki se izvajajo v Trstu in Gorici ob sobotah zjutraj. Vsebine programa segajo od ekonomskih, družbenih in pravnih tem do področij komunikacije, umetnosti, znanosti. Študenti imajo možnost pridobivanja univerzitetnih kreditov. Dodatne dejavnosti: organizacija delovnih praks, štipendije za poletne šole, tečaj poslovne komunikacije v slovenskem in an-

gleškem jeziku, individualno raziskovalno delo.

Kadrovsko izobraževanje: program Vodenje ustanov slovenske narodnostne skupnosti v Italiji

V kadrovskem in vseživljenjskem izobraževanju so doslej izvajali krajše programe. V letu 2011-12 bodo prvič izvedli daljši, 60-urni program, ki ga namenijo današnjim in prihodnjim vodilnim kadrom slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Program bo

Umberto Galimberti

potekal ob petkih popoldne, od januarja do maja 2012, v Trstu in Gorici.

Dodatne dejavnosti: organizacija delovnih praks, štipendije za poletne šole, tečaj poslovne komunikacije v slovenskem in angleškem jeziku.

Alumni program

Letos načrtujejo prvo študijsko alumni srečanje, in sicer v obliki "dela na primeru". Nekdanji študentje Slov.I.K.-a bodo en vikend

intenzivno delali na analizi nekega primera in na sintezi sklepov. Gre za inovativen študijski pristop, ki omogoča aktivno udeležbo tečajnikov, spodbuja kreativnost, uvaja v timsko delo in hkrati ovrednoti samostojnost posameznikov. Dodatne dejavnosti: organizacija delovnih praks, štipendije za poletne šole.

Seminarij

Na Slov.I.K.-u izvajajo letne cikluse seminarjev, ki so sicer odprtega tipa, namenjeni pa so predvsem strokovni javnosti; tema letošnjega ciklusa je Politika in ekonomija. Gostje Slov.I.K.-a bodo Bartolomeo Sorge, Dušan Mramor, Rudi Rizman in drugi predavatelji. V letu 2011-12 je predvidenih pet seminarjev, od decembra 2011 do maja 2012.

Javna srečanja

Javna srečanja so namenjena najširši javnosti. Gostje so znani slovenski, italijanski in tuji intelektualci. Letošnji gost bo Umberto Galimberti, znani italijanski filozof in kolumnist. Javno srečanje bo 10. novembra v Kulturnem domu v Gorici.

Izobraževalne programe Slov.I.K. izvaja v sodelovanju in ob podpori podjetij, ustanov in visokošolskih zavodov, ki so člani konzorcija.

Vsem se iskreno zahvaljuje za pomoč.

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Trije sinovi in mala punčka

Sinoči sem prejela elektronsko pismo, ob katerem sem obnemela. Prijateljica iz Walesa mi sporoča, da se je najina skupna prijateljica izselila iz hiše, v kateri je preživela zadnjih pet let. Pet let z ovdovelim moškim, njegovimi tremi sinovi v starosti od devet do sedemnajst in novim življenjem, ki ga je simbolizirala njuna skupna punčka Rhodd. V teh petih letih sem na razdaljo sledila novim korakom v Sianinem življenju, delikatni vzpostavitvi odnosa s sinovi, ki so ostali brez matere, pisala mi je o skupnih trenutkih, smejala sem se ob njenem omenjanju neznanskih količin kuhanega krompirja in mineštre za regiment. Živo se spominjam pisma na skorajda prosojnem papirju, njene elegantne kaligrafije, ki bi bolj sodila v 19. stoletje. "Drži se": noseča sem. V 42. letu starosti sem nepričakovano noseča in presrečna!"

V letih sem potem vsaj enkrat letno prejela malo fotografijo nasmejane valižanske punčke, ki s svojimi nor-dijskimi barvami še najbolj spominja na kakega keltskega škrtaka. Pisala sem ji čestitke za fantka Rhodda... in potem izvedela, da je Rhodd valižansko ime za deklico... V zadnjem pismu me je Sian spraševala, ali znam komunicirati preko Skypa. "Najstarejši Markov sin je za leto dni na študijski izmenjavi v Franciji, tako da si ob večerih redno telefoniramo." Saj vem, da je v življenju marsikaj veliko hujšega, zadošča, da natipkaš ime katerekoli afriške države, in ti bo splet natresel stotine podatkov o množičnih pobojih, načrtih posilstvih, milijonih otrok, ki nimajo moči, da bi vstali. In vendar predstavljajo naše življenje tudi zelo privatne bolesti manjše dimenzije, ki človeku odvzamejo občutek tal pod nogami. Verjamem, da je za Sian

bilo tako. Po petih letih molčeči in sramežljivi oče treh sinov in male punčke izjavi, da se njuna skupna pot tu prekine. Saj vem, da bo zmogla. V nekaj tednih je najela stanovanje in si našla službo pomožne učiteljice v hčerkinji šoli. Prej je pol dneva doma prevajala šolske učbenike iz angleščine v valižanščino, preostale ure dneve pa bila izključno mama trem sinovom zelo različne starosti (in potrebi!) in petletni punčki.

Malodane vsakdo je doživel kak bolj ali manj hud ljubezenski brodolom, skorajda vsakdo pozna tisti nejasni občutek odtujenosti od vsega, želje po tem, da se pretvoriš enostavno v bubo, vsakdo pozna tudi nejasni občutek nemira, mor-da celo jeze. Vsakdo ve tudi, da nov življenjski začetek predpostavlja krizo. Biti na kolenih nosi v sebi tudi nabitost moči, da se drugače dvigneš.

In vendar vem, da je njena situacija v mnogočem različna. Kaj pomeni biti nova mama sinovom, ki so se le v času odprli? Kaj pomeni danes zanje nov odhod? Kako se bo odnos, ki se je med njimi stkal, ohranil v

prihodnosti?

Sinoči sem v italijanskem dnevniku prebirala reportažo o dedkih in babicah v današnji družbi. Med različnimi vprašanji, ki jih današnja socialno izredno pomanjkljiva družba odpira (generacija starih staršev mora kriti odsotnost socialnih storitev...), me je presunilo pismo starega starša: "Mislim, da se premalo pozna odnos, ki se stke z vnuki. Danes je moja vnukinja stara šestnajst let. Že dalj časa je ne vidim. Pred leti se je sin ločil od žene, ona se je v drugo poročila, imela druge otroke, žal imamo zelo napete odnose, predvsem, ker sva bila z ženo prikrajšana odnosa, ki je obstajal z deklico, ki je danes že najstnica. To kravavo boli".

Spomini na pretekle lepe, a tudi hude čase (5) Življenje je zgodba ...

"Zgodba" o koncentracijskem taborišču na Rabu

V članku o taborišču v Gonarsu sem omenil internacijo moških iz občine Device Marije v Polju pri Ljubljani leta 1942 in njihovo reševanje iz koncentracijskega taborišča na Rabu. Pripomnil sem, da je to "posebna zgodba". V nočeh od 29. na 30. in od 30. na 31. avgusta leta 1942 so partizani s pomočjo domačih teren-cev OF hoteli prekiniti obratovanje velike tovarne papirja na Vevčah (na sliki). Prvo noč so skušali minirati tovarniški dimnik in zažgati skladišče lesa, drugo noč pa zažgati skladišče papirja. Ni se jim posrečilo. Začel je goreti le les na lesnem prostoru in zgorela sta 2 vagona, naložena s papirjem. Prebivalci okoliških vasi so s strahom pričakovali povračilne ukrepe vojaške oblasti. Navadno je vojska po vsakem sabotažnem dejanju obkolila kraj, odpeljala v internacijo ali pred vojaško sodišče moške prebivalce, streljala talce, izropala in zažigala hiše, odpeljavala živino in podobno. **Racija v občini Device Marije v Polju**

Usodnega 31. avgusta so že zgodaj nekateri občani, vsi preplašeni prihiti v občinsko pisarno, kjer je bil v službi Rudi Hirschegger, in sporočili, da od reke Save prodirajo italijanski vojaki in pobirajo vse moške, ki jih najdejo na polju ali doma. Rudi je novico nemudoma sporočil meni – stanoval sem blizu občinskega poslopja – in še nekaterim okoličanom. Zbrali smo se pred poslopjem, ne vedoč, kaj storiti. Zavedali smo se, da gre za povračilni ukrep, ki smo ga po dveh partizanskih akcijah pričakovali, vendar ne tako hitro. Nekateri smo se povzpeli na vrh zvonika, s katerega smo zagledali vojake že čisto blizu vzdolž železniške proge. Hitro smo se spustili z njega, se spet zbrali pred občino ter ugibali, kaj ukrepati: ali se poskriti, zbežati čez

reko Ljubljanico proti hribom ali najti kako drugo rešitev. Preden smo se odločili, je bilo že prepozno: vojaki so nas obkolili. Začeli so nas zganjati proti Prosvetnemu domu, ki je bil bližje občine, in nas pustili v skupini moških, ki so jih pobrali iz hiš iz središča vasi D. M. v Polju in so jih držali zastražene pred Prosvetnim domom. Ta je imel obširno telovadnico, ki je tisti dan služilo vojaščini kot zbirališče za vse prijete iz cele občine in kjer je bilo natrpanih že mnogo segnanih. V skupini pred domom so bili tudi duhovniki: oba

prostor – je vplivalo na nadaljnje dogajanje. Skupini se je približal poveljujoči polkovnik in začel divjati ter vpiti, da smo vsi komunisti. Ko se je eden izmed duhovnikov oglašil, da nismo komunisti, je zarjul: "Tudi duhovniki so komunisti" (Anche i preti sono comunisti). Besen je iztrgal dimnikarju, ki je ves črn s svojim orodjem stal v skupini, železno grebljico in z njo udaril poleg stoječega občinskega slugo, ko je ta nekaj rekel. Nato je odšel na zbirni prostor, skupino pa je pustil tam. V tem se je skupini približal krajevni tajnik italijanske fašistične stranke. Oblečen je bil v uniformo, ki jo je sicer redkokdaj nosil. Poleg civilne oblasti, v katero je

poljska kaplana ter župnik, begunec z Gorenjskega. Verjetno je to dejstvo vplivalo, da te skupine niso takoj nagnali na zbirni prostor, ampak jo zadržali zunaj njega. Nisem se pustil potisniti v skupino, upiral sem se, češ da sem italijanski državljani, rojen v Camporosso – Tarvisio. Kazal sem dovolilnico, na kateri je bilo zapisano, da se kot italijanski državljani smem podajati prek meje Ljubljanske pokrajine v Italijo do Trbiža. Imel sem srečo, da sem pritegnil pozornost nekega tam navzočega oficirja, ki je dokument vzel in ga začel pregledovati. Tako sem ostal z njim izven skupine. To srečno naključje – kot tudi dejstvo, da te skupine z duhovniki niso takoj nagnali na zbirni

spadala tudi policija in jo je izvajal t. i. visoki komisar, ter vojaške oblasti (v Ljubljanski pokrajini je bil nastanjen XI. armadni zbor), ki je po Mussolinijevi odredbi od januarja 1942 prevzela obrambo in od maja istega leta tudi varstvo javnega reda, je kot tretja oblast delovala še italijanska fašistična stranka, in sicer na kulturnem, prosvetnem, socialnem, gospodarskem in športnem področju. Ta je bila organizirana kot v Italiji po starostnih kategorijah in področjih delovanja, teritorialno razdeljena na sektorje. V večjih krajih so bili nameščeni krajevni tajniki – tako tudi v D. M. v Polju –, ki so večinoma uradnovali na sedežu občine.

Martin Kranner

Prepoved Titove ceste v Ljubljani

Pretveza za nove polemike o slovenski preteklosti

V Sloveniji, pa tudi v delu tuje javnosti, še zmeraj vzbujajo ocene in komentarje odločitve ustavnega sodišča, ki je prepovedalo poimenovanje ene izmed novih cest po nekdanjem jugoslovanskem voditelju Josipu Brozu-Titu. Presenečenje med t. i. navadnimi ljudmi in tudi v političnih strankah je bilo veliko, ker je bil omenjeni sklep najvišjega sodišča v slovenski državi povsem nepričakovan, temveč tudi zaradi prepričanja in celo bojazni, da bo omenjena prepoved spodbudila nove polemike o spravi in nasploh o bližnji preteklosti slovenskega naroda. Bojazni se že uresničujejo, saj časniki in druga občila levosredinskega izvora in usmeritve sicer poročajo, da je odločitev ustavnega sodišča treba spoštovati in izpolnjevati, vendar ob tem poudarjajo nekakšno zgodovinsko pomembnost Josipa Broza-Tita tudi za dobrobit Slovenije, molče pa, da je bil tudi posebej naveden nasilja in kršitev človekovih pravic v obdobju nekdanje skupne države Jugoslavije. Sredstva javnega obveščanja so torej posredno obšla soglasno sprejeto prepričanje ustavnih sodnikov, da je bilo namreč poimenovanje ceste v slovenskem glavnem mestu po Josipu Brozu-Titu "protiustavno, saj krši načelo spoštovanja človekovega dostojanstva". Ustavno sodišče je v svoji odločbi tudi za-

pisalo, "da pri presoji ni ugotavljalo niti zgodovinskih dejstev in okoliščin niti konkretnih ravnanj Josipa Broza-Tita, ampak skladnost odloka mestnega sveta v Ljubljani z vrednotami, na katerih temelji slovenska ustava". Najbolj populističen, najbrž tu-

raziskavi, podprlo ga je 60% vprašanih Ljubljančanov". Odločitev ustavnega sodišča bo zagotovo predmet nadaljevanja predvolilne kampanje v Sloveniji. Eden od pobudnikov ustavne presoje Jernej Vrtovc iz Mlade Slovenije (to je podmladek politične stranke Nove Slovenije, kršćansko-ljudske stranke) je po sprejetju odločitve ustavnega sodišča opozoril, "da je bil Tito sinonim za nekdanji totalitarni režim, pod katerim je veliko Slovencev umrlo nasilne smrti v povojnih pobojah. Z odločitvijo ustavnega sodišča sta v Sloveniji končno dobili svoje mesto tudi demokracija in pravna država. Odločitev je lahko v velik razmislek tudi drugim slovenskim občinam, ki imajo še vedno ulice in trge poimenovane po Josipu Brozu-Titu, da te odstranijo". Dodaja, da je v Sloveniji po Titu poimenovanih še 13 trgov in ulic. Pomeni odločitev ustavnega sodišča, da bi se to lahko spremenilo? V Velenju (nekoč se je imenovalo Titovo Velenje) stoji največji kip nekdanjega predsednika SFRJ. Ob tem navajamo, da so nekoč v prejšnji državi tudi Novo Gorico hoteli poimenovati v Titovo Novo Gorico. Politično utrujeni pa objavljajo ankete in raziskave o tem, katera stranka ali koalicija strank in gi-

banj utegne zmagati na bližnjih predčasnih parlamentarnih volitvah. Največjo podporo že dalj časa uživata Slovenska demokratska stranka in njen predsednik Janeza Janša, oslajeno levico pa naj bi podprli ljubljanski župan Zoran Janković. Toda ugibajo, ali bo ambiciozni politik s svojo novo stranko in kandidatu za predsednika vlade v naslednjem mandatu poskušal oslabiliti druge stranke t. i. levice, zlasti stranke socialnih demokratov in njenega predsednika Boruta Pahorja, ali pa bo poskušal na volitvah premagati vodjo opozicije Janeza Janšo. Ankete govorijo v prid Janeza Janše. Če bi v Sloveniji obstajala možnost neposrednih volitev predsednika vlade, bi v sedanjem stanju duha v Sloveniji 24% volivcev za premierja izbralo Janeza Janšo, 17% volivcev bi se odločilo za Zorana Jankoviča, 9% slovenskih volivcev pa bi za predsednika nove vlade ponovno izbralo Boruta Pahorja. Za politične razmere v Sloveniji velja kot nekaj normalnega lik Zorana Jankoviča, ki ob vsaki priložnosti zatrjuje, da je levičar, hkrati pa na najbolj nazoren način pooseblja bogatega slovenskega kapitalista. Ponavljajo se vlogi v župnišču V novem akademskem letu obiskuje univerze v Ljubljani, Mariboru, Kopru in Novi Gorici več kot 100.000 študentov. Žal pa moramo v kroniki dogodkov v Sloveniji poročati tudi o novih primerih vlomov in župnišču. Neznanci so prejšnji teden vlomili v župnišče v Sodražici, Velikih Poljanah, Sv. Gregoriju, Škocjanu pri Turjanku in v Novi Štifti. V enem primeru so napadli celo župnika, mu grozili in ga zvezali, so sporočili iz Slovenske škofovske konference. Opozarjajo na budnost.

Marian Drožek

Kaj bo treba postoriti po volitvah?

Štiri slovenske tragedije

Ljubljanskega župana Zorana Jankoviča je za mandatarja podprla pisana množica znanih Slovencev, med katerimi (nekoliko nepričakovano) izstopa starosta slovenske parlamentarne demokracije in eden od očetov slovenske ustave, France Bučar. Čeprav je njegov nastop na volitvah, pa čeprav z "Listo Zorana Jankoviča" že dokaj gotova različica dogodkov, se je ljubljanski župan o svoji kandidaturi za mesto predsednika vlade izrekel po zaprtju redakcije. Tako da bomo o tem nekoliko več poročali naslednjič. Vse kaže vsekakor, da bomo na decembrskih volitvah spremljali dvoboj med Janezom Janšo in Zoranom Jankovićem. Nihče izmed njiju ni v politiki novinec, čeprav se ljubljanski župan ni še nikoli meril na nacionalni ravni. In država potrebuje danes veliko pozornosti in skrbnosti, da ne zdrsne na že tako zelo spolkzem terenu visokega zadolževanja. Že prejšnji teden smo v grobih obrisih prikazali težave Slovenije in nujne probleme, s katerimi se bo moral soočiti naslednji premier. Tokrat jih bomo nekoliko natančneje razdelili in opremili z natančnejšimi številkami.

1. težava, javne finance: slovenski javni dolg (v višini 16,4 milijarde evrov oz. 45 odstotkov BDP) v glavnem sestavlja zunanji dolg oziroma dolg do tujih vlagateljev, predvsem odkupovalcev slovenskih obveznic. Zunanjega dolga ima Slovenija za 10 milijard evrov. Kaj to pomeni? Nič drugega, gledano v srednjeročni in dolgoročni perspektivi. Sloveniji so bonitetne agencije znižale oceno, prav tako so znižale oceno vsem večjim slovenskim bankam. To

pomeni, da bo izdajanje obveznic vse bolj drago, ker bodo dražji donosi za imetnike slovenskih obveznic. Ob tem ne gre pozabiti, da bo že samo odplačevanje glavnice za najete kredite v prihodnjih letih v precejšnje breme za slovensko državo: v naslednjem letu bo zapadlih glavnice za 1,2 milijardi evrov, leta 2014 pa celo 1,8 milijarde evrov zapadlih glavnice. Ob tem je treba poudariti, da bo v prihodnjih letih tudi napovedana gospodarska rast dokaj skrbna. Letošnji BDP naj bi zrasel za 1,5 odstotka, v letu 2012 pa za 2 odstotka. Ker je Slovenija izvozna država, bo dodatna težava tudi napovedan padec rasti v slovenskih gospodarskih partnericah: Nemčija, Avstrija in Madžarska naj bi prihodnje leto zrasle za samo 1,8 odstotka, Italija celo za samo 0,8 odstotka. Ker se v bližnji prihodnosti napoveduje nova recesija, bi lahko ti podatki v kratkem dobili še nekoliko bolj tragične podobe.

2. težava, bančništvo: Banke v večinski državni lasti so bile doslej vselej poligon za strankarske apetite. In to se še kako pozna pri njihovem delovanju. Redne dokapitalizacije se vedno izkažejo za prešibko finančno injekcijo. Namesto da bi NLB in NKBM bili stebra slovenskega gospodarstva, se vse bolj kažejo kot majava postojanka brez pravih temeljev. Tudi ob največji banki sta bili deležni večkratnih znižanj bančnih ocen (kar spet pomeni dražje

obresti za stranke), dokapitalizacije pa so vse prej kot uspešne. Medtem ko se je NKBM že pomerila z realnostjo trga in je vrednost njene delnice, ki je bila pred nekaj meseci kotirana na varšavski borzi, že močno upadla, je za NLB nevarnost v tem, da še vedno nima strateškega investitorja, ki bi moral po prvotnih načrtih vložiti 400 milijonov evrov svežega kapitala do konca letošnjega leta. Tujim investitorjem se zdi cena delnice 116 evrov (toliko jo ocenjuje država in toliko je država

Zoran Janković

plačala delnico ob zadnji 250-milijonski dokapitalizaciji) pretirana. Tujci bi delnico plačali manj: v tem primeru bi se državna dokapitalizacija močno razvrednotila. Sorazmerno bi namreč z nižjo ceno delnice dobili večji delež, kot so ga davkoplačevalci ob višji ceni.

3. težava, gospodarstvo: Težave, ki pestijo gospodarstvo, so podobne tistim, ki pestijo državo: v prvi vrsti gre za prezadolženost. Banka Slovenije je v letošnjem poročilu o finančni stabilnosti ugotovila, da imajo slovenska podjetja za vsak evro kapitala 1,4 evra dolga. In to je označila kot zelo hud problem. Gre dejansko za posledico politike iz časa konjunktura, ko so banke z zelo nizkimi obrestnimi merami izzivale fizične in

pravne osebe k najemanju posojil. Ob tem je v Sloveniji veljala tudi strankarska logika podeljevanja kreditov prijateljem in znancem. V trenutku, ko se je razpočila kriza, banke niso bile sposobne več odlagati kreditov omenjenim prijateljem in znancem. In začel se je pokol, predvsem v gradbeni panogi, ki je danes v Sloveniji bolj ko ne terminalni bolnik. Gradbinci imajo povprečno za vsak evro kapitala kar 4 evre dolgov.

4. težava, prometna infrastruktura: Če za trenutek odmislimo hudo preplacane avtoceste (13 milijard evrov namesto slabih 10), ima Slovenija še cel kup težav. Luka Koper, ki bi morala biti kura z zlatimi jajci, se že dalj časa bori z notranjimi in zunanji težavami. Med notranje sodi poslovanje zadnjih let, v zadnjih mesecih pa so na dan prišla tudi nezadovoljstva žerjavistov, ki so v času poletne stavke dodobra prestrašili upravo. Zunanje težave so v tem, da logistika ne omogoča dovolj kakovostne povezave Luke s Slovenijo in tujino. Slovenske železnice so pravo infrastrukturo razsulo, tako s finančnega kot logističnega vidika. Tudi prevozniki na štirih kolesih so v Sloveniji vse prej kot v dobrem stanju. Intereuropa životari v izgubah, Viator&Vektor je že končana zgodba. Če k prometni infrastrukturi pristajemo še Adrio Airways, je slika popolna: preza- dolženega letalskega prevoznika pred besom bank upnic rešuje, kdo drug kot država. Bolj kot o popolni sliki bi lahko govorili o popolni katastrofi.

Andrej Černič

Kratki

Trilogija Nede R. Bric v SNG Nova Gorica

Kot je napovedano na spletni strani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, si bodo gledalci sredi oktobra, ob rojstnem dnevu Simona Gregorčiča, v novogoriškem gledališču lahko ogledali Primorsko trilogijo Nede R. Bric, igralke, režiserke in scenaristke, ki se je v treh svojih predstavah ukvarjala s preteklostjo domačih krajev, saj je prepričana, da nam pogled v zgodovino lahko pomaga razumeti in oblikovati našo sedanjost.

S prvo, Trieste – Alessandria Embarked (Štorija od lešandrink), je leta 2005 ugledališča ideje o srečanju treh sodobnih žensk

različnih generacij, ki potujejo na ladji iz Trsta v Aleksandrijo. Vsaka na svoj način uteleša princip aleksandrink – žensk z Goriškega, ki so ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja z veliko žalostjo in neizmernim pogumom odhajale v Aleksandrijo kot dojitelj, guvernante, sobarice, kuharice... ter s prisluženim denarjem omogočile preživetje svojim bližnjim. Izvirni dramski tekst je po obsežni študiji pisem in raznih zgodovinskih virov napisala Dragica Potočnjak, Neda R. Bric pa v svojem režiserskem prvencu ob Daši Doberšek in Jadranki Tomažič tudi igra v eni izmed treh vlog. Predstava je nastala kot produkcija Zavoda Maska Ljubljana. V avtorskem projektu Eda – zgodba bratov Rusjan (zanj je Neda R. Bric sama napisala besedilo) je leta 2009 združila dramsko zgodbo, sestavljeno iz ključnih trenutkov iz življenja slovenskih pionirjev letalstva, s filmskimi odlomki iz življenja dveh sodobnih izmišljenih umetnic, slavne matere in hčere, ki se prebija skozi ustvarjalno krizo. Tudi v tej predstavi je z inventivnim spojem dveh različnih medijev ter v soočenju dveh zgodb, ki ju družijo strah in strast do letenja (ustvarjanja), oblikovala izjemno domišljen in odmeven gledališki dogodek, nagrajen na ptujskem festivalu SKUP z nagrado za posebne umetniške dosežke. Igrajo Ivan Peternej, Robert Prebil, Daša Doberšek, Jožica Avbelj in Ivo Barišič (na sliki). Predstava je koprodukcija SNG Nova Gorica in Slovenskega mladinskega gledališča Ljubljana.

Zadnja predstava trilogije Kdor sam do večera potuje skoz svet (o Simonu Gregorčiču) je bila premierno uprizorjena minuli mesec v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica. Tudi tokrat je Neda R. Bric na podlagi zgodovinskih dejstev (pesnikovega opusa, korespondence in biografskega gradiva) ustvarila avtorski projekt v žanru dokumentarne fikcije. V njem je bolj kot "mitološki" profil pesnika poudarila "Gregorčiča za današnjo rabo", z vsemi vprašanji in razmisleki, ki nas danes vznemirjajo. V poetičnem dramoletu je namreč prepletla biografsko dramo s pogovorom, ki se v nam bližnjem času odvija med sestro in njenim bratom duhovnikom. Igrajo Peter Harl, Blaž Valič, Ivo Barišič, Vesna Vončina k. g., Dušana Ristić, Gorazd Jakomini, Marjuta Slamič in Matej Puc k. g. Vse tri predstave bodo odigrane (ena je že bila na sporedu) na velikem odru SNG Nova Gorica: Eda – zgodba bratov Rusjan v torek, 11. 10., ob 20.00; Trieste – Alessandria EMBARKED (Štorija od lešandrink) v četrtek, 13. 10., ob 20.00. Kdor sam do večera potuje skoz svet (Simon Gregorčič) v soboto, 15. 10., ob 20.00 (na rojstni dan Simona Gregorčiča). Po predstavi bo pogovor z Nedo R. Bric, ki ga bo vodila Ingrid Kašca Bucik. Ob nakupu vstopnic za dve predstavi iz Primorske trilogije gledališče podarja tretjo.

Gorica v verzih/Gorica in versi in premiera videospota Goriciani!

V četrtek, 20. oktobra, ob 20.00 bo na Mostovni v Čitalnici Babel odprtje razstave pesmi natečaja Gorica v verzih. Razglašene in nagrajene bodo tri najboljše pesmi v slovenskem in tri najboljše pesmi v italijanskem jeziku. Ob tej priložnosti bo ob 20.45 v mali dvorani premierno prikazan videospot Goriciani! Valterapa, pod katerega se podpisujeta Kaja Trkman in Mojca Valič. "Nisi še kdaj slišu ku nam pravijo odzadi? Goriciani! Goriciani! V Kopru, Mariboru, Novem mestu in Ljubljani. Goriciani! Goriciani!"

Z 9. strani

Zelo težko je ...

Pri tej levitvi v najstniška občutja in ravnanja jima je bila gotovo v veliko pomoč prisotnost dijakov Umetniške gimnazije Nova Gorica, ki so pobliže spremljali nastajanje predstave s konkretnimi predlogi in verjetno v Kristofu in Drugem našli del sebe. Igralki se tudi zelo dobro znajdeti z mikrofonom v roki ob petju raperske pesmi (ta je delo Valterapa, fanta iz Solkana, ki ga dobro poznajo v svetu raperske glasbe), ki jo seveda spremljajo primerni gibi, za kar je poskrbel koreograf Sebastijan Starič. Nenavadna predstava z nekaterimi prebliski igre v igri nima scenskih elementov, pač pa kar

nekaj rekvizitov (scenograf Damir Leventić), ki so sicer vsi spravljani v veliki šolski torbi. Z njo na ramenih se na začetku predstava Kristof in Drugi. Tako zamišljena predstava lahko čim bolj svobodno potuje po solah, da bi najstniški dijaki, ki jih "vsak vetrič" lahko spihne na slaba pota, ob vide-nem skušali še sami postati boljši, potisniti nasilni nagon v ozadje oz. ga premagati, kar pa ne storita Kristof in Drugi. Škoda, v predstavi ni opaziti pozitivne note ali konkretnega namiga, da bo Kristof resnično premagal Drugega v sebi in se poboljšal.

Iva Koršič

SKULTURA 2001 Kiparsko srečanje na Jeremitišču

Tudi šesta kolonija je nadvse uspela

Kiparsko srečanje, ki ga društvo sKultura 2001 prireja vsaki dve leti v Štandrežu, je že postalo sinonim posebnosti in obremenjenosti. Zaradi vsega tega se umetniki od blizu in daleč radi vračajo ter se s svojimi različnimi umetniškimi govoricami med seboj bogatijo in oplajajo. Tako je bilo tudi v dneh od 1. do 8. oktobra, ko se je na šesti koloniji - v priredbi omenjenega društva in krajevne skupnosti ter pod pokroviteljstvom deželne, pokrajinske in občinske uprave ter Fundacije Carigo na Jeremitišču - zbralo deset mojstrov iz Italije in Slovenije. V jutranjih in popoldanskih urah so z dleti, kladivi, sekirami, motornimi žagami in drugimi orodji obdelovali les in kamen, manjša skupinica je pripravila mozaik. Poseben praznik pa so organizirali zadnji dan, v soboto, 8. oktobra, ko so na dvorišču domačije Bojana Makuca s predvajanjem diapozitivov prikazali opravljeno delo - večer je povezovala Cristina Marussi - in nagradili udeležence. Valentina Agnesone, Giulia Crainich, Aurora Folloni in Giada Salice s šole mozaika v Spi-

limbergu so se odločile za skupinsko delo v obliki mozaika, ki predstavlja nepretrganost življenja, ki se nadaljuje v neskončnost. Pri kompoziciji so uporabljale različne barve, zlasti svetle in rdečo, ki predstavlja življenje. V svojo stvaritev so dodale tudi koščke kamnov, ki so jih uporabljali ostali umetniki, in tako poudarile, da so se na srečanju čutile povezane z ostalimi ustvarjalci. Vittorio Balcone iz Ločnika je svoji kamniti umetnini dal ime Veter in voda. Stilizirana podoba dveh naravnih elementov je zelo izrazita, saj oba oblikujeta naravo v različne podobe. Umetnik je v Gorici že izdelal več kamnitih spomenikov. Pred palačo pokrajinske uprave stoji njegov spomenik bratoma Rusjan ob 100-letnici njunega prvega poleta, v kasarni in Spominskem parku pa obeležje padlim orožnikom v Iraku. Delo Jureta Fingušta, absolventa na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani, ima dve lici: na enem je

sonce, na drugem pa luna. Dva elementa spremljata človeka in pogojujeta njegovo življenje. Sonce je na kamniti plošči vlit iz brona, luna pa iz aluminija. Sisto Lombardo iz Bielle v Piemontu je dal svojemu delu iz peščenega kamna iz Mostarja naslov *Kakšen napor!* Lepo in gladko oblikovana skulptura uprizarja dve ležeči človeški figuri, ki se trudita, da bi dvignili zemeljsko oblo. Simbolika dela je v tem, da se še tako velik napor lahko prenese, če se ga lotimo s skupnimi močmi. Torej: v slogi je moč! Umetnik je pred dvema letoma že sodeloval na prejšnjem kiparskem srečanju; tedaj je iz velikega debela sekvoje izklesal medvedko v naravni velikosti z mladičem, kip z naslovom *Materino varstvo*, ki so ga pred nekaj meseci postavili v park goriške občinske palače. Michele Petruz iz Doberdoba je iz cedrovega lesa izklesal dve

vitki in elegantni podobi, ki stojita ena ob drugi in izhajata iz iste korenine. Cedrov les daje kipu posebne barvne učinke, ki jih je umetnik poudaril s posebnim lakom. Na gledalca vpliva delo zelo pozitivno v vrednotenju človeške podobe, pa čeprav je zelo stilizirano. Bojan Puklavec z Akademije za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani se je na Jeremitišču lotil kamnitega bloka in z reliefi okrasil štiri stranice s tipičnimi motivi iz štandreske kmečke tradicije. Na tem spomeniku slovenskemu kmetu je upodobil ženske s košaro na glavi, purane, mlekarice, burelo, šparglje in seveda "vržote". Umetniku gre priznanje, so povedali na zaključnem večeru kolonije, da se je popolnoma vključil v prostor in čas, kjer je izdelal svojo umetnino. Nika Šimac iz bližnje Vipavske se uspešno ukvarja z umetnostnim oblikovanjem. Ko je prišla na Jeremitišče, je imela namen izdelati manjšo leseno skulpturo. Ko pa so ji ponudili tri ogromne cedrove hlode, se je najprej malo ustrašila, toda takoj je spremenila svoj prvotni načrt in se lotila obdelave lesa. Izdelala je mogočen portal, ki ima v prečnem elementu lepo oblikovane dekoracije. Predsednik štandreskega rajon-

Skupinska slika ob koncu srečanja (foto DPD)

skega sveta in eden glavnih pobudnikov kiparskega srečanja Marjan Breščak nam je v soboto povedal, da se prireditve stopnjuje, razvija in lepo raste. Umetniki se vedno pogostje odločajo za kamen, element, ki se še najbolj ohrani. Zanimivo je tudi, da se je tokrat pojavil mozaik, "saj so si štiri dekleta - po junijski navdušujoči izkušnji - res želela še biti prisotna med nami in delati ob drugih umetnikih". Ti so se spet dobro znašli, nekateri se radi vračajo. "Danes so nas kar trije že prosili, če jih naslednjič lahko povabimo". Umetnine so res lepe, "morda se še sami ne zavedamo, kakšno vrednost imajo". Organizacija je

bila tudi tokrat dobra, so nam povedali; Breščak: "Potrebno je veliko truda, biti moramo pač prisotni, zadoščenje pa je veliko, tako da na trud kmalu pozabimo". Goste so pospremili po širši Goriški, "pomembno je, da se lepo znajdejo in so zadovoljni". Zelo so cenili tudi obisk ljudi, še zlasti vaščank, ki so se rade nosile sladice in podobno: "Tudi to jim pomeni, da smo jim blizu". Ko so se umetniki, organizatorji, Jeremitarji in drugi udeleženci praznika ob koncu uradnega zaključka kolonije zadržali ob mizah s tipičnimi štandreskimi dobrotami, je bilo v zraku občutiti tisto prijetno družabno vzdušje, srčnost in domačnost, pristnost in prisrčnost, zaradi katerih je štandresko kiparsko srečanje uspešno in bo gotovo tudi v prihodnje še uspevalo. / DD

Pridelovalci vina na Oslavju

Ribolla gialla Oslavia. The book

V Gorici je od 22. do 25. septembra potekala prireditev "Obmejni okusi" - "Gusti di frontiera". Na letošnji prireditvi je bilo več kot 300 stoj-

naričnih dobrot s celega sveta je privabila nešteto obiskovalcev. Seveda so tudi vina odigrala pomembno vlogo, prav zato je združenje Proizvajalcev rebule z

in podnebje in tako so se pridelovalci zelo navezali nanjo. Da bi ji povrnili radodarnost, so se odločili, da ji poklonijo knjigo v treh jezikih, angleščini, italijanščini in slovenščini, s krasnimi slikami. Ta načrt so uresničili tile proizvajalci rebule: Dario Princic, Nicolo' Bensa, Silvan Primosic, Rinaldo Fiegl in Stanko Radikon. V parku KBcentra je Marko Primožic predstavil knjigo skupaj z novinarjem Stefanom Cosmo, pisateljem Gigijem Brozzonijem, slikarjem Virgilom Fidanzo in z omenjenimi vinogradniki. Avtor je povedal, kako se je zaljubil v naša Brda, kako je spoznal rebulo in ljudi, ki jo gojijo. Na predstavitvi se je zbralo veliko domačinov, priznanih proizvajalcev vina, konzorciji Collio Carso, znanci in prijatelji. Občinstvo so pozdravili tudi Patrizia Felluga, predsednica Collio, in njen oče Marco Felluga, nekdanji predsednik, in Silvan Peršolja, direktor kleti Goriška Brda, ki je počastil udeležence z nagovorom o pristni kapljici rebule. Sledila je pokašnja šestih različnih rebul. Vsak kozarec se je predstavil z različno barvo, vonjem, okusom in zgodovino...

Proizvajalci rebule: Dario Princic, Niko Bensa, Rado Fiegl, Franko Sosol, Stanko Radikon

nic in pri njej so sodelovali vsi župani občin Gorica, Gradišče, Krmin in ožje Goriške; krasna je bila povezanost z Novo Gorico. Velika ponudba raznovrstnih kuli-

Oslavia izbralo to priložnost, da je predstavilo knjigo "Ribolla gialla Oslavia. The Book", ki jo je napisal Gigi Brozzoni. Na Oslavju je rebula našla pravo zemljo, lego

S kolesom ob Donavi (11)

Od izvira v Črnem gozdu do Budimpešte

Rodovitni Wachau

Pred Dunajem me je čakal še najbolj opevan del kolesarske poti po Avstriji skozi vinorodno pokrajino Wachau. Zaradi vseh slišanih in prebranih "ohin-spluhov" sem pričakoval nekaj pravičnega, dobil pa območje, sila podobno naši spodnji Vipavski dolini, ki jo lahko s kolesom obiščem vsak dan, tako da me je Wachau pustil precej hladnega. V Willendorfu sem si ogledal najdišče znamenite Willendorfske venere, 11 centimetrov visokega kipca, simbola plodnosti, enega najbolj estetsko dovršenih kipcev iz obdobja stare kamene dobe. Tik ob mestu, kjer so graditelji železničarske proge leta 1908 našli kipec, stoji danes spomenik, nekajkrat povečana kopija kipca. Bolj kot po samem najdišču in debelušni "magni materi" se mi je Willendorf vtisnil v spomin po srečanju zanimivega britanskega kolesarskega para. Šlo je za približno 40 let starega očeta in sedem, mogoče osem let starega sina. Mali je potoval na otroškem gorskem kolesu, oče pa je imel svoje kolo "spredi-zadi" in vsepovsod nabasano s prtljago, saj zahteva potovanje s takim "malim ščurcem" bistveno več odgovornosti, pripravljenosti, kot če se odrasel človek, ki lahko potrpi tudi malo lakote, žeje, mokrote, mraza

ali pripeke, odpravi na pot sam. V znamenitih in lepo urejenih wachauskih krajih, kot so Spitz, St. Michael, Wosendorf, Weisenkirchen in Durnstein, kjer je mogoče v številnih vinskih kletih poskusiti vina, predvsem bela, po katerih pokrajina slovi, se

sem nameraval ob poti malo naoljiti škripajočega Vilija, je prikolesaril mimo. Povedal sem mu, da sem videl njegov bicikel in mu razložil, da ga nisem želel motiti, on pa je potrdil moje domneve in pojasnil, da je šlo za novo vinoteko, kjer je moral preveriti nekaj dejstev, ker jo bo vključil v prenovljeno izdajo turističnega vodnika. Skupaj sva prekolesarila samo nekaj kilometrov, saj se je sam ustavil v bližnjem Steinu. Ob slovesu mi je dejal, da gre naslednji dan z vlakom do Bratislava

Skozi rodovitni Wachau

nisem ustavljal. Ker nikoli nisem bil navdušen vinopivec, za to ni bilo pravega vzroka. Za kratek čas sem postal le pred vhodom v eno "nobel" vinoteko, kjer sem zagledal Matthiasov bicikel, a sem se odločil, da ga ne bom motil med delom ali degustacijo, prepričan, da se bova tako ali tako še videla. In sva se res ujela. Le nekaj minut kasneje, ko

ve, kjer se bo ustavil za nekaj dni, in da se lahko tam spet srečava. Povedal mi je, da ga lahko v slovaški prestolnici najdem v Downtown Backpackers Hostelu, ki je dobra izbira zaradi lokacije blizu starega mestnega jedra, pa še notranje dvorišče ima, kjer je mogoče kolesa parkirati pod streho in so na varnem. Nace Novak

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Polj

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.

Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 11. oktobra, ob 14. uri.

Tista leta, ki se ne vrnejo več ...

Dobri stari časi

Obrabljen, star in tisočkrat izpisan naslov za temo, o kateri sem verjetno že pisala, pa si vendar ne morem kaj, da ne bi potarnala vsaj papirju, ko že drugim ne morem. Sicer ne gre za večjo nesrečo, samo pralni stroj je odpovedal, nič takega bi človek rekel, saj na tisoče ljudi in otrok umira zaradi bolezni in lakote. Nič takega, no, razen tega, da imajo pralni stroji dandanes svojo ceno, a to bi še nekako šlo, saj, če dobiš nekaj, kar je vredno in ti olajša življenje, je pač pošteno, da to tudi plačaš. Problem je pač v tem, da se je to zgodilo že drugič v šestih letih; prvi pralni stroj, ki sem ga kupila točno pred šestimi leti, je namreč tale bedni svet zapustil točno dva meseca potem, ko mu je zapadla garancija. Popravilo je bilo tako drago, da je šel pralni perila na odpad oziroma v klet k nekemu znanecu, ki je potreboval rezervne dele. Mi smo seveda romali v osvojevalna nakupovalna središča, tavalili med dolgimi vrstami pralnih, sušilnih ter pralno-sušilnih strojev, z bojaznijo in upanjem gledali tablice s cenami, na pamet računali in se dolgo odločali. Z možem sva namreč imela v

spominu naš stari candy, ki nas je spremljal dolgih petnajst let, potem pa, ko sva se midva odselila in si zaželela sodoben stroj z več programi, je zvesto odšel služiti moji mami. In je še vedno pri njej, sicer na pol upokojenec, kajti za pranje je zadolžen le enkrat vsakih deset dni, saj je moja mama cele dneve doma in ne potrebuje veliko oblačil. Svojo skromno nalogo pa še vedno zvesto in brezhibno opravlja. A kaj, prijatelji so nam povedali, da takih strojev ni več. To so bili pralni stroji naše mladosti, na katere je ostal le spomin. Eden izmed toliko spominov na dobre stare čase, ko so pralni stroji trajali po dvajset let, ravno toliko pa tudi družinski avto. Kljub temu da je bilo to tako imenovano obdobje "blagostanja" ali obdobje, ko je bil mesni zrezek skoraj pri vsaki družini vsak dan na mizi in smo se otroci veselili nezdrave Coca cole in številnih sladkih priboljškov. To so bili tisti dobri, stari časi, ko je bil bencin tako poceni, da je bil nedeljski izlet pasji kašelj, in ko so se politiki vsaj delno še držali etičnih načel. In ko nismo vedeli, kaj je bungalunga in kaj pomeni beseda de-

fault.

No, po dolgem nostalgijem tavanju smo pralni stroj kupili, spet smo se odločili za Gorenje, kajti doma smo idealisti in radi kupujemo slovenske blagovne znamke. Tudi zato, da bodo naši ljudje ohranili delovna mesta, pa zato, ker so mi proizvajalci iz Kitajske tuji, pa čeprav so tako ceneni in tako priljubljeni med znanci. Razočaranje ob prodajalcem priznanju, da bo stroj trajal kvečjemu pet let, kajti noben stroj dandanes ne traja več, je nekoliko omilila novica, da dobimo tokrat petletno garancijo in

da torej zagotovo po treh letih ne bomo ostali z dolgim nosom. Pa saj ni tako hudo, nas je skušal potolažiti prodajalec, saj pralni stroji dandanes stanejo res malo. Mi smo se seveda po tistem spraševali, komu pomeni štiristo evrov "res" malo. Nam ne, za nas je to polovica mesečne plače, za marsikatero Slovenca pa je to celo enomesečni zaslužek.

Ah, dobri stari časi, sama pri sebi vzdihujem, ko hodim po ulici

s košaro umazanega perila v rokah, da ga bom oprala pri prijateljici. Pri Gorenju, na servisu mi namreč sploh niso vedeli povedati, kdaj bodo lahko izvedli popravilo. Telefon stalno zvonil, je povedala tajnica, vsi bi radi takoj, a število serviserjev se je zmanjšalo in vsi imamo samo dve roki. Da, serviserjev ni, tudi telefonska linija je ena sama, pa čeprav so bile pred leti tri, bojim pa se, da je reklamacij iz leta v leto več, no, vsaj po izkušnjah, ki jih imam s pralnimi stroji. Naše življenje gre nekako naprej, tudi brez pralnega stroja, saj so konec koncev naši predniki v miru in sreči živeli tudi brez njega. Pa brez marsičesa drugega, kar se zdi nam neobhodno potrebno, ali bolje, za kar so nas prepričali, da je neobhodno potrebno. Saj, čemu bi potem sploh gradili nakupovalno središče za nakupovalnim središčem, če se gospodinjski stroji ne bi kvarili in

če ne bi mi imeli občutka, da smo stalno brez vsega. Naša nakupovalna naglica pa je tistim, ki nekeje v miru, tam daleč na vrhu uživajo naš denar in si čas kratijo čisto drugače, potrebna kot vsakdanjo kruh. Z našim težko prisluženim denarjem se namreč redi in rase požrešna pošast, ki ji pravijo sodobna liberalna ekonomija in ki počasi golta nas, naše gospodinjske aparate, naša čustva in našo prihodnost. Ko se do siteda naje, pa ostanejo le ostanki, tako nekako kot v Grčiji, ko je neka virtualna križa pripeljala ljudi do čisto konkretnega obupa. In država, ki je bila, tudi zaradi sonca in pridiha Mediterana, država z najmanj samomori v Evropi, se je nenadoma prebila v sam vrh te žalostne lestvice. Zakaj??? Konkretna razlage pravzaprav ni. Morda zato, ker je dokončno konec dobrih, starih časov.

Suzi Pertot

Sivi oblaki se zgrinjajo tudi na športne panoge
Splošno krizo v namiznem tenisu občutijo tudi pri Krasu

S prvenstvenimi napori so z oktobrom začele tudi namiznoteniške ekipe Športnega krožka Kras. V Zgoniku so prebavili poletno odločitev, da se zaradi finančne in igralske krize odpovedo najvišji ženski italijanski ekipni ligi, in stopili v novo sezono z nekoliko prilagojenimi cilji. Najboljša Krasova postava meri moči v ženski A2 ligi, ki jo je v prvem krogu v Bocnu pričela z dvema gladkima zmagama in dragocenim neodločenim izidom. V A skupini, v katero je bil vključen

tekma nista zagotovili dolgoletni nosilki Mateja Crismančič in Martina Milič. Uprava je zaradi ekonomskih težav sklenila razpoloviti vložek v kitajski par, tako da se je odpovedala igralci Yuan Yuan (celih osem sezon je bila steber ekipe in ena najboljših tujk italijanskega prvenstva), potrdila pa njenega soproga, trenerja Lianga Fenga, ki vodi tudi ves mladinski pogon. Nato se je sicer 30-letna Yuanova odločila, da po svojih močeh zastoj še naprej vseeno pomaga klubu, ki ji je veliko dal in jo

Dobro so se v prvenstvene nastope uvedle tudi drugoligašice, ki nastopajo letos z rosnno mlado postavo ravno tako doma vzgojenih igralok. Klubski derbi med Krasovo A in B ekipo pa je bil uvertura v možko deželno C2 ligo, najuglednejše prizorišče, ki ga SK Kras še premore pri fantih. Skratka, nekoliko skromnejša slika, kot smo je bili vajeni v zadnjem desetletju, ki pa je tudi pokazatelj splošnega stanja v tem športu na vsedržavni ravni. Najvišja liga je na primer tek-

movanje med umetnimi tvorbami, ki se naslanjajo po večini na tujke in najboljše italijanske poklicne igralke. Pri prvaku Sandonate seju iz predmestja Milana je na primer vse bolj uspešna igralca Nabrežinka Lisa Ridolfi (letnik 1988), ki

je zrasla v Krasovem mladinskem sektorju in je danes že ena najboljših posameznic v državnem merilu. Prav na mladinski ravni pa je vsepovsod opazen osip tekmovalcev in tekmovalk in Kras - četudi danes tako ali drugače še zmore samostojno sestaviti članska moštva - temu tako pri moških kot pri ženskah pravzaprav ni več izjema.

HC

Postava ženske članske ekipe A2 lige

Kras, nastopa komaj pet ekip, ki bodo do aprila za ligaške nastope zaposlene vsega tri vikende, torej bodo tekme igrale vsake tri mesece! Nasprotniki so Alto Sebino in Coccaglio iz Lombardije ter Eppan in Tramin s Tridentinskega. Glede na razpored prvega zgoščenega dela tekmovanja (vsakič se srečajo pri enem od tekmecev, krasovke pa ne bodo v rednem delu igrale nikoli doma) imajo varovanke kitajskega trenerja Lianga Fenga, kot kaže, vse možnosti, da se uvrstijo v play-off za napredovanje. Sklepi, ki jih je poleti prevzel odbor, so bili posledica določenih premikov znotraj društvenega tkiva. Iz osebnih razlogov svoje prisotnosti na treningih in

dejansko posvojili. Kitajka išče zaposlitev zunaj športnega sveta (namiznoteniških ponudb iz drugih okolij, ki jih kajpak ni manjkalo, ni sprejela, ker se ni želela seliti), vseeno pa redno trenira in je v prvih treh srečanjih z levo roko odpravila vseh šest nasprotnic. Poleg nje ekipo sestavljajo preverjene Eva Carli, Katja Milič in Irena Rustja; na spisku je tudi Tjaša Kralj.

NOGOMET

Elitna liga: Kras - Muggia 3:0
Promotivna liga: Juventus - Zaulle 2:0
Valnatisone - Vesna 1:0
1.amaterska liga: Medea - Primorec 1:3,
Sovodnja - Pro Gorizia 2:1
2.amaterska liga: Breg - Turriaco 3:1, Muglia

- Zorja 1:0, Primorje - Begliano 0:2
3. amaterska liga: Sant'Andrea - Mladost 2:1
KOŠARKA
Državna C liga: Jadran - Alba 76:58
Državna C liga: Bor - Basket Time 78:60,
Santos - Breg 80:60

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 84

Vsako jutro imam navado, da takoj, ko vstanem, navadno vstanem takoj po peti uri, vklopim hišni računalnik na stari pisalni mizi, ki mi jo je pred leti poklonil po neki razstavi, na kateri sem spregovoril nekaj toplih besed o njegovih še bolj toplih slikah, odlični goriški slikar Robert Faganel, ki je zaključeval s prodajo antičnega pohištva, tudi te prodajalne je, kot toliko drugega, odnesel s seboj v ropotarnico zgodovine svetovni splet, internet. Robert mi je ljubeznivo tudi pripeljal stari pisalni mizo v Furlansko nižino, na dom, še iz avstrijskih časov je in gotovo so na njej veliko pisali, po moje predvsem račune, ugledni tržaški gospodje, saj ima

Steve Jobs in prvi Mac

mi jo je napovedal sam ameriški veleposlanik z lepim osebnim pismom.

In prav zato sem v četrtek zjutraj ob 5.15, ko sem na velikem Applovem zaslonu zagledal novico, da je umrl ustanovitelj podjetja Apple in vizionar, genij računalništva in digitalnega sveta, Steve Jobs, presenečeno razmisli tudi svoje življenje, saj je Steve bil pripadnik moje generacije, samo malo starejši od mene, a vizionar in genij, ki mi je olajšal delo, vsem nam naredil svet lepši. Rojen amerškemu dekletu, ki ga je dalo v posvojitev pod pogojem, da ga lahko dobijo le starši, ki so diplomirali na univerzi, je odrasčal v družini nediplomiranih staršev, ki pa sta njegovi materi obljubila, da bo imel možnost (dragega) univerzitetnega študija. Svoj študij je začel na univerzi v Stanfordu, a ga je zapustil po šestih mesecih, ko se je zavedel, da je svojima krušnima staršema pojedel že ves prihranek. Ostalo je znano: s prijateljem Wozom (Steve Wozniak, drugi genij, drugi računalniški car!) v garaži krušnih staršev naredita prvi računalnik, osnujeta Apple, naredita prvi prenosni računalnik Macintosh, sledijo vse stvari, ki so nam spremenile svet, Jobsa eden tistih finančnih izvedencev - kretencev, ki so najbolj krivi za današnjo krizo pri nas, izžene iz podjetja, katerega skoraj uniči, nato Jobsa upravitelji in delničarji spet pokličejo nazaj, sledi razcvet, vmes je Jobs ustanovil še dve podjetji

Pixar in Next, ki sta mejna in milijna kamna na področju animacije in grafike, in še in še bi lahko nadaljeval. Steve je bil zares car, bi lahko zapisal, ko danes sedim pred njegovim računalnikom in se spominim, kako sva z ženo kupila njegov prvi Macintosh, zanj sva v osemdesetih letih minulega stoletja dala vsoto, ki je takrat bila znesek za manjši osebni avto, še danes ga hranim v garaži, še danes delo. In se spominjam časov, ko smo se delili še na pripadnike "mekov" in ostale, ki so prisegali na Gatesova okna, kar je za nas, ki smo od nekdanj Jobsovi privrženci, nespodobno, saj vsi vemo, da je Bill Gates ukradel idejo in princip Jobsu, kot tudi vemo, da sta kasneje postala prijatelja. Če bi moral razložiti razliko med Macom in drugim računalnikom, bi rekel, da Mac preprosto dela, medtem ko drugi računalniki tudi delajo. Spominjam se tudi, koliko energij in časa, koliko moči sem sam izgubil, da sem pred leti najprej nejeverne kolege, ki so prisegali na PC-je in na Gatesova okna, in kasneje še upravni odbor našega Novega glasa prepričal, da smo iz nemogočega in nestabilnega PC sistema le prišli na Mac, ki pomeni inovacijo, stabilnost, garancijo, da ne boš izgubljal noči, ker je sistem preprosto odpovedal. In se seveda nasmejem, ko me danes prepričujejo ti, ki so nekoč prisegali na PC-je z Windows operativnim sistemom, kako dober je Apple... Ko sem otrokom v avtu na poti v Gorico povedal, da je umrl Steve Jobs, so vsi umolknili, le Tina mi je rekla, da je pred dnevi gledala na Youtube govor, ki ga je imel pred leti študentom na standfordski univerzi, govor, ki jo je pretresel, saj je Steve Jobs v njem povedal vse svoje življenje. Mladim je naročil, naj sanjajo, naj sanjajo in še enkrat sanjajo in skušajo svoje sanje prenesti v življenje, kajti, tako Jobs, malo časa imamo na razpolago in zato moramo izkoristiti vsak svoj trenutek. Njegovo življenje so ameriške sanje, ki smo jih sanjali vsi, ki smo imeli Ameriko od nekdanj radi! On jih je izsanjal, tudi za nas. Ja, Steve je bil car!

S 1. strani

Bodečenežno navdušile ...

Ferlan je tehnično plat zgoščenke povzel kot izdelek z modernim dizajnom, ki je eleganten, a ne prenatrpan. Vsebinsko je zgoščenko razdelil na štiri sklope: v prvega spadajo skladbe iz mednarodnega repertoarja, drugi je posvečen slovensko-primorskim skladateljem, tretji zajema iz zakladnice slovenske ljudske pesmi, konec pa oblikujeta dve skladbi s področja zabavne glasbene industrije. Zgoščenko je ob koncu svojega posega Ferlan tako ocenil: "Zbor karakterizira dobra vokalnost, ki se stalno razvija, dober glasbeni poslušal, ki pripomore k čisti intonaciji, predvsem pa tehnična zmogljivost, ki dovoljuje skupini, da se spopada tudi z zahtevnimi partiturami. To je po mojem mnenju glavni adut, ki je pripeljal zbor do visokih mednarodnih dosežkov". Nekaj svežih podob o nastajanju zgoščenke je s svojim posegom občinstvu naslikala predsednica zbora in pevkica Karen Ulian. Spomnila se je tistih trenutkov, ki niso vselej uradni in ki jih širša javnost ne zazna: so pa zato toliko bolj pomembni za skupino in za ustvarjanje pravega vzdušja med pevkami. Poslušalci so tako lahko ujeli posamezne drobce "iz zakulisja", napetost pred tekmo-

vanji, sproščene trenutke sprejemanja novih pevk v zbor in seveda duh prijateljstva, ki se je vzpostavil med samimi pevkami. Večer je pred obema posegoma uvedla Katja Tomsic, predsednica PD Vrh Sv. Mihaela, društva, v katerem deluje DVS Bodeča neža. V uvodu se je zahvalila vsem pokroviteljem, ki so omogočili izid plošče. S pohvalnimi besedami se je nato obrnila tudi na vse pevke in zborovodkinjo ter jim čestitala za vztrajnost in vložen trud, ki se je bogato obrestoval. Če je bil vrhovski večer predvsem utrinek, s katerim so poslušalci

sce". V nedeljo, 9. oktobra, je namreč DVS Bodeča neža svojo zgoščenko predstavila širšemu občinstvu v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. O zanimanju za dogodek priča že samo dejstvo, da so dvorano do zadnjega kotička napolnili poslušalci

okusili zgoščenko, pa je bil drugi dogodek v tem sklopu lepo premišljena in izdelana pevskoscenska postavitev "za sladoku-

vseh starosti; nagajeni so bili z umetniškim večerom, ki je presegal običajni zborovski koncert. Program je bil namreč zamišljen

kot celota, v kateri se pesem prepleta z igrami lučmi, projekcijami, scenskimi efekti in pesniškimi verzi. Za uspeh večera nosi poleg pevk in zborovodkinje glavno zaslugu režiser Franko Žerjal, ki mu je bila zaupana naloga povezati vse omenjene elemente v smiselno celoto. Pesniški utrinki, ki so pravzaprav bili kot mostovi med posameznimi sklopi koncertnega večera, so bili "izposojeni" pri pesniku Borisu A. Novaku in njegovih *Skicah za nebesno pravljico*. Verze je podajal Jan Leopoli. Koncert je tako potekal po drugačnih tirnicah od tistih, ki smo jih navajali: prej bi lahko govorili, da je šlo za predstavitev, ki ponazarja duh zgoščenke, pa tudi pristop do petja in glasbe, ki so ga v letih

skupnega delovanja razvila dekleta skupaj z zborovodkinjo. Šlo je za serijo utrinkov, ki so pustili vsak svoj pečat: enkrat je bil resnejši, drugič lahkotnejši, spet drugič bolj igriv in zelo mladostniški. Dekleta so tako vodila občinstvo z roko v roki in ga popeljala v skrivnostni svet svoje zborovske glasbe. V uro in petnajst minut trajajočem programu so pevke in zborovodkinja poslušalcem razkrile svojo ljubezen do petja in do različnih tipov skladb, s katerimi so se soočile. Pri tem sta jim pomagala tudi Mirko Ferlan s spremljavo na harmoniko in Iztok Cergol s spremljavo na klavir. Večer so delno oblikovale pesmi, ki jim poslušalci lahko prislusnejo na zgoščenki, veliko pa je bilo tudi skladb, ki jih na CD-ju ni. Razdeljene so bile v tematske in vsebinske sklope, ki so se spremenili v zelo tekočo in za gledalce

prijetno celoto. Dekleta so v KCLB predstavila spored pesmi, ki je segal v zakladnico sodobnih skladb: program je vključeval priredbe slovenskih ljudskih motivov, avtorske skladbe slovenskih in tujih skladateljev ter izseke iz zabavne lahke glasbe. Umetniški večer je tako pustil vtis učinkovite enostavnosti brez nepotrebnih dolgovestnosti ali neustreznih vložkov. Ob sklepu večera je publika vse nastopajoče nagradila z bučnim aplavzom in "zahtevala" seveda bis. S tremi dodatnimi pesmimi sta se DVS Bodeča neža in zborovodkinja Mateja Černic zahvalili številnemu občinstvu za prisotnost in topel sprejem. Hkrati pa je bil bučen končni aplavz že tudi vabilo na zadnji koncert v sklopu predstavitev zgoščenke Bodečenežno, ki bo v soboto, 15. oktobra, ob 20.30 v cerkvi sv. Janeza Krstnika v Štivanu.

Utrinki iz brezskrbnih poletnih dni

Počitniški dnevi društva Hrast v koči svetega Jožefa v Žabnicah

Kot je že vrsto let v navadi, so se v avgustu v koči sv. Jožefa v Žabnicah tudi letos naselili pevci MePZ in člani društva Hrast iz Doberdoba. Počitniške dneve so uvedli mladi člani društva, ki so svoje bivanje od 13. do 17. avgusta popestrili s kolesarjenjem, gorskimi turami in zdravim lenarjenjem v objemu mogočnih Julijcev. Cilj vsakoletne gorske ture je bil letos vzpon na Mangart (2677 m) po italijanski zavarovani poti, ki pelje po severni steni. Kljub gneči, ki je mlade pevce dočkala na vrhu, je bil vzpon pravo

uživali v osvežujočem zraku in krajših sprehodih po okolici. V sredo, 17. avgusta, smo štafeto palico prevzeli udeleženci Hrast kampa 2011: zajetna skupina otrok, mlajših članov društva, pobudnik in nosilec tega nadvse uspešnega projekta Claudio, njegovi sodelavci Jožica, Boris in Mirko ter maskota kampa, nepogrešljivi štirinožec Leo. Letošnji kamp je potekal pod geslom *Ostani mlad in zdrav*, ki je najstarejši znan slovenski zapisani pozdrav oziroma zdravica in ki ga nevede marsikdo uporablja v skrajšani različici

da sta se posušila in ponovno segrela in da smo se lahko končno vrnili v Žabnice. Naslednji dan nas je čakal nov podvig: vzpon na Zahomski vrh (Monte Acomizza, 1813 m). Čeprav je bila pot strma in naporna, je v veseljem klepetu čas hitro minil. Na vrhu smo se odpočili, si privoščili kosilo in se sprehodili med konji, ki so se prosto podili med nami. Vrnitvi v kočjo je sledila večerja, večerji pa klepet, kvartanje in petje dolgo v noč ob spremljavi kitare. Naslednjega dne smo šli na plezališče v Val Bartolo, zvečer pa smo ob koči

doživetje, saj je bil dan sončen in prijeten, tako da so lahko neutrudni pohodniki pred sestopom zaslužno uživali v čudovitem pogledu na prostrano okolico. Na Veliki šmaren se je mladim hrastovcem pridružilo še nekaj članov društva. Kljub dežju so se po ustaljeni navadi s kolesi ali peš odpravili na Sv. Višarje, kjer so peli pri sveti maši. Prihodu v dolino je sledila še slavnostna večerja v koči. Po napornem dnevu so se nekateri odpravili domov, drugi pa so še nekaj dni

oj! Po otvoritveni večerji smo se namestili v gornjih prostorih, saj nas je že naslednjega dne čakala naporna tura: celodnevni izlet v Kranjsko Goro po kolesarski stezi Alpe Adria. Že zgodaj smo zajahali svoja kolesa in se privozili do umetnega jezera Jasna nad Kranjsko Goro, kjer smo pokosili in si kljub ledeno mrzli vodi privoščili kratek osvežilni "toč". Dva pogumneža sta v vodi čepela dobrih deset minut, tako da je minilo kar nekaj časa,

zakurili taborni ogenj in ob njem peli, medtem ko smo pekli klobase na žerjavi. V nedeljo zjutraj sta nas čakali pospravljanje kočje, nato še skupinsko kosilo, ki sta ga mojstrsko pripravila Aldo in Martin. Po zadnji osvežitvi v Rabeljskem jezeru smo se poslovili od letošnjega Hrast kampa. Vezi, ki so se spletale med nami, in spomini na čudovite izkušnje, ki smo jih doživeli v teh dneh, se bodo še dolgo ohranili v naših srcih.

Nika Cotič

50. jubilejno Linhartovo srečanje v Postojni
Še eno lepo priznanje za štandreške komedijante

V prejšnji številki Novega glasa smo že omenili nagrajene predstave letošnjega 50. Linhartovega srečanja, festivala ljubiteljskih gledaliških skupin iz Slovenije, zamejstva in tujine, ki ga prireja Javni sklad Republike Slovenije in katerega finalni del je šesto leto zapored potekal v Postojni od konca septembra do 2. oktobra, kar je bilo v čast in veliko veselje postojnskega župana Jerneja Verbič, kot je sam izjavil. K tej množični ljubiteljski gledališki prireditvi, na katero se je v sezoni 2010/11 prijavilo 124 predstav, ki so si jih ogledali regijski selektorji na desetih regijskih festivalih, se vračamo zato, da bi poudarili dejstvo, da sta na njej sodelovali tudi dve naši skupini, dramski odsek

na režiserka, ki je imela že nekaj izkušenj v pomembnih poklicnih gledaliških hišah. Prav zato je še bolj razveseljivo, da se je v taki družbi znašel tudi dramski

Foto DP

odsek PD Štandrež s komedijo Rayja Cooneyja *Zbeži od žene* v premišljeni, z domiselnimi postavitvenimi rešitvami prepojeni režiji Jožeta Hrovata, člana SNG Nova Gorica. Očitno je predstava vzbudila zanimanje žirije, ki so jo sestavljali Tone Partljič, predsednik, in člana Draga Potočnjak ter Tomaž Gubenšek, saj je bil Božidar Tabaj deležen posebnega priznanja oz. diplome za moško vlogo, in sicer za vlogo detektiva Porterhousa. V obrazložitvi je zapisano: "Božidar Tabaj v svojem igralskem izrazu uporabi skrajna komična igralska sredstva, ki mu jih uspe prepričljivo prenesti v zlahen ljudski humor". Kot nam je povedal nagradjenec Božidar Tabaj, duša in srce štandreške skupine, se je žirija ob gledanju predstave kar precej zabavala skupaj s kakimi sto dvajsetimi gledalci in jim ob koncu priručno čestitala. Posebno Tone Partljič, kateremu so izročili publikacije o prehojeni poti dramskega odseka PD Štandrež, se je zelo zanimal za skupino in njene igrance. Izrazil je željo, da bi postavili na oder kako nje-

neza Starine nastopili člani dramskega odseka PD Štandrež Majda Zavadlav, Marko Brajnik in Božidar Tabaj, na 43. Linhartovem srečanju leta 2004 bila proglašena za najboljšo predstavo v celoti, kar je res izjemen dosežek, ki se bo verjetno težko ponovil pri kaki naši zamejski ljubiteljski skupini. Na letošnjem jubilejnem Linhartovem srečanju ni bila nagrajena nobena ženska vloga, pač pa so podelili nekaj posebnih nagrad: Linhartovo plaketo Romanu Žunu, dolgoletnemu igralcu Šentjakobskega gledališča, in dve Linhartovi listini, in sicer Tatjani Košir, dolgoletni igralki Gledališča Toneta Čufarja z Jesenic, in Martinu Moschitzu, ki je "občutno prispeval k razmahu slovenskega gledališkega ustvarjanja na avstrijskem Koroskem". JSKD je podelil posebno nagrado, zlati znak JSKD za izjemen prispevek k razvoju ljubiteljske dejavnosti Janezu Karlinu, 89-letnemu Mariborčanu, ki je pred več kot 50 leti bil pobudnik za ustanovitev Linhartovega srečanja.

govo delo. Morda se bo kdaj zgodilo tudi to. Za zdaj imajo štandreški igralci na sporedu še šestnajst gostovanj s komedijo *Zbeži od žene*. Našteli so jih že čez dvajset. Prejšnji petek, 7. oktobra, so z njo razveselili gledalce v Bohinjski Beli, v soboto, 8. oktobra, pa tiste na Ligo. Naj osvežimo spomin na to, da je bila komedija *Zbeži od žene* nagrajena kot najboljša predstava v celoti na letošnjem 9. Zamejskem

festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah (ex aequo s števerjansko predstavo *Harvey* v režiji Franka Žerjale), prejela pa je tudi nagrado publike in nagrado za moško vlogo, ki si jo je "prislužil" Matej Klanjšček kot John Smith. Marko Brajnik pa je bil nagradjen za vlogo detektiva Troughtona na regijskem tekmovalnem delu Linhartovega srečanja.

Naj spomnimo bralce še, da je presunljiva interpretacija dela Stara garda Alda Nicolaja, pri kateri so v nadrobni režijski obdelavi Ja-